

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

અમદાવાદની ઉચ્ચ અદાલતમાં

૨૦૧૮ની આર/વિશેષ દીવાની અરજી નંબર ૧૪૫૫૮

=====

મેસર્સ મેક્સિમ ટ્યુબ્સ કંપની પ્રા. લિમિટેડ

વિરુદ્ધ

ભારત સંઘ

=====

અરજદાર (ઓ) નંબર ૧,૨ માટે અમલ પરેશ દવે (૮૯૬૧)

અરજદાર (ઓ) નંબર ૧,૨ માટે શ્રી પરેશ એમ. દવે (૨૬૦)

પ્રતિવાદી (ઓ) નંબર ૧,૫ માટે શ્રી દેવાંગ વ્યાસ (૨૭૯૪)

પ્રતિવાદી (ઓ) નંબર ૪ માટે એમ. આર. નિર્ઝર એસ. દેસાઈ
(૨૧૧૭)

નોટિસ બજવણી (૪) પ્રતિવાદીઓ માટે સંખ્યા ૨,૩

= = = = =

માનનીય સુશ્રી. ન્યાયમૂર્તિ હર્ષા દેવાની અને માનનીય ન્યાયમૂર્તિ

ડો. એ. પી. ઠાકર

તારીખ:૧૮/૦૩/૨૦૧૯

મૌખિક આદેશ (માનનીય સુશ્રી.ન્યાયમૂર્તિ હર્ષા દેવાની)

સ્પિકિંગ ટુ મિનિટ્સ માટે નોંધ નીચે હુકમમાં:

૧. અરજદારના વિદ્વાન એડવોકેટ શ્રી પરેશ દવે દ્વારા સ્પીકિંગ ટુ ધ મિનિટ્સ માટે નોંધ રજૂ કરીને એવું જણાવવામાં આવ્યું છે કે આ કોર્ટ દ્વારા કેપ્શનવાળી રિટ અરજીઓમાં આપેલા તારીખ ૦૪.૦૨.૨૦૧૯ ના ચુકાદા અને હુકમના ફકરા ૫૦ ની પાંચમી લીટીમાં રહેલા “inserted vide” શબ્દો ભૂલથી ઉમેરાઈ ગયા છે અને પાંચમી લીટીના અંતે નોટિફિકેશન નંબર ૧૮/૨૦૧૫-Cus ના સંદર્ભ પછી “inserted” શબ્દ રહી ગયો છે. ફકરા ૫૦ ની ચોથી લીટીના અંતે તારીખ ૧૩.૧૦.૨૦૧૭ પછીનો “અલ્પવિરામ પાડા રહી ગયો છે. તદનુસાર,

એવી વિનંતી કરવામાં આવી હતી કે ઉપર દર્શાવેલ ચુકાદા અને હુકમના ફકરા ૫૦ માં તે મુજબ સુધારો કરવો જરૂરી છે.

૨. સ્પીકિંગ ટુ ધ મિનિટ્સ માટેની નોંધ વંચાણે લીધી.

૩. એવું જણાય છે કે અરજદારના વિદ્વાન એડવોકેટ દ્વારા કરવામાં આવેલી રજૂઆત સાચી છે. તદનુસાર, સ્પેશિયલ સિવિલ એપિલિકેશન નંબર ૧૪૫૫૮/૨૦૧૮ અને તેની સાથે જોડાયેલી બાબતોમાં આ કોર્ટ દ્વારા આપવામાં આવેલા તારીખ ૦૪.૦૨.૨૦૧૯ ના ચુકાદા અને હુકમના ફકરા ૫૦ માં, “clause (xii)” શબ્દો પહેલાં આવતા “inserted vide” શબ્દો રદ ગણાશે, અને “Notification Number ૧૮/૨૦૧૫-Cus” શબ્દો પછી “inserted” શબ્દ ઉમેરવામાં આવશે તથા તેની ચોથી લીટીના અંતે તારીખ ૧૩.૧૦.૨૦૧૭ પછી અલ્પવિરામ ઉમેરવામાં આવશે. સુધારેલો ફકરા ૫૦ તદનુસાર આ મુજબ વંચાશે:

“૫૦. પૂર્વોક્ત કારણોસર, અરજીઓ સફળ થાય છે અને તે મુજબ મંજૂર કરવામાં આવે છે. તારીખ ૧૩.૧૦.૨૦૧૭ ના નોટિફિકેશન નંબર ૩૩/2015-2020 થી દાખલ કરાયેલ ફોરેન ટ્રેડ પોલિસી, ૨૦૧૫-૨૦૨૦ ના ફકરા ૪.૧૪ માં સમાવિષ્ટ “પ્રી-ઈમ્પોર્ટ કન્ડીશન” (આયાત-પૂર્વ શરત), અને તારીખ ૧૩.૧૦.૨૦૧૭ ના નોટિફિકેશન નંબર ૭૯/૨૦૧૭-Cus થી દાખલ કરાયેલ નોટિફિકેશન નંબર ૧૮/૨૦૧૫-Cus માં કલમ (xii), ફોરેન ટ્રેડ

પોલિસી, ૨૦૧૫-૨૦૨૦ માં સમાવિષ્ટ એડવાન્સ ઓથોરાઈઝેશન સ્કીમ તેમજ હેન્ડબુક ઓફ પ્રોસિજર્સની જોગવાઈઓના ક્ષેત્રાતીત (ultra vires) હોવાના કારણે આથી રદબાતલ કરવામાં આવે છે. પરિણામે, “પ્રી-ઈમ્પોર્ટ કન્ડીશન” ના ભંગ બદલ શરૂ કરવામાં આવેલી તમામ કાર્યવાહીઓ હવે અસ્તિત્વમાં રહેશે નહીં. ખર્ચ અંગે કોઈ આદેશ વિના, દરેક અરજીમાં તદનુસાર રૂલ એપ્સોલ્યુટ કરવામાં આવે છે.”

જ. નોંધનો તદનુસાર નિકાલ કરવામાં આવે છે.

(હર્ષા દેવાની, ન્યાયમૂર્તિ)

(એ. પી. ઠાકર, ન્યાયમૂર્તિ)

અમદાવાદની ઉચ્ચ અદાલતમાં

૨૦૧૮ની આર/વિશેષ દીવાની અરજી નંબર ૧૪૫૫૮ સાથે

૨૦૧૮નો આર/વિશેષ દીવાની અરજી નંબર ૧૫૧૮૪ સાથે

૨૦૧૮નો આર/વિશેષ દીવાની અરજી નંબર ૧૫૧૮૬ સાથે

૨૦૧૮નો આર/વિશેષ દીવાની અરજી નંબર ૧૫૭૪૩ સાથે

૨૦૧૮નો આર/વિશેષ દીવાની અરજી નંબર ૧૮૦૯૭ સાથે

૨૦૧૮ની આર/વિશેષ દીવાની અરજી નંબર ૧૯૩૨૪

મંજૂરી અને સહી માટે:

સુશ્રી. ન્યાયમૂર્તિ હર્ષા દેવાની અને માનનીય ન્યાયમૂર્તિ ડો. એ. પી.

ઠાકર

= = = = =

૧	શું સ્થાનિક અખબારોના પત્રકારોને ચુકાદો જોવાની મંજૂરી આપવામાં આવી શકે છે?	
૨	પત્રકારને સોંપવામાં આવે કે નહીં?	
૩	શું માન. ન્યાયમૂર્તિ ચુકાદાની વાજબી નકલ જોવા માંગે છે?	
૪	શું આ કેસમાં ભારતના બંધારણના અર્થઘટન અથવા તે હેઠળ કરવામાં આવેલા કોઈપણ આદેશ અંગે કાયદાના નોંધપાત્ર પ્રશ્નનો સમાવેશ થાય છે?	

=====

મેસર્સ મેક્સિમ ટ્યુન્સ કંપની પ્રા. લિમિટેડ

વિરુદ્ધ

ભારત સંઘ

=====

૨૦૧૮નો વિશેષ દીવાની અરજી નંબર ૧૪૫૫૮, ૨૦૧૮નો નંબર ૧૮૦૯૭ અને ૨૦૧૮નો નંબર ૧૯૩૨૪:

શ્રી પરેશ એમ. દવે, વકીલ એમ. એ. એલ. પરેશ દવે, વકીલ અને શ્રી આદિત્ય ત્રિપાઠી, અરજદારો માટે વકીલ

શ્રી નિર્ઝર એસ. દેસાઈ, સામાવાળા માટે વરિષ્ઠ સ્થાયી સલાહકાર

૨૦૧૮નો વિશેષ દીવાની અરજી નંબર ૧૫૧૮૪ અને ૧૫૧૮૬:

શ્રી અભિષેક રસ્તોગી, શ્રી પ્રત્યૂષ શાહ સાથે વકીલ, શ્રી નચિકેત દવે
સાથે વકીલ, અરજદારો માટે વકીલ

શ્રી નિર્ઝર એસ. દેસાઈ, જવાબદારો માટે વરિષ્ઠ સ્થાયી સલાહકાર

૨૦૧૮નો વિશેષ દીવાની અરજી નંબર ૧૫૭૪૩:

શ્રી અભિષેક રસ્તોગી, શ્રી આયુષ મેરહોત્રા સાથે વકીલ, વકીલ અને શ્રી
દિગંત પોપટ, અરજદારો માટે વકીલ

શ્રી નિર્ઝર એસ. દેસાઈ, સામાવાળા માટે વરિષ્ઠ સ્થાયી સલાહકાર

= = = = =

સુશ્રી. ન્યાયમૂર્તિ હર્ષા દેવાની અને માનનીય ન્યાયમૂર્તિ ડો. એ. પી.

ઠાકર

તારીખ:૦૪/૦૨/૨૦૧૮

મૌખિક ચુકાદો

(સુશ્રી. ન્યાયમૂર્તિ હર્ષા દેવાની દ્વારા)

૧. રૂલ. સામાવાળાઓ વતી વિદ્વાન સીનિયર સ્ટેવિંગ કાઉન્સેલ શ્રી નિર્ઝર દેસાઈ રૂલની નોટિસની બજવણી સ્વીકારે છે.

૨. અરજીઓની આ બેચમાં રજૂ કરાયેલા તથ્યો અને દલીલો વધતે-ઓછે અંશે સમાન હોવાથી, તે તમામની સુનાવણી એકસાથે હાથ ધરવામાં આવી હતી અને આ સમાન ચુકાદા દ્વારા તેનો નિર્ણય કરવામાં આવે છે.

૩. સરળતા ખાતર, મેસર્સ મેક્સિમ ટ્યુબ્સ કંપની પ્રાઇવેટ લિમિટેડ દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલી સ્પેશિયલ સિવિલ એપ્લિકેશન નંબર ૧૪૫૫૮/૨૦૧૮ માં જણાવેલા તથ્યોનો સંદર્ભ લેવામાં આવ્યો છે.

૪. અરજદાર સ્ટેનલેસ સ્ટીલ સીમલેસ અને વેલ્ડેડ પાઇપ્સ, ટ્યુબ્સ, યુ-ટ્યુબ્સ અને તેના જેવી પ્રોડક્ટ્સ જેવી ચીજવસ્તુઓના ઉત્પાદન માટેનું એક ઉત્પાદક એકમ છે. અરજદાર આવી ચીજવસ્તુઓનું ઉત્પાદન કરે છે અને દેશમાં તેનું વેચાણ કરે છે તેમજ વિદેશોમાં નિકાસ કરીને પણ વેચાણ કરે છે અને છેલ્લા કેટલાક વર્ષોથી સતત નોંધપાત્ર નિકાસ કરવાના બળે સરકાર માન્ય નિકાસ ગૃહ છે.

૪.૧ અરજદારનો કેસ એવો છે કે તે મોટા પ્રમાણમાં ચીજવસ્તુઓની નિકાસ કરતું આવ્યું છે અને તે એક નામાંકિત સંસ્થા છે તથા લાગુ કાયદાઓ અનુસાર ઉત્પાદન, વેચાણ અને નિકાસ પ્રવૃત્તિઓ ચલાવી

રહી છે અને તેને વિવિધ એવોર્ડ્સ આપવામાં આવ્યા છે, જેથી અરજદારના વિકાસ અને નિકાસમાં યોગદાનને માન્યતા મળી છે.

૪.૨ ફોરેન ટ્રેડ એક્ટ હેઠળ, કેન્દ્ર સરકારે દેશમાં આયાત અને નિકાસના વિકાસ, નિયમન અને નિયંત્રણ માટે એક્સપોર્ટ-ઇમ્પોર્ટ પોલિસી (જેને FTP એટલે કે ફોરેન ટ્રેડ પોલિસી તરીકે પણ ઓળખવામાં આવે છે) ઘડી છે અને વિવિધ ડ્યુટી મુક્ત યોજનાઓની જાહેરાત કરી છે, જે પૈકીની એક એડવાન્સ લાયસન્સ સ્કીમ છે, જે હવે એડવાન્સ ઓથોરાઇઝેશન તરીકે ઓળખાય છે. ફોરેન ટ્રેડ પોલિસી ૨૦૧૫-૨૦ ના પ્રકરણ ૪ નો ફક્ત ૪.૦૩ “એડવાન્સ ઓથોરાઇઝેશન” શીર્ષક ધરાવે છે અને જણાવે છે કે એડવાન્સ ઓથોરાઇઝેશન ઈનપુટની જકાત મુક્ત આયાત કરવાની મંજૂરી આપવા માટે આપવામાં આવે છે, જે નિકાસ પ્રોડક્ટમાં ભૌતિક રીતે સમાવિષ્ટ હોય છે (બગાડ માટે સામાન્ય છૂટછાટ આપીને). ફોરેન ટ્રેડ એક્ટ અને તે હેઠળ ઘડાયેલા નિયમોની જોગવાઈઓનો અમલ કરવાના હેતુઓ માટે નિકાસકાર અથવા આયાતકાર દ્વારા અનુસરવામાં આવનારી કાર્યપદ્ધતિ નક્કી કરવા માટે, ડિરેક્ટર જનરલ ઓફ ફોરેન ટ્રેડ (DGFT) એ એક્ટિવ પોલિસી ૨૦૧૫-૨૦ માટે પબ્લિક નોટિસ નંબર 1/2015-2010 દ્વારા હેન્ડબુક ઓફ પ્રોસિજર અધીસૂચિત કરી છે. હેન્ડબુકના પ્રકરણ ૪ હેઠળ, ડ્યુટી મુક્ત/રિમિશન સ્કીમ્સ સંબંધિત કાર્યપદ્ધતિ નિર્ધારિત

કરવામાં આવી છે. તેના ફક્ત ૪.૨૭ ના બળે, એડવાન્સ ઓથોરાઇઝેશન માટે ફાઇલ નંબર જનરેટ થયાની તારીખથી કરાયેલી નિકાસ જવાબદારીની પરિપૂર્તિ તરફ સ્વીકારી શકાય તેવી સ્પષ્ટતા સાથે, ઓથોરાઇઝેશનની અપેક્ષાએ નિકાસ કરવાની મંજૂરી આપવામાં આવે છે.

૪.૩ અરજદારનો કેસ એવો છે કે એકિઝમ પોલિસી ૨૦૧૫-૨૦ ની ઉપર દર્શાવેલ જોગવાઈઓને સમાન જોગવાઈઓ કેન્દ્ર સરકાર તેમજ DGFT દ્વારા વર્ષોવર્ષ એકિઝમ પોલિસી ઘડતી વખતે કરવામાં આવી છે. આંતરરાષ્ટ્રીય વેપારમાં નિકાસ વ્યવસાયની વિશિષ્ટતાઓને ધ્યાનમાં રાખીને, સામાવાળાઓ દ્વારા નિકાસકારોને લાયસન્સની અપેક્ષાએ નિકાસ કરવાની સુવિધા પણ આપવામાં આવી છે. અરજદારના કિસ્સામાં પણ સંબંધિત ફોરેન ટ્રેડ પોલિસી હેઠળ લાયસન્સ અને ઓથોરાઇઝેશન આપવામાં આવ્યા છે, અને નિકાસ ઓર્ડરના અમલીકરણમાં અવરોધો અને વિલંબ ન થાય તે માટે અરજદારને પણ અરજી મંજૂર થવાની અપેક્ષાએ માલની નિકાસ કરવાની મંજૂરી આપવામાં આવી છે.

૪.૪ અરજદારનો કેસ વધુમાં એવો છે કે લાયસન્સની અપેક્ષાએ નિકાસની યોજના એ નિકાસ વેપારનું એક અનિવાર્ય પાસું છે, કારણ કે સામાન્ય રીતે, અરજદાર જેવા નિકાસકારને વિદેશી ખરીદદારો દ્વારા

ત્રણથી ચાર મહિનાનો ડિલિવરી સમય આપવામાં આવે છે, અને ડિલિવરી સમય માટેની આવી શરત હંમેશા પક્ષકારો વચ્ચે થયેલા સેલ્સ કોન્ટ્રેક્ટ અને/અથવા પચેસ ઓર્ડરમાં નિર્ધારિત કરવામાં આવે છે. આપો નિકાસ ઓર્ડર મળતાં, અરજદાર જેવા ઉત્પાદક જરૂરી કાચો માલ જકાત મુક્ત આયાત કરવા માટે એડવાન્સ ઓથોરાઈઝેશન માટે તાત્કાલિક અરજી નોંધાવશે. આવી અરજીની ચકાસણી અને મંજૂરીમાં સામાન્ય રીતે ત્રણથી ચાર સપ્તાહનો સમય લાગે છે; અને તેથી, અરજદાર જેવા ઉત્પાદક-નિકાસકારને નિકાસ ઓર્ડર મળ્યાના લગભગ ત્રણથી ચાર સપ્તાહ પછી એડવાન્સ ઓથોરાઈઝેશન મળે છે. ત્યારબાદ, યોગ્ય વિદેશી સપ્લાયરને જરૂરી કાચા માલ માટે ઓર્ડર આપી શકાય છે; અને આવા યોગ્ય સપ્લાયરને શોધવામાં, તેવા સપ્લાયર સાથે કિંમત અને અન્ય મુદ્દાઓ અંગે વાટાઘાટો કરવામાં અને માલના પ્રત્યક્ષ સપ્લાયમાં ઓછામાં ઓછા ત્રણ મહિનાનો સમય લાગશે. જો જરૂરી કાચો માલ અસાધારણ પરિમાણો અને સ્પેસિફિકેશન્સ ધરાવતો હોય, તો વિદેશી સપ્લાયરના સ્તરે આવા માલના ઉત્પાદનમાં પાંચથી છ મહિનાનો સમય પણ લાગશે. સામાન્ય રીતે, કાચો માલ મેળવવાનો ટ્રાન્ઝિટ ટાઈમ, જે સામાન્ય રીતે દરિયાઈ માર્ગે હોય છે, તે ત્રણ સપ્તાહ અથવા તેથી થોડો વધુ હોય છે; અને કસ્ટમ્સ ક્લિયરન્સ અને બંદરથી ફેક્ટરી સુધી માલના પ્રત્યક્ષ પરિવહનમાં પણ ઓછામાં ઓછું એક

સમાહ લાગશે. આવા માલનો ઉપયોગ કરીને નિકાસ માલના ઉત્પાદન માટે દસથી પંદર દિવસની જરૂર પડશે, અને ફેક્ટરીથી વિદેશી ખરીદદાર સુધી આવા કન્સાઇનમેન્ટ માટેનો ડિલિવરી સમય ખરીદદારના સ્થાન અને દરિયાઈ જહાજની ઉપલબ્ધતાના આધારે થોડા અઠવાડિયાનો રહેશે. અરજદારના જણાવ્યા મુજબ, જો અરજદાર જેવો કોઈ સાચો ઉત્પાદક-નિકાસકાર ઉપરોક્ત ચક્રનું પાલન કરે, તો નિકાસ ઓર્ડરનો અમલ કરવો વર્ચ્યુઅલી અશક્ય બની જશે કારણ કે વિદેશી ખરીદદાર સેલ્સ કોન્ટ્રેક્ટ/પર્યેસ ઓર્ડરમાં નિર્ધારિત કર્યા મુજબ ત્રણથી ચાર મહિનાથી વધુ સમય માટે રાહ જોશે નહીં. ભારતીય ઉત્પાદક-નિકાસકારોની આ વિશિષ્ટતાઓ અને વ્યાવહારિક મુશ્કેલીઓને ધ્યાનમાં રાખીને, લાયસન્સની અપેક્ષાએ નિકાસ કરવાની મંજૂરી આપવાની ઉપરોક્ત યોજના ખૂબ લાંબા સમયથી અમલમાં છે અને અરજદાર પણ આ પદ્ધતિનું પાલન કરી રહ્યો છે અને નિકાસ જવાબદારીઓ સફળતાપૂર્વક પૂર્ણ કરી રહ્યો છે.

જ.૫ અરજદારનો કેસ એવો છે કે ઇનપુટ્સની જકાત મુક્ત આયાત કરવાની મંજૂરી આપવા માટે ફોરેન ટ્રેડ પોલિસીના પ્રકરણ ૪ દ્વારા આપવામાં આવેલી સરકારની ખાતરીનો અમલ કરવા માટે, કસ્ટમ્સ એક્ટ, ૧૯૬૨ અને સંબંધિત કાયદાઓ હેઠળ સમયાંતરે યોગ્ય નોટિફિકેશન્સ બહાર પાડવામાં આવે છે. હાલમાં, તારીખ ૧.૪.૨૦૧૫

ગું નોટિફિકેશન નંબર 18/2015-Cus અમલમાં છે. જ્યારે આ નોટિફિકેશન બહાર પાડવામાં આવ્યું ત્યારે આયાતી માલ પર લાદવામાં આવતી ડ્યુટી વધારાની ડ્યુટી, સેફગાર્ડ ડ્યુટી વગેરે સ્વરૂપની હોવાથી, આવી તમામ ડ્યુટીઓનો ઉદ્દેશ નોટિફિકેશનના ફકરા ૧ માં કરવામાં આવ્યો હતો, અને જ્યારે માલ માન્ય એડવાન્સ ઓથોરાઈઝેશન સામે આયાત કરવામાં આવ્યો હતો ત્યારે આવી તમામ ડ્યુટીઓની ચુકવણીમાંથી મુક્તિ આપવામાં આવી હતી. જો કે, કેન્દ્ર સરકાર દ્વારા ૦૧.૦૭.૨૦૧૭ થી ગુડ્સ એન્ડ સર્વિસ ટેક્સ (GST) વ્યવસ્થા અમલમાં લાવવામાં આવી છે. ત્યાં સુધી, મૂળભૂત કસ્ટમ્સ ડ્યુટી ઉપરાંત ભારતમાં આયાત કરાયેલા માલ પર કસ્ટમ્સ ટેરિફ એક્ટ, ૧૯૭૫ ની કલમ ૩ હેઠળ વધારાની કસ્ટમ્સ ડ્યુટી, જે લોકપ્રિય રીતે CVD તરીકે ઓળખાય છે, લાદવામાં આવતી હતી. ૧.૭.૨૦૧૭ થી GST અને આવા નવા કરવેરાની શરૂઆત સાથે, કસ્ટમ્સ ટેરિફ એક્ટની કલમ ૩ માં સુધારો કરવામાં આવ્યો છે, અને ૧.૭.૨૦૧૭ થી કસ્ટમ્સ ટેરિફ એક્ટની કલમ ૩ માં બદલાયેલી સબ-સેક્શન (૭) અને (૯) ના બળે ભારતમાં આયાત કરાયેલ કોઈપણ વસ્તુ પર ઈન્ટીગ્રેટેડ ટેક્સ અને ગુડ્સ એન્ડ સર્વિસ ટેક્સ કોમ્પેન્સેશન સેસ (હવે પછી જેને "GST કોમ્પેન્સેશન સેસ" તરીકે ઓળખવામાં આવશે) લાદવામાં આવે છે અને વસૂલવામાં આવે છે.

૪.૬ અરજદારનો કેસ એવો છે કે એડવાન્સ ઓથોરાઈઝેશન સામે આયાત કરાયેલા માલ માટે, નોટિફિકેશન નંબર ૧૮/૨૦૧૫-Cus., દ્વારા ત્યાં સુધી લાદી શકાય તેવી વિવિધ ડ્યુટીઓમાંથી મુક્તિ આપવામાં આવી હતી; પરંતુ ઈન્ટીગ્રેટેડ ટેક્સ અને GST કોમ્પેન્સેશન સેસના નવા કરવેરાનો ઉલ્લેખ નોટિફિકેશનના ફકરા ૧ માં કરવામાં આવ્યો ન હતો; અને તેથી સમગ્ર દેશમાં કસ્ટમ્સ અધિકારીઓએ એડવાન્સ ઓથોરાઈઝેશન સામે ભારતમાં આયાત કરાયેલા માલ માટે પણ આ નવા કરવેરા લાદવાનું અને વસૂલવાનું શરૂ કર્યું. એવું જણાય છે કે કેટલાક અસરગ્રસ્ત વ્યક્તિઓએ દિલ્લી હાઈકોર્ટનો સંપર્ક કર્યો હતો, જેમાં એડવાન્સ ઓથોરાઈઝેશન સામે આયાત કરાયેલા માલ પર ઈન્ટીગ્રેટેડ ટેક્સ અને GST કોમ્પેન્સેશન સેસની આવી વસૂલાતને પડકારવામાં આવી હતી, જેના પર સાઈડ કોર્ટ દ્વારા વચગાળાનો આદેશ આપવામાં આવ્યો હતો.

૪.૭ અરજદારનો કેસ એવો છે કે એડવાન્સ ઓથોરાઈઝેશન સામે આયાત કરાયેલા માલને ઈન્ટીગ્રેટેડ ટેક્સ અને સેસમાંથી મુક્તિ માટે હયાત નોટિફિકેશનમાં સુધારો ન કરવાની અથવા નવું નોટિફિકેશન બહાર ન પાડવાની ભૂલ સમજાતાં, કેન્દ્ર સરકારે એક સુધારાત્મક નોટિફિકેશન નંબર ૭૯/૨૦૧૭-Customs તારીખ ૧૩.૧૦.૨૦૧૭ બહાર પાડ્યું છે, જેના દ્વારા એડવાન્સ ઓથોરાઈઝેશન સામે કરાયેલી

આયાત માટેના નોટિફિકેશન નંબર ૧૮/૨૦૧૫-Customs સહિતના છ હયાત નોટિફિકેશન્સમાં સુધારો કરવામાં આવ્યો છે. નોટિફિકેશન નંબર ૧૮/૨૦૧૫-Cus માં ઉપરોક્ત નોટિફિકેશન નંબર ૭૯/૨૦૧૭-Customs દ્વારા કરવામાં આવેલા સુધારા/બદલાવના સમાવેશ પર, કસ્ટમ્સ ટેરિફ એક્ટની કલમ ૩ ની સબ-સેક્શન (૭) અને (૯) હેઠળ લાદવામાં આવેલા કરવેરામાંથી પણ મુક્તિ આપવામાં આવી છે.

૪.૮ અરજીઓની ફરિયાદ અને વિષયવસ્તુ ઉપરોક્ત નોટિફિકેશનમાં શરત (xii) દ્વારા "પ્રી-ઈમ્પોર્ટ કન્ડીશન" (આયાત-પૂર્વ શરત) નો સમાવેશ છે. સાથોસાથ, કેન્દ્ર સરકારે તારીખ ૧૩.૧૦.૨૦૧૭ નું નોટિફિકેશન નંબર ૩૩/2015-2020 બહાર પાડ્યું છે, જેના દ્વારા ફોરેન ટ્રેડ પોલિસી ૨૦૧૫-૨૦ ની વિવિધ જોગવાઈઓમાં સુધારો કરવામાં આવ્યો છે, જેના દ્વારા તેના ફકરા ૪.૧૪ માં ૧૩.૧૦.૨૦૧૭ થી "પ્રી-ઈમ્પોર્ટ કન્ડીશન" નો પણ સમાવેશ કરવામાં આવ્યો છે.

૪.૯ અરજદારનો કેસ એવો છે કે અરજદાર સહિત સમગ્ર દેશમાં ઉત્પાદકો-આયાતકારો કસ્ટમ્સ નોટિફિકેશનમાં તેમજ વર્તમાન ફોરેન ટ્રેડ પોલિસીના ફકરા ૪.૧૪ માં આ રીતે દાખલ કરાયેલ "પ્રી-ઈમ્પોર્ટ કન્ડીશન" થી અજાણ હતા, અને તેથી, ઓથોરાઈઝેશન મંજૂર થવાની અપેક્ષાએ નિકાસ કરવામાં આવી રહી હતી, અને માન્ય ઓથોરાઈઝેશન

સામે આયાતની મંજૂરી આપતી વખતે યોગ્ય કસ્ટમ્સ અધિકારીઓ દ્વારા ઇન્ટીગ્રેટેડ ટેક્સ અને GST કોમ્પેન્સેશન સેસ સહિતની તમામ કસ્ટમ્સ વસૂલાતોમાંથી મુક્તિ પણ આપવામાં આવી હતી. એવું જણાય છે કે ડિરેક્ટોરેટ ઓફ રેવન્યુ ઇન્ટેલિજન્સ (DRI), કોલકાતાના ધ્યાનમાં ઉપરોક્ત સુધારાઓ આવ્યા અને ત્યારબાદ, સમગ્ર દેશમાં આવેલા તમામ ઉત્પાદકો કે જેઓ એડવાન્સ ઓથોરાઇઝેશન સામે માલની આયાત કરી રહ્યા છે તેમની સામે તપાસ શરૂ કરી. દેશમાં વિવિધ સ્થળોએ આવેલા આવા અનેક ઉત્પાદક-આયાતકારોને DRI, કોલકાતા દ્વારા સમન્સ જારી કરવામાં આવ્યા હતા; અને અહીં અરજદારને પણ સમન્સ બજાવવામાં આવ્યું છે. પ્રી-ઇમ્પોર્ટ કન્ડીશનની પરિપૂર્તિ ચકાસવા માટે પેવિંગ એડવાન્સ ઓથોરાઇઝેશન, ૧૩.૧૦.૨૦૧૭ પછી આવા ઓથોરાઇઝેશન સામે કરાયેલી આયાત, આવી આયાત માટે જતી કરેલી ડ્યુટી, અને આવા માલની આયાત કર્યા પછી પહેલાથી જ કરાયેલી અથવા કરવાની થતી નિકાસના સંબંધમાં અરજદાર સહિત આવા તમામ વ્યક્તિઓ પાસેથી DRI, કોલકાતા દ્વારા વિવિધ વિગતો અને માહિતી મંગાવવામાં આવી છે.

૪.૧૦ અરજદારનો કેસ એવો છે કે “પ્રી-ઇમ્પોર્ટ કન્ડીશન” ના અર્થ વિશે કોઈ વ્યાખ્યા કે સ્પષ્ટતા નથી; પરંતુ પૂછપરછ અને તપાસ કરતા

DRI અધિકારીઓ એવો વ્યુ ધરાવે છે કે “પ્રી-ઈમ્પોર્ટ કન્ડીશન” નો અર્થ એવો થશે કે માલની આયાત પહેલાં કરવી પડશે અને પછી આવા આયાતી માલમાંથી ઉત્પાદિત આખરી પ્રોડક્ટ્સની નિકાસ કરવી પડશે, અને જ્યારે એ સ્થાપિત થાય કે કોઈ ચોક્કસ ઓથોરાઈઝેશન સામે આયાત કરાયેલા માલનો ઉપયોગ તે ચોક્કસ ઓથોરાઈઝેશનની નિકાસ જવાબદારીની પરિપૂર્તિ માટે નિકાસ કરાયેલા તૈયાર માલના ઉત્પાદનના સંબંધમાં કરવામાં આવ્યો હતો, ત્યારે જ “પ્રી-ઈમ્પોર્ટ કન્ડીશન” સંતોષાઈ હતી, અને તદનુસાર, તેવા ઓથોરાઈઝેશન સામે આયાત કરાયેલા માલ માટે મુક્તિ સ્વીકાર્ય હતી. “પ્રી-ઈમ્પોર્ટ કન્ડીશન” વિશેની આ માન્યતા કે છાપને ધ્યાનમાં લેતાં, તેનો અર્થ એવો થશે કે અરજદાર જેવા ઉત્પાદક-નિકાસકારોના કિસ્સામાં નોટિફિકેશન નંબર ૧૮/૨૦૧૫-Customs ની મુક્તિ સ્વીકાર્ય રહેશે નહીં, જેઓ સતત ચક્રમાં માલનું ઉત્પાદન અને નિકાસ કરે છે, અને તેનો અર્થ એવો પણ થશે કે જ્યારે ઉત્પાદિત માલની નિકાસ લાયસન્સ/ઓથોરાઈઝેશનની અપેક્ષાએ કરવામાં આવી હોય ત્યારે ઉપરોક્ત નોટિફિકેશનની મુક્તિ સ્વીકાર્ય રહેશે નહીં, કારણ કે તે નિકાસ પહેલાં કરવામાં આવી હોય અને ઓથોરાઈઝેશન સામે જકાત મુક્ત આયાત ત્યારબાદ કરવામાં આવી હોય તેવો કિસ્સો બનશે.

૪.૧૧ બાબતના ઉપરોક્ત વલણમાં, ડેપ્યુટી ડિરેક્ટર, DRI, કોલકાતા

દ્વારા અરજદારોને પત્ર તારીખ ૩.૪.૨૦૧૮ જારી કરવામાં આવ્યો હતો જેમાં તેમને ફોરેન ટ્રેડ પોલિસી અને કસ્ટમ્સ નોટિફિકેશનમાં સુધારા અંગે જાણ કરવામાં આવી હતી, અને માલની આયાત પહેલાં કરવામાં આવી હતી કે કેમ અને જે ઓથોરાઈઝેશન હેઠળ આયાત કરવામાં આવી હતી તેની સામે નિકાસ માલની આયાત કર્યા પછી કરવામાં આવી હતી કે કેમ અથવા અન્યથા, તે સુનિશ્ચિત કરવા માટે નિર્ધારિત ફોર્મેટમાં માહિતી અને વિગતો રજૂ કરવા અરજદારોને જણાવવામાં આવ્યું હતું.

૪.૧૨ અરજદારોના પ્રતિનિધિઓ DRI, કોલકાતા ઓફિસ સમક્ષ હાજર થયા હતા અને DRI અધિકારીઓ દ્વારા નિર્ધારિત ફોર્મેટમાં સંબંધિત ઓથોરાઈઝેશન હેઠળ કરાયેલી નિકાસ સાથે ૧૩.૧૦.૨૦૧૭ પછી કરાયેલી આયાતના સંબંધમાં વિગતો રજૂ કરી હતી. અરજદાર દ્વારા નવેમ્બર, ૨૦૧૭ થી જૂન, ૨૦૧૮ સુધી એડવાન્સ ઓથોરાઈઝેશન સામે કરાયેલી આયાતનું એક સંક્ષિપ્ત નિવેદન, જ્યાં આવા માલની આયાત કરતા પહેલા જ નિકાસ થઈ ચૂકી છે, DRI સત્તાવાળાઓ સમક્ષ રજૂ કરાયેલી માહિતી અને વિગતોના આધારે તૈયાર કરવામાં આવ્યું છે; જેના પરથી એવી વિગતો પ્રકાશમાં આવે છે કે જો DRI અધિકારીઓ દ્વારા સમજવામાં આવેલી “પ્રી-ઈમ્પોર્ટ કન્ડીશન” ને સંતોષવાની હોય, તો ઈન્ટીગ્રેટેડ ટેક્સ અને GST કોમ્પેન્સેશન સેસના સ્વરૂપમાં રૂ. ૧,૬૧,૬૩,૬૫૩/- ની કુલ રકમ તેના પરના વ્યાજ સાથે

ચૂકવવાપાત્ર થશે. એવું જણાય છે કે અરજદારોને વધુ સમન્સ પણ બજાવવામાં આવ્યા છે, જેમણે તેના સંબંધમાં વધુ સમયની માંગણી કરી છે.

૪.૧૩ આ ઉપરોક્ત સંજોગોમાં છે કે, અરજદારો નોટિફિકેશન નંબર 18/2015-Cus., હેઠળ અને ફોરેન ટ્રેડ પોલિસી, ૨૦૧૫-૨૦ ના ફકરા ૪.૧૪ માં નિર્ધારિત “પ્રી-ઇમ્પોર્ટ કન્ડીશન” ને પડકારતાં આ કોર્ટના શરણે આવ્યા છે.

૫. અરજીમાં કરાયેલા કથનોના જવાબમાં, પાંચમા સામાવાળા – ડિરેક્ટોરેટ ઓફ રેવન્યુ ઇન્ટેલિજન્સે એક જવાબી સમર્થનપત્ર દાખલ કરીને દલીલ કરી છે કે મુક્તિ ક્યારેય હક્કની બાબત હોઈ શકે નહીં અને તે સરકાર દ્વારા સમગ્ર જનતાના હિતને ધ્યાનમાં રાખીને આપવામાં આવે છે. સરકારને ફાયદો થઈ રહ્યો છે કે નહીં, તે સરકાર દ્વારા જારી કરાયેલા નોટિફિકેશનની કાયદેસરતા નક્કી કરવા માટેનો મૂળભૂત માપદંડ હોઈ શકે નહીં. પ્રશ્ન એ છે કે આપું નોટિફિકેશન જારી કરતી વખતે સત્તામંડળે પોતાના અધિકારક્ષેત્રની અંદર કામ કર્યું હતું કે નહીં. જવાબી સમર્થનપત્રમાં એવું જણાવવામાં આવ્યું છે કે નિકાસકારો હેન્ડબુક ઓફ પ્રોસિજર્સ, વોલ્યુમ-૧ ના ફકરા ૪.૧૨ (હાલમાં હેન્ડબુક ઓફ પ્રોસિજર્સ, વોલ્યુમ-૧ [૨૦૧૫-૨૦] ના ફકરા ૪.૨૭ અને ૪.૨૮ દ્વારા આવરી લેવાયેલ) ની શરતો અનુસાર પહેલા નિકાસ

કરવા અને પછીના તબક્કે આયાત કરવા માટે સ્વતંત્ર છે. જો કે, સદર જોગવાઈ આયાતકારને પોલિસી અને સંબંધિત કસ્ટમ્સ નોટિફિકેશનમાં લાદવામાં આવેલી અન્ય શરતોનું પાલન કર્યા વિના તેની આયાત અને નિકાસને નિયંત્રિત કરવાનો અબાધિત અધિકાર (carte blanche) આપતી નથી. સદર જોગવાઈ અપવાદ તરીકે કરવામાં આવી હતી, જેથી ઈચ્છુક નિકાસકારો માટે વિકલ્પ ખુલ્લો રહે, આ શરતને આધીન કે તેનો લાભ માત્ર નિકાસકારના જોખમે જ લેવામાં આવશે. હેન્ડબુક ઓફ પ્રોસિજર્સ, વોલ્યુમ-૧ ના ફક્કરા ૪.૧૨ ની શરતો અનુસાર નિકાસકારને એડવાન્સ ઓથોરાઈઝેશનની અપેક્ષાએ નિકાસ કરવાની મંજૂરી ત્યારે જ આપવામાં આવે છે જ્યારે કાં તો SION માં ધોરણો નક્કી કરવામાં આવ્યા ન હોય, અથવા તેઓ તેમની નિકાસ જવાબદારી પહેલાં પૂર્ણ કરવા તૈયાર હોય. ધોરણો નક્કી કરવાની પ્રક્રિયામાં નોંધપાત્ર સમય લાગતો હોવાથી, સદર જોગવાઈ આયાતકાર માટે નિકાસ જવાબદારીની પરિપૂર્તિ તરફ ધ્યાનમાં ન લેવાના પોતાના જોખમે અગાઉથી નિકાસ કરવા માટેની તકની બારી ખુલી રાખે છે.

પ.૧ વધુમાં એવું કથન કરવામાં આવ્યું છે કે IGST મુક્તિનો લાભ લેવા માટે DGFT નોટિફિકેશન નંબર ૩૩/૨૦૧૫-૨૦ અને તેને અનુરૂપ કસ્ટમ્સ નોટિફિકેશન નંબર ૭૯/૨૦૧૭ તારીખ ૧૩.૧૦.૨૦૧૭ ની શરતો મુજબ લવાયેલા ફોરેન ટ્રેડ પોલિસી (૨૦૧૫-૨૦) ના ફક્કરા

૪.૧૪ ના સુધારા મુજબ, આયાતકાર/નિકાસકારે ફક્ત ૪.૧.૩ (ફોરેન ટ્રેડ પોલિસી (૨૦૧૫-૨૦) નો ૪.૦૩) ની શરતોનું કડકપણે પાલન કરવું જરૂરી છે. સામાવાળાઓના જણાવ્યા અનુસાર, અરજદારોએ એડવાન્સ ઓથોરાઈઝેશનની અપેક્ષાએ નિકાસ કરવાની પોતાની વ્યાપારી પદ્ધતિ ચાલુ રાખવા માંગે છે કે પછી નિકાસ માલના ઉત્પાદન માટે જકાત મુક્ત સામગ્રીનો ઉપયોગ કરવાનું પસંદ કરશે કે જે તે જ એડવાન્સ ઓથોરાઈઝેશન હેઠળ નિકાસ કરવામાં આવશે, તે નક્કી કરવાનો અરજદારોનો વિશેષાધિકાર છે. અગાઉના કિસ્સામાં, તેઓ સરળ કારણસર IGST મુક્તિના લાભનો દાવો કરી શકતા નથી કે "પ્રી-ઇમ્પોર્ટ કન્ડીશન" નું પાલન કરવામાં આવ્યું નથી.

૫.૨ વધુમાં એવું કથન કરવામાં આવ્યું છે કે GST ની શરૂઆત પહેલાં, એડવાન્સ ઓથોરાઈઝેશન હેઠળ મંજૂર કરાયેલી આયાતને કસ્ટમ્સ નોટિફિકેશન નંબર 18/2015 તારીખ ૧.૪.૨૦૧૫ માં સમાવિષ્ટ નિયંત્રિત શરતોના સમૂહના પાલનને આધીન BCD, CVD, SAD, ADD, સેફગાર્ડ ડ્યુટી વગેરેની ચુકવણીમાંથી મુક્તિ આપવામાં આવી હતી, જે આવી મુક્તિનું સંચાલન કરે છે. જ્યારે GST લાગુ કરવામાં આવ્યો, ત્યારે CVD અને SAD ને IGST માં સમાવી લેવામાં આવ્યા હતા. કસ્ટમ્સ ટેરિફ એક્ટની કલમ ૩ ની સરતો મુજબ, જ્યારે પણ આયાત કરવામાં આવે ત્યારે નિશ્ચિત દરે આવો IGST ચૂકવવાપાત્ર

બનાવવામાં આવ્યો હતો. જો કે, પોલિસીમાં લાવવામાં આવેલો એક મોટો ફેરફાર એ હતો કે એડવાન્સ ઓથોરાઈઝેશન હેઠળ આયાતના સમયે સીધા IGST ની ચુકવણીમાંથી મુક્તિ આપવી નહીં. આવી મુક્તિ પરોક્ષ રીતે એડવાન્સ ઓથોરાઈઝેશન હેઠળ આયાતના સમયે ચૂકવેલ IGST ની ચોક્કસ સમયમર્યાદામાં રિફંડ આપીને આપવાની મંજૂરી આપવામાં આવી હતી. તેથી, આયાતકારોએ ૧.૭.૨૦૧૭ થી એડવાન્સ ઓથોરાઈઝેશન હેઠળ આયાત કરાયેલા માલ પર IGST ચૂકવવાનું શરૂ કર્યું, અને BCD, ADD, સેફગાર્ડ ડ્યુટી વગેરેમાંથી સીધી મુક્તિ મેળવી રહ્યા હતા, જ્યારે ચૂકવેલ IGST રિફંડ કરવામાં આવતો હતો. સામાવાળાઓનો કેસ એવો છે કે એડવાન્સ ઓથોરાઈઝેશનનો સ્ટેટસ GST ની શરૂઆત પહેલાં જારી કરવામાં આવ્યો હતો કે પછી, તે વચ્ચે કોઈ ભેદભાવ કર્યા વિના, ૧.૭.૨૦૧૭ ના રોજ અથવા ત્યારબાદ એડવાન્સ ઓથોરાઈઝેશન હેઠળ કરવામાં આવેલી દરેક આયાત પર IGST લાદીને વૈધાનિક ઈરાદો સ્પષ્ટ કરવામાં આવ્યો હતો. આ એક નીતિવિષયક નિર્ણય હતો, જેને માત્ર "GST કાઉન્સિલ" નામના વૈધાનિક મંડળ દ્વારા જ ઉલટાવી શકાયો હોત અથવા બદલી શકાયો હોત.

૫.૩ જવાબી સમર્થનપત્રમાં પાંચમા સામાવાળાનો કેસ વધુમાં એવો છે કે GSTN માં સમસ્યાના કારણે, પ્રતિબદ્ધ IGST રિફંડમાં વિલંબ થઈ

રહ્યો હતો, જેના પરિણામે અસંખ્ય વ્યાપારી ગૃહોની વર્કિંગ કેપિટલ બ્લોક થઈ ગઈ હતી. પરિસ્થિતિની ગંભીરતાને ધ્યાનમાં રાખીને, GST કાઉન્સિલ એડવાન્સ ઓથોરાઇઝેશન હેઠળ આયાત કરતી વખતે IGST માંથી મુક્તિ આપવાનો વિચાર રજૂ કર્યો, અને તદનુસાર, DGFT દ્વારા તારીખ ૧૩.૧૦.૨૦૧૭ નું નોટિફિકેશન નંબર ૩૩/૨૦૧૫-૨૦ જારી કરવામાં આવ્યું, જેને મહેસૂલ વિભાગ દ્વારા જારી કરાયેલા તારીખ ૧૩.૧૦.૨૦૧૭ ના કસ્ટમ્સ નોટિફિકેશન નંબર ૭૯/૨૦૧૭ નો ટેકો હતો, જેણે મૂળ નોટિફિકેશન નંબર ૧૮/૨૦૧૫ તારીખ ૧.૪.૨૦૧૫ માં સુધારો કર્યો.

૫.૪ જવાબમાં વધુમાં એવું કથન કરવામાં આવ્યું છે કે DGFT અને મહેસૂલ વિભાગ બંનેના નોટિફિકેશન્સે કલમ ૩ ની સબ-સેક્શન (૭) હેઠળ લાદી શકાય તેવા ઈન્ટીગ્રેટેડ ટેક્સમાંથી મુક્તિ આપી હતી. જો કે, આવી મુક્તિ સંપૂર્ણ (absolute) ન હતી. બે વિશિષ્ટ શરતો લાદવામાં આવી હતી, એટલે કે, (i) નિકાસ જવાબદારી માત્ર ભૌતિક નિકાસ દ્વારા જ પૂર્ણ કરવાની રહેશે; (ii) મુક્તિ પ્રી-ઇમ્પોર્ટ કન્ડીશન (આયાત-પૂર્વ શરત) ને આધીન છે, જેનો અર્થ એ થાય છે કે માલની આયાત શરૂ થાય તે પછી જ, આવા માલનો ઉપયોગ નિકાસ માલના ઉત્પાદન માટે કરવાનો રહેશે, જેની આખરે નિકાસ કરવામાં આવશે.

૫.૫ સામાવાળાઓનો કેસ એવો છે કે DGFT અને મહેસૂલ વિભાગ

કટ-ઓફ તારીખનો ઉપયોગ કરી શક્યા હોત અને ૧૩.૧૦.૨૦૧૭ પછી જારી કરાયેલા એડવાન્સ ઓથોરાઈઝેશનને જ આવા લાભો માટે પાત્ર જાહેર કરી શક્યા હોત, પરંતુ તેમણે તેમ કર્યું નહીં. તે આયાતકારોને લાભ આપવા માટે ખુલ્લા છેડાવાળું (open ended) રાખવામાં આવ્યું હતું, જેમણે અગાઉ તેમને જારી કરાયેલા એડવાન્સ ઓથોરાઈઝેશનના સંદર્ભમાં પણ તે બે શરતોનું પાલન કર્યું હોય. કટ-ઓફ તારીખ ઉમેરવાના કિસ્સામાં, તે તેઓને લાભ માટે અપાત્ર બનાવી દેત, તેથી, નીતિ નિર્માતાઓએ, પોતાની બુદ્ધિમત્તાથી, પાત્ર આયાતકારો માટે લાભ મેળવવા અર્થે, એડવાન્સ ઓથોરાઈઝેશન જારી કરવાની તારીખ/સમયગાળાને ધ્યાને લીધા વિના, લાદવામાં આવેલી શરતોના પાલનને આધીન દરવાજો ખુલ્લો રાખ્યો હતો.

૫.૬ જવાબી સમર્થનપત્રમાં વધુમાં જણાવવામાં આવ્યું છે કે "દેશમાં કોઈ પણ ઉત્પાદક પ્રી-ઈમ્પોર્ટ કન્ડીશનના અર્થ અને વ્યાપથી વાકેફ ન હતો" એવું અનુમાન બાંધવું એ પ્રકૃતિમાં ગેરમાર્ગે દોરનારું અને ખોટું છે. ફોરેન ટ્રેડ પોલિસી, ૨૦૧૫-૨૦ નો ફકરો ૪.૧૩ (વિવિધ પોલિસી ગાળામાં વિવિધ ફકરા હેઠળ) વર્ષોથી અસ્તિત્વમાં છે. ૨૦૦૩ થી, તમામ ફ્રગ કંપનીઓ અનરજિસ્ટર્ડ સ્ટ્રોતોમાંથી મેળવેલ કાચો માલ પ્રી-ઈમ્પોર્ટ કન્ડીશન હેઠળ આયાત કરતી આવી છે. કોઈપણ સ્વરૂપમાં રેશમ, કાચી ખાંડ, કુદરતી રબર, ચા, મસાલા અને કિંમતી ધાતુઓ

વગેરે માત્ર "પ્રી-ઈમ્પોર્ટ કન્ડીશન" હેઠળ જ આયાત કરવાની મંજૂરી આપવામાં આવે છે. "પ્રી-ઈમ્પોર્ટ કન્ડીશન" એડવાન્સ ઓથોરાઈઝેશન સ્કીમમાં જ અંતર્નિહિત (in-built) છે, અને પોલિસીના ફ્કરા ૪.૦૩ ની શરતો મુજબ, જે તેની શરૂઆતથી જ પોલિસીનો અભિન્ન ભાગ છે, સંભવિત નિકાસકારો પર સતત ભાર મૂકવામાં આવ્યો છે કે તેઓને એડવાન્સ ઓથોરાઈઝેશન સ્કીમ હેઠળ માત્ર તે જ ઈનપુટ્સ આયાત કરવાની મંજૂરી છે, જે નિકાસ માલમાં ભૌતિક રીતે સમાવિષ્ટ થશે. "પ્રી-ઈમ્પોર્ટ કન્ડીશન" માંગ કરે છે કે ઓથોરાઈઝેશન હેઠળ મંજૂર કરાયેલ માલની આયાત પહેલાં કરવી જરૂરી છે અને આવા માલનો ઉપયોગ તૈયાર માલના ઉત્પાદનના હેતુ માટે કરવો જરૂરી છે, જે બદલામાં સદર એડવાન્સ ઓથોરાઈઝેશન હેઠળ નિકાસ કરવામાં આવે છે. વાસ્તવમાં, પ્રી-ઈમ્પોર્ટની વિભાવના એડવાન્સ ઓથોરાઈઝેશન સ્કીમમાં જ અંતર્નિહિત છે. માત્ર એટલા માટે કે અરજદારે જાણી જોઈને સદર જોગવાઈઓની અણદેખી કરી અને પોતાની અનુકૂળતા મુજબ કામ કર્યું, તેનો અર્થ એ નથી કે આ સ્કીમ હેઠળ કામ કરતા આયાતકારો માટે આ અજાણ્યું હતું.

૫.૭ સામાવાળાઓના જણાવ્યા મુજબ, અરજદાર એવા ખોટા ભ્રમ હેઠળ છે કે એડવાન્સ ઓથોરાઈઝેશન સ્કીમ એ પુનઃપૂર્તિ (replenishment) માટેની સ્કીમ છે. જો એવું હોત, તો DGFT એ

ડ્યુટી ફ્રી ઈન્સેન્ટિવ સ્કીમ જેવી અન્ય સ્કીમ્સ શરૂ કરવાની જરૂર ન પડી હોત, જે આયાત પહેલા નિકાસ કરવાની મંજૂરી આપે છે અને ફોરેન ટ્રેડ પોલિસી હેઠળ લાયસન્સ ટ્રાન્સફરેબલ બનાવવામાં આવે છે. "પ્રી-ઈમ્પોર્ટ કન્ડીશન" એડવાન્સ ઓથોરાઈઝેશન સ્કીમમાં અંતર્નિહિત છે. આયાતકારો નિકાસ માલના ઉત્પાદનના હેતુ માટે જકાત મુક્ત આયાતી સામગ્રીનો ઉપયોગ કરવા માટે કાયદાકીય રીતે બંધાયેલા છે, જે ત્યારબાદ નિકાસ કરવામાં આવે છે.

પ.૮ વધુમાં એવું કથન કરવામાં આવ્યું છે કે "પ્રી-ઈમ્પોર્ટ કન્ડીશન" નો અર્થ એ થાય છે કે એડવાન્સ ઓથોરાઈઝેશન દ્વારા આવરી લેવામાં આવેલી સંપૂર્ણ સામગ્રી અચૂકપણે પહેલા આયાત કરવી જોઈએ, કાં તો સંપૂર્ણપણે અથવા તબક્કાવાર રીતે, તૈયાર માલના ઉત્પાદનની પ્રક્રિયામાં ઉપયોગ માટે, જે બદલામાં, માત્ર સદર એડવાન્સ ઓથોરાઈઝેશન તરફ જ નિકાસ કરવામાં આવશે. સંપૂર્ણ આયાત કરવી જરૂરી નથી, જો જરૂર હોય તો તબક્કાવાર આયાત કરવાની મંજૂરી આપવામાં આવે છે. માત્ર શરત એ છે કે ચોક્કસ એડવાન્સ ઓથોરાઈઝેશન હેઠળ જકાત મુક્ત આયાત કરાયેલી તે જ સામગ્રીનો ઉપયોગ નિકાસ જવાબદારીની પરિપૂર્તિ તરફ સદર એડવાન્સ ઓથોરાઈઝેશન હેઠળ નિકાસ કરવા માટેના માલના ઉત્પાદન માટે થવો જોઈએ. નિકાસ માલમાં જકાત મુક્ત આયાતી સામગ્રીનો ભૌતિક

સમાવેશ એ પ્રી-ઈમ્પોર્ટ કન્ડીશન માટેની માંગ છે, જેને ચુસ્તપણે અનુસરવી જરૂરી છે.

પ.૯ નિકાસ માલમાં ઈનપુટ સામગ્રીના ભૌતિક સમાવેશના પાસાને ફોરેન ટ્રેડ પોલિસી (૨૦૧૫-૨૦) ના ફક્ત ૪.૦૩ હેઠળ આવરી લેવામાં આવ્યું છે. સામાવાળાઓના જણાવ્યા અનુસાર, ઓથોરાઈઝેશન જારી કરતી વખતે અમલમાં રહેલી ફોરેન ટ્રેડ પોલિસીના ફક્ત ૪.૦૩ અને તારીખ ૨.૮.૨૦૧૩ ના સર્ક્યુલર નંબર ૩/૨૦૧૩ (RE-2013) સાથે વંચાણે લેવાતા તારીખ ૧.૮.૨૦૧૩ ના નોટિફિકેશન નંબર ૩૧/૨૦૦૩ નું સંયુક્ત વાંચન એ બાબત સ્પષ્ટ કરે છે કે કસ્ટમ્સ ડ્યુટીની ચુકવણીમાંથી મુક્તિનો લાભ ઈનપુટ સામગ્રી સુધી લંબાવવામાં આવે છે, જે આ કડક શરતને આધીન છે કે આવી સામગ્રીનો ઉપયોગ માત્ર નિકાસ માલના ઉત્પાદનમાં જ કરવામાં આવશે જેની આખરે નિકાસ કરવામાં આવશે. તેથી, આયાતકારને આવી જકાત મુક્ત સામગ્રીનો અન્યથા ઉપયોગ કરવાની સ્વતંત્રતા નથી, કે તેને વાસ્તવમાં આયાત ન કરવામાં આવી હોય તેવી વસ્તુમાંથી ઉત્પાદિત માલની નિકાસ કરવાની સ્વતંત્રતા નથી.

પ.૧૦ સામાવાળાઓના જણાવ્યા મુજબ, "પ્રી-ઈમ્પોર્ટ કન્ડીશન" ની પરિપૂર્તિની કસોટી નીચે મુજબની રીતે નક્કી કરવામાં આવી રહી છે:

“(i) જો આયાતકાર સદર AA હેઠળ કોઈપણ આયાત શરૂ થાય તે પહેલાં જ, એડવાન્સ ઓથોરાઈઝેશનના સંદર્ભમાં અંશતઃ અથવા સંપૂર્ણ નિકાસ જવાબદારી પૂર્ણ કરે છે, તો તેનો અર્થ એ થાય છે કે આવી આયાતી સામગ્રી નિકાસ માલના ઉત્પાદનમાં ગઈ નથી, જેના દ્વારા EO પૂર્ણ કરવામાં આવી છે. તેથી, “પ્રી-ઈમ્પોર્ટ કન્ડીશન” નો ભંગ થાય છે.

(ii) એડવાન્સ ઓથોરાઈઝેશન હેઠળ પ્રથમ આયાતની બિલ ઓફ એન્ટ્રીની તારીખ શિપિંગ બિલની તારીખ અગાઉની છે, જેના દ્વારા નિકાસ કરવામાં આવી છે. પરંતુ દસ્તાવેજ પુરાવા સ્થાપિત કરે છે કે, આ રીતે આયાત કરાયેલા કન્સાઈનમેન્ટ્સ પ્રાપ્ત થયા હતા અને તેમાંથી ઉત્પાદિત માલની નિકાસ તે પછી ખૂબ મોડેથી કરવામાં આવી હતી. દસ્તાવેજ પુરાવા એ પણ સાબિત કરે છે કે, નિકાસ કરાયેલા માલનો અંશતઃ અથવા પૂર્ણ ભાગ કાચા માલમાંથી બનાવવામાં આવ્યો હતો, જે સદર એડવાન્સ ઓથોરાઈઝેશન હેઠળ આયાત કરવામાં આવ્યો ન હતો. તેથી, “પ્રી-ઈમ્પોર્ટ કન્ડીશન” નો ભંગ થાય છે.

(iii) એવા કિસ્સાઓમાં, જ્યાં એડવાન્સ ઓથોરાઈઝેશન હેઠળ મલ્ટિપલ ઈનપુટ આઈટમ્સ આયાત કરવાની મંજૂરી આપવામાં આવે છે, અને આયાત આઈટમ્સના સમૂહમાંથી માત્ર થોડી જ નિકાસ શરૂ કરતા પહેલાં આયાત કરવામાં આવે છે. સ્પષ્ટપણે, નિકાસ માલના

ઉત્પાદનમાં, અગાઉથી આયાત કરાયેલી આઈટમ સિવાય, આયાતકારે સદર એડવાન્સ ઓથોરાઈઝેશન હેઠળ આયાત કરાયેલી જકાત મુક્ત સામગ્રી સિવાયની સામગ્રીનો ઉપયોગ કર્યો હતો. અન્ય ઈનપુટ સામગ્રી પાછળથી આયાત કરવામાં આવે છે, જે સદર એડવાન્સ ઓથોરાઈઝેશન હેઠળ નિકાસ કરાયેલા તૈયાર માલના ઉત્પાદનમાં જતી નથી. તેથી, "પ્રી-ઈમ્પોર્ટ કન્ડીશન" નો ભંગ થાય છે.

(iv) કેટલાક કિસ્સાઓમાં, નિકાસ પહેલાં પ્રારંભિક આયાત કરવામાં આવે છે. ત્યારબાદની નિકાસ એવા પ્રમાણમાં કરવામાં આવે છે જે અગાઉથી કરેલી આયાતને અનુરૂપ નથી. નિકાસની વિગતોની ચકાસણી સ્પષ્ટપણે એ હકીકત સ્થાપિત કરે છે કે કરેલી નિકાસનો જથ્થો તે સમયગાળા દરમિયાન થયેલી અનુરૂપ આયાત કરતાં ઘણો વધારે છે, જે એ હકીકત સ્થાપિત કરે છે કે નિકાસ માલના ઉત્પાદન માટે વપરાયેલી સામગ્રી અન્યથા મેળવવામાં આવી હતી. બાકીની આયાત પછીથી કરવામાં આવે છે અને અનુરૂપ નિકાસ કાં તો શૂન્ય છે અથવા ઘણી ઓછી છે. તે સ્પષ્ટ છે કે આયાતી સામગ્રીનો નિકાસ માલના ઉત્પાદન માટે સંપૂર્ણપણે ઉપયોગ કરવામાં આવ્યો નથી, અને તેથી, "પ્રી-ઈમ્પોર્ટ કન્ડીશન" નો ભંગ થાય છે."

૫.૧૧ એવું ભારપૂર્વક જણાવવામાં આવ્યું છે કે પ્રત્યેક આયાતકાર પાસે બે વિકલ્પો હતા, કાં તો તેઓ ૧.૭.૨૦૧૭ થી કરતા આવ્યા છે તેમ

ભૌતિક નિકાસ/પ્રી-ઈમ્પોર્ટ કન્ડીશનની ચિંતા કર્યા વિના એડવાન્સ ઓથોરાઈઝેશન હેઠળ આયાત કરાયેલા માલ પર IGST ચૂકવવાનું ચાલુ રાખવું, અથવા IGST નો લાભ લેવો, પરંતુ તેના માટે તેઓએ પ્રી-ઈમ્પોર્ટ કન્ડીશનનું પાલન કરવું જરૂરી હતું.

૬. પ્રથમ સામાવાળા – યુનિયન ઓફ ઈન્ડિયા વતી, ડિરેક્ટર જનરલ ઓફ ફોરેન ટ્રેડના ડેપ્યુટી ડિરેક્ટર દ્વારા જવાબી સમર્થનપત્ર દાખલ કરવામાં આવ્યું છે, જેમાં એવું કથન કરવામાં આવ્યું છે કે ભારત સરકાર આંતરરાષ્ટ્રીય વેપારમાં ભારતનો હિસ્સો વધારવાની દિશામાં વિવિધ પગલાં લઈ રહી છે. તેથી, ડિરેક્ટોરેટ જનરલ ઓફ ફોરેન ટ્રેડ, વાણિજ્ય મંત્રાલય, ભારત સરકાર, ફોરેન ટ્રેડ (ડેવલપમેન્ટ એન્ડ રેગ્યુલેશન) એક્ટ, ૧૯૮૨ ની કલમ ૫ હેઠળ ફોરેન ટ્રેડ પોલિસીઓ ઘડી રહ્યું છે અને તેનો અમલ કરી રહ્યું છે. વર્તમાન ફોરેન ટ્રેડ પોલિસી, ૨૦૧૫-૨૦ દેશમાં ચીજવસ્તુઓ અને સેવાઓની નિકાસ વધારવા તેમજ રોજગારીનું સર્જન કરવા અને મૂલ્યવર્ધન વધારવા માટેનું માળખું પૂરું પાડે છે.

૬.૧ વધુમાં એવું જણાવવામાં આવ્યું છે કે ઈનપુટ્સની આયાત પર IGST/કોમ્પેન્સેશન સેસની અગાઉથી ચુકવણીના કારણે નિકાસકારોનું કેશ બ્લોકેજ અટકાવવા માટે, “પ્રી-ઈમ્પોર્ટ કન્ડીશન” ને આધીન DGFT નોટિફિકેશન નંબર ૩૩/૨૦૧૭ તારીખ

૧૩.૧૦.૨૦૧૭ અને કસ્ટમ્સ નોટિફિકેશન નંબર 79/2017-Cus તારીખ ૧૩.૧૦.૨૦૧૭ બહાર પાડીને AA/EPCG ઓથોરાઈઝેશન હેઠળ આયાત કરાયેલા માલ માટે IGST/કોમ્પેન્સેશન સેસમાંથી મુક્તિ આપવામાં આવી હતી. વધુમાં એવું કથન કરવામાં આવ્યું છે કે ઈનપુટ્સ વગેરેની આયાત પર IGST ની અગાઉથી ચુકવણીના કારણે નિકાસકારોનું કેશ બ્લોકેજ અટકાવવા માટે આક્ષેપિત નોટિફિકેશન દ્વારા IGST માંથી મુક્તિ આપવામાં આવી હતી. નિકાસ પછીની પુનઃપૂર્તિ આયાત (replenishment imports) ના કિસ્સામાં, કેશ બ્લોકેજનો પ્રશ્ન ઊભો થતો નથી. નિકાસ અગાઉથી જ થઈ ચૂકી હોવાથી અને GST કાયદો સંપૂર્ણ ઝીરો-રેટિંગ માટે પૂરી પાડે છે, તેથી પુનઃપૂર્તિ આયાત પર IGST મુક્તિ લંબાવવાનો અર્થ ઓથોરાઈઝેશન ધારકને બેવડો લાભ આપવો થશે. તેથી, એડવાન્સ ઓથોરાઈઝેશન ધારકને પ્રતિકૂળ અસર થતી નથી અને આક્ષેપિત નોટિફિકેશનથી કોઈ અન્યાય થતો નથી. પુનઃપૂર્તિ સામગ્રી પર ચૂકવેલ IGST ને GST ની ચુકવણી માટે ઈનપુટ ટેક્સ ક્રેડિટ તરીકે મેળવી શકાય છે.

૬.૨ W.P. (MD) નંબર ૧૮૪૩૫ થી ૧૮૪૩૮/૨૦૧૮ અને તેની સાથે જોડાયેલી બાબતોમાં ૨૯મી ઓક્ટોબર, ૨૦૧૮ ના રોજ આપવામાં આવેલા મેસર્સ વેદાંત લિમિટેડ વિરુદ્ધ યુનિયન ઓફ ઈન્ડિયાના કિસ્સામાં મદ્રાસ હાઈકોર્ટની મદુરાઈ બેંચના નિર્ણય પર

આધાર રાખવામાં આવ્યો છે.

૭. બીજા સામાવાળા – પ્રિન્સિપલ કમિશનર ઓફ કસ્ટમ્સ વતી પણ એક જવાબી સમર્થનપત્ર દાખલ કરવામાં આવ્યું છે, જેમાં અન્ય સામાવાળા દ્વારા દાખલ કરાયેલા જવાબી સમર્થનપત્રોમાં જણાવેલી બાબતોનું પુનરાવર્તન કરવામાં આવ્યું છે. એવું જણાવવામાં આવ્યું છે કે “પ્રી-ઈમ્પોર્ટ કન્ડીશન” એ કોઈ નવો શબ્દ નથી. ફોરેન ટ્રેડ પોલિસી ૨૦૧૫-૨૦ નો ફકરો ૪.૧૪ નિર્ધારિત કરે છે કે ભૌતિક નિકાસ માટે એડવાન્સ ઓથોરાઈઝેશન હેઠળની આયાત કસ્ટમ્સ ટેરિફ એક્ટ, ૧૯૭૫ ની કલમ ૩ ની અનુક્રમે સબ-સેક્શન (૭) અને સબ-સેક્શન (૯) હેઠળ લાદી શકાય તેવા સંપૂર્ણ ઈન્ટીગ્રેટેડ ટેક્સ અને કોમ્પેન્સેશન સેસમાંથી મુક્ત છે અને આવી આયાત પ્રી-ઈમ્પોર્ટ કન્ડીશનને આધીન રહેશે. મૂળ કસ્ટમ્સ મુક્તિ નોટિફિકેશન નંબર 18/2015-Cus. તારીખ ૧.૪.૨૦૧૫ એ પણ પ્રી-ઈમ્પોર્ટ અને પોસ્ટ-એક્સપોર્ટની પરિસ્થિતિઓ સમજાવી છે જેમાં શરતો (iv) અને (vi) નિકાસ જવાબદારીની પરિપૂર્તિ પછી કરવામાં આવેલી આયાત (એટલે કે નિકાસ પછી) નો સંદર્ભ આપે છે. ફોરેન ટ્રેડ પોલિસી ૨૦૧૫-૨૦ ની ઉપરોક્ત જોગવાઈઓનો સમાવેશ કસ્ટમ્સ નોટિફિકેશન નંબર 79/2007-Cus. તારીખ ૧૩.૧૦.૨૦૧૭ દ્વારા કરવામાં આવ્યો છે અને તેને અમલી બનાવાયો છે. તેથી, એડવાન્સ ઓથોરાઈઝેશન હેઠળ

નિકાસ પ્રોડક્ટમાં સમાવિષ્ટ કરવા માટેના ઈનપુટ્સના સંદર્ભમાં પ્રી-ઈમ્પોર્ટની શરત મનસ્વી હોવાનું કહી શકાય નહીં.

૮. સ્પેશિયલ સિવિલ એપ્લિકેશન નંબર ૧૪૫૫૮/૨૦૧૮ માં અરજદારના વિદ્વાન કાઉન્સિલ શ્રી પરેશ દવે એવું સબમિટ કરીને પ્રી-ઈમ્પોર્ટની આક્ષેપિત શરત પર સખત પ્રહાર કર્યો હતો કે આ શરત સંપૂર્ણપણે ગેરવાજબી અને ગેરકાયદેસર છે કારણ કે તે ભારતમાંથી માલની નિકાસને ગંભીર રીતે બાધિત કરશે અને પ્રી-ઈમ્પોર્ટ કન્ડીશનના કારણે મોટાભાગના ઉત્પાદક નિકાસકારો માટે (તમામ માટે નહીં તો પણ) એડવાન્સ ઓથોરાઈઝેશન સ્કીમનો લાભ લેવો વર્ચ્યુઅલી અશક્ય બની જશે. એવી દલીલ કરવામાં આવી હતી કે આ શરત જે હવે એડવાન્સ ઓથોરાઈઝેશન માટે નિર્ધારિત કરવામાં આવી છે તેને એડવાન્સ ઓથોરાઈઝેશન સ્કીમના ઉદ્દેશ્ય સાથે કોઈ સંબંધ નથી અને આ શરત કોઈપણ તર્ક, આધાર કે ઉદ્દેશ્ય વિના ફોરેન ટ્રેડ પોલિસીના ફક્ત ૪.૧૪ માં અને કસ્ટમ્સ મુક્તિ નોટિફિકેશનમાં પણ દાખલ કરવામાં આવી હોય તેવું જણાય છે. એવી દલીલ કરવામાં આવી હતી કે આવી શરતને નિકાસને પ્રોત્સાહિત કરવાના ઉદ્દેશ્ય સાથે કોઈ સંબંધ નથી જેના માટે એડવાન્સ ઓથોરાઈઝેશન સ્કીમની રચના કરવામાં આવી છે. વિદ્વાન કાઉન્સિલના જણાવ્યા મુજબ, માત્ર એટલા માટે કે સેન્ટ્રલ એક્સાઈઝ ડ્યુટી અને CVD ના સ્વરૂપમાં કરવેરા પાછા

ખેંચવામાં આવ્યા છે અને આવા તમામ વેરા અને કરવેરાને સમાવીને GST વ્યવસ્થા રજૂ કરવામાં આવી છે, એડવાન્સ ઓથોરાઈઝેશન સ્કીમ માટે “પ્રી-ઈમ્પોર્ટ કન્ડીશન” રજૂ કરવા માટે કોઈ કારણ કે ઔચિત્ય નથી. જ્યારે આ સ્કીમ પંદર વર્ષથી વધુ સમયથી સફળતાપૂર્વક ચાલી રહી છે, ત્યારે આવી શરત માટે કોઈ ઔચિત્ય કે તર્ક નથી, અને એક્ઝ્યુઅલ ચુઝર કન્ડીશન (વાસ્તવિક વપરાશકર્તા શરત) ના કારણે માન્ય ઓથોરાઈઝેશન સામે આયાત કરાયેલા માલ માટેની મુક્તિનો કોઈપણ દુરુપયોગ થવાની અન્યથા પણ કોઈ શક્યતા નથી. એવું સબમિટ કરવામાં આવ્યું હતું કે માત્ર GST લાવવામાં આવ્યો હોવાના કારણે, પ્રી-ઈમ્પોર્ટની શરત મૂકવી વ્યાજબી નથી.

૮.૧ એવું ભારપૂર્વક દલીલ કરવામાં આવ્યું હતું કે “પ્રી-ઈમ્પોર્ટ કન્ડીશન” પરચ્યુઅલી સમગ્ર એડવાન્સ ઓથોરાઈઝેશન સ્કીમને નિષ્ફળ બનાવે છે કારણ કે આ શરતનું પાલન કરવું અશક્ય છે. એવું સબમિટ કરવામાં આવ્યું હતું કે નિકાસ ઓર્ડરના અમલીકરણ માટે, ભારતીય ઉત્પાદકોને સામાન્ય રીતે સેલ્સ કોન્ટ્રેક્ટ/પર્યેસ ઓર્ડર હેઠળ નિર્ધારિત ડિલિવરીની આવી શરતના બળે ત્રણથી ચાર મહિના મળે છે. ઓથોરાઈઝેશન માટે અરજી નોંધાવ્યા પછી, ઓથોરાઈઝેશન મંજૂર કરવા માટે DGFT ઓફિસ દ્વારા ત્રણથી ચાર સપ્તાહનો સમય લેવામાં આવે છે; સંબંધિત ઈનપુટ્સ/સામગ્રીના વિદેશી સપ્લાયર્સ સાથેની

વાટાઘાટોમાં થોડો સમય લાગશે, અને આવા ઈનપુટ્સ અને સામગ્રીના ડિલિવરીમાં, ટ્રાન્સપોર્ટેશન સહિત જે સામાન્ય રીતે દરિયાઈ માર્ગે હોય છે, સામાન્ય રીતે ત્રણથી ચાર સપ્તાહનો સમય લાગે છે; આવા માલનું કસ્ટમ્સ કિલયરન્સ અને તેને ફેક્ટરી સુધી લાવવામાં લગભગ એક સપ્તાહની જરૂર પડશે; પછી આવા આયાતી માલ/સામગ્રીના ઉપયોગ પર તૈયાર માલના ઉત્પાદનમાં લગભગ દસથી પંદર દિવસ લાગશે; અને વિદેશી ખરીદદારને માલ મોકલવામાં પણ ખરીદદારના સ્થાન અને ઉત્પાદકની ફેક્ટરીમાંથી માલ કિલયર થયા પછી દરિયાઈ જહાજની ઉપલબ્ધતાના આધારે થોડા અઠવાડિયા લાગશે; અને આમ જો નિકાસ ઓર્ડરના અમલીકરણ માટે "પ્રી-ઈમ્પોર્ટ કન્ડીશન" નું પાલન કરવામાં આવે તો પાંચથી છ મહિનાના સમયગાળાની જરૂર પડશે. એવી વિનંતી કરવામાં આવી હતી કે ત્રણથી ચાર મહિનાની અંદર માલ પહોંચાડવાની જવાબદારી અને પ્રતિબદ્ધતાનું સન્માન કરવું વર્ચ્યુઅલી અશક્ય બનશે, જે આંતરરાષ્ટ્રીય વેપારમાં સામાન્ય રીતે સંમત થયેલ ડિલિવરીનો સમયગાળો છે.

૮.૨ શ્રી દવેએ સબમિટ કર્યું કે તદુપરાંત, સરકારને આવી "પ્રી-ઈમ્પોર્ટ કન્ડીશન" માંથી કોઈ ફાયદો થતો નથી, કારણ કે જો કર તરીકે નાણાં ચૂકવવામાં આવે છે, તો તેને ક્રેડિટ તરીકે મંજૂરી આપવામાં આવશે અને આખરે પાછા આપવા પડશે, પરંતુ આ પ્રક્રિયામાં ઇંડ બ્લોક થઈ જાય

છે. તેથી, આવી શરત ભારતના સંવિધાનના અનુચ્છેદ ૧૪ અને ૧૯(૧)(જી) ના ક્ષેત્રાતીત (ultra vires) છે.

૮.૩ એક્સપ્રેસ ન્યૂઝપેપર્સ વિરુદ્ધ યુનિયન ઓફ ઈન્ડિયા, (૧૯૮૫) ૧ SCC ૬૪૧ ના કિસ્સામાં સુપ્રીમ કોર્ટના નિર્ણય પર આ પ્રતિપાદન માટે આધાર રાખવામાં આવ્યો હતો કે જો કસ્ટમ્સ એક્ટ, ૧૯૬૨ ની કલમ ૨૫ હેઠળ મુક્તિ આપવાની સત્તા ધારાકીય સત્તા (legislative power) માનવામાં આવે અને તેના હેઠળ સરકાર દ્વારા જારી કરાયેલું નોટિફિકેશન ગૌણ વિધાન (subordinate legislation) સમાન હોય, તો પણ તે નોટિફિકેશન ગેરવાજબી હોવાના આધારે પ્રશ્નાસ્પદ થવા પાત્ર છે. એવું સબમિટ કરવામાં આવ્યું હતું કે ભૂતકાળમાં એડવાન્સ ઓથોરાઈઝેશન સ્કીમ હેઠળ જકાત મુક્ત આયાતના સંદર્ભમાં કોઈ “પ્રી-ઈમ્પોર્ટ કન્ડીશન” ન હતી, અને તેથી, તે સમજની બહાર છે કે શા માટે આવી શરત હવે કેન્દ્ર સરકાર દ્વારા એડવાન્સ ઓથોરાઈઝેશન સ્કીમના સંબંધમાં લાદવામાં આવી છે. એ બાબત તરફ ધ્યાન દોરવામાં આવ્યું હતું કે સાચા ઉત્પાદક-નિકાસકારોની સરળતા માટે કેન્દ્ર સરકારે એડવાન્સ લાયસન્સ (હવે એડવાન્સ ઓથોરાઈઝેશન કહેવાય છે) ની સ્કીમ રજૂ કરી ત્યારથી જ માન્ય ઓથોરાઈઝેશન સામે ભારતમાં આયાત કરાયેલા માલ પર લાદી શકાય તેવી તમામ આયાત જકાતમાંથી મુક્તિ આપવામાં આવી છે. GST વેરા રજૂ કર્યા પછી પણ,

આયાત જકાત જેમાં ઈન્ટીગ્રેટેડ ટેક્સ તેમજ GST કોમ્પેન્સેશન સેસનો સમાવેશ થાય છે તે વાસ્તવમાં વસૂલ ન કરવાની સરકારની નીતિ ચાલુ રહે છે; પરંતુ આયાત જકાતની વસૂલાતમાંથી આવી મુક્તિ, જે આયાત જકાતના સ્વરૂપ સિવાય બીજું કંઈ નથી, તેને “પ્રી-ઈમ્પોર્ટ કન્ડીશન” ને આધીન મંજૂરી આપવામાં આવે છે, જે બિલકુલ યોગ્ય નથી કારણ કે આયાત વેરાનું નવું નામકરણ આવા વેરાના સ્વરૂપને કે એડવાન્સ ઓથોરાઈઝેશન સામે આયાત કરાયેલા માલ માટે આયાત જકાતની વસૂલાતમાંથી આપમેળે મળતી મુક્તિના સ્વરૂપને બદલી શકશે નહીં. એવું સબમિટ કરવામાં આવ્યું હતું કે માત્ર એટલા માટે કે સેન્ટ્રલ એક્સાઈઝ ડ્યુટી, સર્વિસ ટેક્સ અને વેલ્યુ એડેડ ટેક્સ જેવા સ્થાનિક વેરા હવે એક ટેક્સ એટલે કે ગુડ્સ એન્ડ સર્વિસ ટેક્સમાં સમાવિષ્ટ થઈ ગયા છે, અને તદનુસાર, જો ભારતમાં ઉત્પાદન થયું હોય તો સમાન માલ પર લાદવામાં આવતી અને વસૂલવામાં આવતી એક્સાઈઝ ડ્યુટી જેટલી એડિશનલ કસ્ટમ્સ ડ્યુટી લાદવાને બદલે કસ્ટમ્સ ટેરિફ એક્ટની કલમ 3 હેઠળ ઈન્ટીગ્રેટેડ ટેક્સ અને કોમ્પેન્સેશન સેસ લાદવામાં આવે છે, આવી આયાત જકાતમાંથી મુક્તિને “પ્રી-ઈમ્પોર્ટ કન્ડીશન” જેવી નવી શરતની પરિપૂર્તિને આધીન બનાવી શકાય નહીં. એવી વિનંતી કરવામાં આવી હતી કે જ્યારે એડવાન્સ ઓથોરાઈઝેશન સામે આયાત કરાયેલા માલ માટે આયાત જકાતમાંથી મુક્તિ આપતી વખતે કેન્દ્ર

સરકાર દ્વારા ક્યારેય આવી કોઈ “પ્રી-ઈમ્પોર્ટ કન્ડીશન” નિર્ધારિત કરવામાં આવી ન હતી, ત્યારે માત્ર સ્થાનિક વેરામાં ફેરફારના કારણે (એટલે કે એક્સાઈઝ ડ્યુટી, સર્વિસ ટેક્સ, વેલ્યુ એડેડ ટેક્સ વગેરેના બદલે GST માંથી મુક્તિ) હવે આવી “પ્રી-ઈમ્પોર્ટ કન્ડીશન” નિર્ધારિત કરવી સંપૂર્ણપણે અયોગ્ય અને અતાર્કિક છે. એવો દાવો કરવામાં આવ્યો હતો કે આક્ષેપિત “પ્રી-ઈમ્પોર્ટ કન્ડીશન” ને દેખીતી રીતે એડવાન્સ ઓથોરાઈઝેશન સ્કીમની નીતિ અને હેતુ સાથે કોઈ સુસંગતતા નથી, અને તેથી, આવી શરત લાદવી એ કેન્દ્ર સરકાર દ્વારા સત્તાનો કપટપૂર્ણ ઉપયોગ (colourable exercise of powers) છે.

૮.૪ હેન્ડબુક ઓફ પ્રોસિજર, ૨૦૧૫-૨૦ ના પ્રકરણ ૪ અને વધુ ખાસ કરીને તેના ફક્ત ૪.૨૭ તરફ કોર્ટનું ધ્યાન દોરવામાં આવ્યું હતું, એવું સબમિટ કરવા માટે કે ઓથોરાઈઝેશનની અપેક્ષાએ નિકાસને હજુ પણ તેના હેઠળ મંજૂરી આપવામાં આવે છે. એવું સબમિટ કરવામાં આવ્યું હતું કે ફોરેન ટ્રેડ એક્ટની જોગવાઈઓ તેમજ ફોરેન ટ્રેડ પોલિસીની જોગવાઈઓના અમલ માટે હેન્ડબુક ઓફ પ્રોસિજરના માધ્યમથી નિર્ધારિત કરવામાં આવેલી કાર્યપદ્ધતિ હજુ પણ વ્યક્તિને EDI સિસ્ટમ દ્વારા અરજી નોંધાવ્યા પછી અને એડવાન્સ ઓથોરાઈઝેશન માટે ફાઈલ નંબર મેળવ્યા પછી ઓથોરાઈઝેશનની

અપેક્ષાએ માલની નિકાસ કરવાની મંજૂરી આપે છે. જો કે, ફોરેન ટ્રેડ પોલિસીના ફકરા ૪.૧૪ અને નોટિફિકેશન નંબર 18/2015-Cus ની કલમ (xii) દ્વારા હવે લાદવામાં આવેલી “પ્રી-ઈમ્પોર્ટ કન્ડીશન” ને ધ્યાનમાં રાખીને આ કાર્યપદ્ધતિ નિષ્ફળ ગઈ છે. એવો દાવો કરવામાં આવ્યો હતો કે ફોરેન ટ્રેડ પોલિસી, ૨૦૧૫-૨૦ ની સાથેની હેન્ડબુક ઓફ પ્રોસિજરના ફકરા ૪.૧૪ માં કેન્દ્ર સરકારે કોઈ ફેરફાર કર્યો નથી તે હકીકત એ પણ દર્શાવે છે કે “પ્રી-ઈમ્પોર્ટ કન્ડીશન” ને એડવાન્સ ઓથોરાઈઝેશન સ્કીમ હેઠળ પ્રાપ્ત કરવા માંગતા કોઈપણ ઉદ્દેશ્ય સાથે કોઈ સંબંધ નથી. તેથી, આવી શરત એ સાચા ઉત્પાદક-નિકાસકારો પરનો સદ્ભાવનાપૂર્ણ પ્રતિબંધ નથી અને સત્તાના કપટપૂર્ણ ઉપયોગમાં લાદવામાં આવી છે અને ન્યાયના હિતમાં તેને રદ કરવા પાત્ર છે.

૮.૫ એવું સબમિટ કરવામાં આવ્યું હતું કે એડવાન્સ લાયસન્સ સ્કીમ, જે હવે એડવાન્સ ઓથોરાઈઝેશન કહેવાય છે, તે એક દાયકા કરતાં વધુ સમયથી અમલમાં છે; અને ફોરેન ટ્રેડ પોલિસી હેઠળની આ સ્કીમ તેમજ એડવાન્સ લાયસન્સ/ઓથોરાઈઝેશન સામે આયાત કરાયેલા માલ માટે કસ્ટમ્સ એક્ટ હેઠળ મંજૂર કરાયેલી આયાત જકાતમાંથી મુક્તિ ૧૩.૧૦.૨૦૧૭ પહેલા અસ્તિત્વમાં હતી તે સ્વરૂપમાં સફળતાપૂર્વક અમલમાં મુકવામાં આવી છે. બીજા શબ્દોમાં કહીએ તો, “પ્રી-ઈમ્પોર્ટ કન્ડીશન” વિના પણ, એડવાન્સ ઓથોરાઈઝેશન માટે ફોરેન ટ્રેડ

પોલિસીની જોગવાઈઓ અને એડવાન્સ લાયસન્સ/ઓથોરાઈઝેશન સામે આચાત કરાયેલા માલ માટે કસ્ટમ્સ એક્ટ હેઠળના મુકિત નોટિફિકેશનની જોગવાઈઓ સફળતાપૂર્વક સંચાલિત કરવામાં આવી છે.

૮.૬ એવો દાવો કરવામાં આવ્યો હતો કે એ કોઈનો કેસ નથી કે ફોરેન ટ્રેડ પોલિસી અને કસ્ટમ્સ નોટિફિકેશન હેઠળ “પ્રી-ઈમ્પોર્ટ કન્ડીશન” ના અભાવના કારણે, ફોરેન ટ્રેડ પોલિસી હેઠળ એડવાન્સ ઓથોરાઈઝેશન સ્કીમ અંગેનો સરકારનો ઉદ્દેશ્ય નિષ્ફળ ગયો હતો, અથવા “પ્રી-ઈમ્પોર્ટ કન્ડીશન” ના અભાવમાં ફોરેન ટ્રેડ પોલિસી અને/અથવા કસ્ટમ્સ નોટિફિકેશનની જોગવાઈઓનો દુરુપયોગ થયો હતો. એવું સબમિટ કરવામાં આવ્યું હતું કે આનાથી વિપરીત, “પ્રી-ઈમ્પોર્ટ કન્ડીશન” ના અભાવના પરિણામે અરજદારો જેવા ઉત્પાદક-નિકાસકારોની ખૂબ જ તંદુરસ્ત પરિસ્થિતિ સર્જાઈ હતી, જેઓ સતત માલનું ઉત્પાદન અને નિકાસ કરતા હતા, અને આવા ચક્રના પરિણામે કેન્દ્ર સરકાર માટે નોંધપાત્ર વિદેશી હૂંડિયામણની આવક થતી હતી. તેથી, ફોરેન ટ્રેડ પોલિસી તેમજ કસ્ટમ્સ નોટિફિકેશન હેઠળ હવે “પ્રી-ઈમ્પોર્ટ કન્ડીશન” લાદવી એ કેન્દ્ર સરકાર તરફથી સંપૂર્ણપણે ગેરવાજબી, મનસ્વી અને અવિચક્ષણ કાર્યવાહી છે. આ શરત અરજદારો જેવા ઉત્પાદક-નિકાસકારોને એટલો સખત ફટકો મારશે કે તેમના માટે એડવાન્સ ઓથોરાઈઝેશન સ્કીમનો લાભ લઈને માલની નિકાસ કરવી

વર્યુઅલી અશક્ય બની જશે, અને આવી પરિસ્થિતિ માત્ર ભારતના સંવિધાનના અનુચ્છેદ ૧૯(૧)(જી) હેઠળના નાગરિકના મૂળભૂત અધિકારોના ભંગમાં પરિણમશે નહીં, પરંતુ તેનાથી કેન્દ્ર સરકારના હિતને પણ પ્રતિકૂળ અસર થશે કારણ કે હવેથી કોઈ વિદેશી હૂંડિયામણની કમાણી થશે નહીં.

૮.૭ એવું સબમિટ કરવામાં આવ્યું હતું કે અરજદારો જેવા ઉત્પાદક-નિકાસકારો “પ્રી-ઈમ્પોર્ટ કન્ડીશન” નું પાલન કરી શકતા ન હોવાથી, ઈન્ટીગ્રેટેડ ટેક્સ તેમજ GST કોમ્પેન્સેશન સેસ અને આવા અન્ય કરવેરાની ચુકવણી પર આયાત કરવી પડશે; અને ત્યારબાદ ઉત્પાદક-નિકાસકારોએ સ્થાનિક વ્યવહારો માટે GST અને આવા કરવેરાની ચુકવણી માટે આવી ITC નો ઉપયોગ કરવા માટે GST કાયદા હેઠળ ITC (ઈનપુટ ટેક્સ ક્રેડિટ) નો લાભ લેવો પડશે; અને જો અન્ય વ્યવહારો માટે તેનો ઉપયોગ ન થઈ શકે તો આવી ITC માટે રિફંડનો દાવો કરવો પડશે. આમ, આખરી વિશ્લેષણમાં, કેન્દ્ર સરકાર કોઈ મહેસૂલ કમાશે નહીં; જ્યારે ઉત્પાદક-નિકાસકારોએ માલની આયાત સમયે આવા કરવેરા ચૂકવવાની અને પછી તેની ક્રેડિટ અથવા રિફંડ મેળવવાની વિટંબણામાંથી પસાર થવું પડશે. પરંતુ ઉત્પાદક-નિકાસકારોના નોંધપાત્ર ફંડ લાંબા સમય સુધી બ્લોક રહેશે, અને ITC અથવા રિફંડનો દાવો કરતી વખતે કોઈ પ્રક્રિયાગત અનિયમિતતા

અથવા ઉદ્ધનના પરિણામે એવી પરિસ્થિતિ સર્જશે જ્યાં આવી ક્રેડિટ ઉત્પાદક-નિકાસકારો પાસે ઉપયોગમાં લીધા વિના પડી રહેશે. આમ, “પ્રી-ઇમ્પોર્ટ કન્ડીશન” ના પરિણામે કેન્દ્ર સરકાર માટે કોઈ મહેસૂલ ઉપાર્જન થતું નથી અને તેથી, આવી શરતને GST ની નીતિ અને હેતુ સાથે કે તે હેઠળ ઘડાયેલા ફોરેન ટ્રેડ એક્ટ અને ફોરેન ટ્રેડ પોલિસી સાથે કોઈ ઔચિત્ય કે તાર્કિક સંબંધ નથી.

8.8 આગળ એ પણ રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે, “પૂર્વ-આયાત શરત” (pre-import condition) નું પાલન કરવું અન્યથા પણ એક અશક્ય બાબત છે, કારણ કે અરજદારો જેવા ઉત્પાદક-નિકાસકારો માટે કોઈ ચોક્કસ અધિકૃતતા (Authorisation) સામે આયાત કરાયેલ માલનો ઉપયોગ તે જ અધિકૃતતાની નિકાસ જવાબદારીઓની પૂર્ણતા માટે નિકાસ કરાયેલ તૈયાર માલના ઉત્પાદન સંબંધમાં થયો છે, તે બાબતે ૨ મહેસૂલી અધિકારીઓને સંતોષ આપવો શક્ય નથી. માત્ર એવા કિસ્સાઓમાં જ કે જ્યાં માલ પર સીરીયલ નંબર અથવા મશીન નંબર અને તેના જેવા આઈડેન્ટિફિકેશન માર્ક્સ (ઓળખ ચિહ્નો) હોય, તે ચોક્કસ અધિકૃતતાના સંબંધમાં આયાત કરાયેલા માલના ઉપયોગને સ્થાપિત કરવાનું શક્ય બની શકે છે. પરંતુ, વર્તમાન કિસ્સા જેવા કેસોમાં જ્યાં માલની આયાત કોઈ ચોક્કસ ઓળખ ચિહ્નો વિના માત્ર જથ્થા અને વજનના સંદર્ભમાં કરવામાં આવે છે, ત્યાં એ

સ્થાપિત કરવું પર્યુઅલી અશક્ય છે કે ચોક્કસ અધિકૃતતા સામે આયાત કરાયેલ માલનો ચોક્કસ કન્સાઇનમેન્ટ માત્ર તે અધિકૃતતાની નિકાસ જવાબદારીઓની પૂર્ણતા માટે નિકાસ કરવામાં આવેલા તૈયાર માલના ઉત્પાદન માટે જ વાપરવામાં આવ્યો હતો. તેથી, જો "પૂર્વ-આયાત શરત"નું પાલન કરવાનું હોય તો પણ, ઉત્પાદક-નિકાસકારો માટે મહેસૂલ અધિકારીઓ સમક્ષ એ સ્થાપિત કરવું શક્ય બનશે નહીં કે તૈયાર માલના ઉત્પાદન અને નિકાસ પહેલા આ રીતે આયાત કરાયેલ માલનો વાસ્તવમાં ઉત્પાદન સંબંધિત ચોક્કસ કન્સાઇનમેન્ટમાં ઉપયોગ કરવામાં આવ્યો હતો જે આવી અધિકૃતતા પેટે જવાબદારીઓ પૂર્ણ કરવા માટે નિકાસ કરવામાં આવ્યો હતો. આમ, "પૂર્વ-આયાત શરત" પૂર્ણ કરવી અશક્ય છે.

8.9 શ્રી દવેએ આગળ રજૂઆત કરી હતી કે અરજદાર જેવા ઘણા ઉત્પાદક-નિકાસકારોને ૧૩.૧૦.૨૦૧૭ પહેલા અધિકૃતતા (Authorisations) આપવામાં આવી હતી, જ્યારે ફોરેન ટ્રેડ પોલિસી (વિદેશ વેપાર નીતિ) અથવા કસ્ટમ્સ નોટિફિકેશનમાં કોઈ "પૂર્વ-આયાત શરત" ન હતી. આવા તમામ ઉત્પાદક-નિકાસકારો દ્વારા એવી અધિકૃતતાઓ સંબંધિત નિકાસ જવાબદારીની પૂર્ણતા તરીકે દર્શાવીને નિકાસ કરવામાં આવી છે, જેનો ઉપયોગ પાછળથી કરમુક્ત આયાત માટે કરવામાં આવે છે. પરંતુ કેન્દ્ર સરકાર દ્વારા હવે નક્કી કરવામાં

આવેલી "પૂર્વ-આયાત શરત" આવી અધિકૃતતાઓ સામે કરમુક્ત આયાત સંબંધિત આવા ઉત્પાદક-નિકાસકારોના નિહિત અધિકાર (vested right) ને છીનવી લેશે. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે અરજદારો અને સમાન સ્થિતિ ધરાવતા ઉત્પાદક-નિકાસકારો પેન્ટિંગ અધિકૃતતાઓ સામે કોઈપણ માલની આયાત કરીને જાહેરનામા ક્રમાંક 18/2015-Cus હેઠળની મુક્તિનો લાભ લેવાની સ્થિતિમાં રહેશે નહીં કારણ કે આવી અધિકૃતતાઓ સંબંધિત નિકાસો પહેલેથી જ થઈ ચૂકી છે અને તેથી, ગંભીર પ્રતિકૂળ અસર પામશે.

8.10 છેલ્લે, એ નિર્દેશ કરવામાં આવ્યો હતો કે ત્યારબાદ તારીખ ૧૦ જાન્યુઆરી, ૨૦૧૯ ના નોટિફિકેશન નંબર 53/2015-20 દ્વારા સરકારે શરત (xii) ની નાબૂદીને જાહેર હિતમાં જણાતાં રદ કરી છે, અને તેથી, હવે વર્તમાન કેસમાં સમાવિષ્ટ વિવાદ ૧૩.૧૦.૨૦૧૭ અને ૯.૧.૨૦૧૯ વચ્ચેના માત્ર તેર મહિનાના સમયગાળા સુધી જ મર્યાદિત છે. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે આ સુધારો માત્ર સુધારાત્મક (curative) છે, ભલે તેમાં વધુ સમય લાગ્યો હોય.

8.11 આ અદાલતના શ્રી રેણુકા સુગર્સ લિમિટેડ વિરુદ્ધ યુનિયન ઓફ ઈન્ડિયા, 2018 (360) ELT 483 (Guj.) ના કેસમાં આપેલા નિર્ણય પર આધાર રાખવામાં આવ્યો હતો, જેમાં અદાલતે ડબલ્યુ.પી.આઈ.એલ. લિમિટેડ વિરુદ્ધ કમિશનર ઓફ સેન્ટ્રલ

એક્સાઈઝ, મેરઠ, 2005 (181) E.L.T. 359 (SC) ના કેસમાં સુપ્રીમ કોર્ટના નિર્ણયનો સંદર્ભ આપ્યો હતો, જેમાં કોર્ટે એવા કિસ્સા પર વિચાર કર્યો હતો કે જ્યાં મુક્તિ નોટિફિકેશન પાછું ખેંચવામાં આવ્યું હતું અને પાવર ડ્રાઈવન પંપના ઉત્પાદનમાં વપરાતા ભાગો પર સેન્ટ્રલ એક્સાઈઝ ડ્યુટીમાંથી મુક્તિ આપતું નવું નોટિફિકેશન તેના થોડા સમય પછી બહાર પાડવામાં આવ્યું હતું. અદાલતે નોંધ્યું હતું કે ભારત સરકારની આવી મુક્તિ આપવાની સુસંગત નીતિ હતી. પછીના જાહેરનામાએ પ્રથમ વખત મુક્તિ આપી ન હતી. એવું ઠરાવવામાં આવ્યું હતું કે આવું જાહેરનામું માત્ર સ્પષ્ટીકરણાત્મક (clarificatory) હતું અને તેથી તે ભૂતલક્ષી અસર (retrospective effect) થી લાગુ થશે. અદાલતે આ અદાલતના ગુજરાત પેરાફિન્સ પ્રાઇવેટ લિમિટેડ વિરુદ્ધ યુનિયન ઓફ ઇન્ડિયા, 2012 (282) E.L.T. 33 (Guj.) ના કેસમાં આપેલા નિર્ણય પર પણ આધાર રાખ્યો હતો, જ્યાં કોર્ટે એવા કેસ પર વિચાર કર્યો છે કે જ્યાં ભારત સરકારે આશરે સોળ મહિનાના ગાળા પછી મુક્તિ પુનઃસ્થાપિત કરવાનું સુધારાત્મક પગલું ભર્યું હતું, અને ઠરાવ્યું હતું કે આવી મુક્તિ ભૂતલક્ષી અસર ધરાવશે. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે વર્તમાન કેસના તથ્યોમાં, એડવાન્સ ઓથોરાઇઝેશન સ્કીમનો સવાલ છે ત્યાં સુધી પૂર્વ-આયાતની કોઈ શરત ન હતી અને ત્યારબાદ, તારીખ 10.1.2019 ના ઉપરોક્ત

જાહેરનામા દ્વારા, પૂર્વ-આયાતની શરત રદ કરવામાં આવી હતી, અને તેથી, આવા સુધારાને સુધારાત્મક સુધારો ગણવો જોઈએ અને તેને ભૂતલક્ષી રીતે લાગુ કરવો જોઈએ.

8.12 એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે જ્યાં સુધી સરકારનો સંબંધ છે, તેના માટે ભૂતલક્ષી અસર આપવી શક્ય નથી. આ સંબંધમાં, કન્નાનોર સ્પિનિંગ એન્ડ વીવિંગ મિલ્સ લિમિટેડ વિરુદ્ધ કલેક્ટર ઓફ કસ્ટમ્સ એન્ડ સેન્ટ્રલ એક્સાઈઝ, (1969) 3 SCC 112 ના કેસમાં સુપ્રીમ કોર્ટના નિર્ણય તરફ અદાલતનું ધ્યાન દોરવામાં આવ્યું હતું, જેમાં અદાલતે ઠરાવ્યું હતું કે નિયમ બનાવતી મધ્યસ્થ સત્તા (rule-making authority) ને સેન્ટ્રલ એક્સાઈઝ એન્ડ સોલ્ટ એક્ટ હેઠળ ભૂતલક્ષી અસરથી નિયમો બનાવવાની સત્તા આપવામાં આવી નથી અને તેથી Ex. P-12 હેઠળ ભૂતલક્ષી અસર આપવાનો પ્રયાસ નિયમ બનાવતી સત્તાની સત્તા બહાર (beyond powers) નો હતો. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે ૧૦.૧.૨૦૧૮ નું જાહેરનામું તે પહેલાના સમયગાળા માટે અરજદારોને હજુ પણ અસર કરશે અને તેર મહિનાની ગ્રીવન્સ (ફરિયાદ/મુશ્કેલી) હજુ પણ ચથાવત છે.

8.13 નિયોજિત વિધાન (delegated legislation) ની પ્રકૃતિને વ્યાપકપણે આ પ્રમાણે વર્ગીકૃત કરી શકાય તેવા પ્રસ્તાવ માટે વાસુ દેવ સિંહ વિરુદ્ધ યુનિયન ઓફ ઈન્ડિયા, (2006) 12 SCC 753 ના

કેસમાં સુપ્રીમ કોર્ટના નિર્ણય પર આધાર રાખવામાં આવ્યો હતો: (i) નિયમ બનાવવાની સત્તા; અને (ii) કાયદાના અમલમાંથી મુક્તિ આપવી. પછીની શ્રેણીમાં, ન્યાયિક સમીક્ષા (judicial review) નો વ્યાપ વધુ વ્યાપક હશે કારણ કે વૈધાનિક સત્તાએ તેની વૈધાનિક સત્તાનો ઉપયોગ કરતી વખતે દર્શાવવું જોઈએ કે તે માત્ર તેની ચાર સીમાઓ (four corners) ની અંદર જ કરવામાં આવ્યું નથી પરંતુ અન્યથા પી. જે. ઈરાની વિરુદ્ધ સ્ટેટ ઓફ મેક્સિકો, AIR 1961 SC 1731 માં સુપ્રીમ કોર્ટ દ્વારા નિર્ધારિત માપદંડોને પૂર્ણ કરે છે. અદાલતે ઠરાવ્યું હતું કે જો કોઈ જાહેરનામા દ્વારા કાયદો પોતે જ રદબાતલ (effaced) થઈ જતો હોય; તો નોટિફિકેશન રદ કરી શકાય છે. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે પૂર્વ-આયાત શરતના કારણે સમગ્ર એડવાન્સ ઓથોરાઈઝેશન સ્કીમ નિર્ણયક બની જાય છે અને તેથી, આવી શરત રદબાતલ થવા પાત્ર છે. લક્ષ્મી ખંડસારી વિરુદ્ધ સ્ટેટ ઓફ યુ.પી., (1981) 2 SCC 600 ના કેસમાં સુપ્રીમ કોર્ટના નિર્ણય પર આધાર રાખવામાં આવ્યો હતો, જેમાં અદાલતે ઠરાવ્યું હતું કે નિયંત્રણો લાદવામાં, રાષ્ટ્રે એક સદ્ભાવનાપૂર્ણ ધોરણે અપનાવવું જોઈએ જે પરિસ્થિતિની જરૂરિયાતો અનુસાર નાગરિકોના અધિકારોને મર્યાદિત કરીને સામાજિક નિયંત્રણ સમાન હોય. જ્યારે બંધારણની કલમ 19(1) હેઠળના મૂળભૂત અધિકારોના ઉપયોગ પર મર્યાદા મૂકતા કાયદાની

માન્યતાને પડકારવામાં આવે છે, ત્યારે અદાલતની સંતોષ મુજબ પ્રતિબંધ વાજબી છે તે સાબિત કરવાની જવાબદારી રાજ્ય પર રહેલી છે. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે આ પ્રથમ વખતની મુકિતનો કેસ નથી. હવે જ્યારે તેઓ પ્રતિબંધ મૂકવા માંગે છે, ત્યારે સામાવાળાઓએ દર્શાવવું જ જોઈએ કે ઉમેરવામાં આવેલી શરત કોઈ અનિષ્ટ દૂર કરવા માટે છે, અન્યથા આવી શરત ભારતના બંધારણની કલમ 19(1)(g) હેઠળ અરજદારના અધિકારનો ભંગ કરનારી ગણાશે. તદનુસાર, એવી વિનંતી કરવામાં આવી હતી કે પૂર્વ-આયાતની શરત રજૂ કરવા પાછળ કોઈ તર્કસંગતતા ન હોવાથી, જેને એડવાન્સ ઓથોરાઈઝેશન સ્કીમ દ્વારા પ્રાપ્ત કરવાના ઉદ્દેશ્ય સાથે કોઈ સંબંધ નથી, તે ભારતના બંધારણની કલમ 19(1) હેઠળ અરજદારોના મૂળભૂત અધિકારોનું ઉલ્લંઘન કરે છે, અને તેને રદ કરવા પાત્ર છે.

9. સ્પેશિયલ સિવિલ એપિલિકેશન નં. 15184 અને 15186 ઓફ 2018 ના અરજદારો તરફથી વિદ્વાન કાઉન્સેલ શ્રી અભિષેક રસ્તોગી, એડવોકેટ શ્રી પ્રત્યુષપ્રવા સાહા સાથે અને સ્પેશિયલ સિવિલ એપિલિકેશન નંબર 15743 ઓફ 2018 ના અરજદારો તરફથી એડવોકેટ શ્રી આયુષ મેહરોત્રા અને શ્રી દિગંત પોપટે રજૂઆત કરી હતી કે જાહેરનામા ક્રમાંક 18/2015-Customs તારીખ 1.4.2015 જાહેર

હિતમાં બહાર પાડવામાં આવ્યું હતું અને તેથી, ત્યારપછીનું જાહેરનામું જાહેર હિતની ઉપેક્ષા કરી શકે નહીં. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે જાહેરનામા ક્રમાંક 18/2015-Customs તારીખ 1.4.2015 દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલ એડવાન્સ ઓથોરાઈઝેશન સ્કીમનો હેતુ એવા ઇનપુટ્સની આયાત પર અગાઉથી મુક્તિ (upfront exemption) આપવાનો હતો જેનો ઉપયોગ નિકાસ કરવામાં આવતા માલના ઉત્પાદનમાં થશે. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે ૧ લી જુલાઈ, ૨૦૧૭ થી, કસ્ટમ્સ ટેરિફ એક્ટ, ૧૯૭૫ ની કલમ ૩(૭) અને કલમ ૩(૯) હેઠળ આયાતી ઇનપુટ્સ પર આકારણીપાત્ર ઇન્ટિગ્રેટેડ ગુડ્સ એન્ડ સર્વિસ ટેક્સ (IGST) અને કમ્પેન્સેશન સેસ પરના અપફ્રન્ટ એક્ઝેમ્પશનના લાભમાં કાપ મુકવો અને ત્યારબાદ ૧૩ ઓક્ટોબર, ૨૦૧૭ થી આવી અપફ્રન્ટ મુક્તિની શરતી મંજૂરી આપવી તે આ યોજનાની ભાવના મુજબ ન હતું. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે અરજદારો દ્વારા ઇનપુટ્સ પર ચૂકવવામાં આવેલ IGST ની ઇનપુટ ટેક્સ ક્રેડિટ (ITC) મેળવવાનો અધિકાર સેન્ટ્રલ ગુડ્સ એન્ડ સર્વિસીસ ટેક્સ એક્ટ, ૨૦૧૭ (હવે પછી તેને "CGST એક્ટ" તરીકે ઓળખવામાં આવશે) ની કલમ ૧૬ હેઠળ આપવામાં આવેલા અધિકારમાંથી આવે છે, જે અરજદારોને વ્યવસાયના સમયગાળા દરમિયાન વપરાયેલી સેવાઓ અને કેપિટલ ગુડ્સ પર ચૂકવવામાં આવેલા કોઈપણ કરની

ક્રેડિટ મેળવવાની સત્તા આપે છે. એડવાન્સ ઓથોરાઈઝેશન સ્કીમ હેઠળ કોઈ વધારાનો લાભ આપવામાં આવી રહ્યો નથી.

9.1 એવી દલીલ કરવામાં આવી હતી કે સુધારાત્મક કસ્ટમ્સ નોટિફિકેશન "પૂર્વ-આયાત શરત" (pre-import condition) શબ્દ વ્યાખ્યાયિત કરવામાં નિષ્ફળ જાય છે અને "પૂર્વ-આયાત શરત" કેવી રીતે પૂર્ણ થશે તે અંગેની સ્પષ્ટ દિશાનો અભાવ આવી શરતને અસ્પષ્ટ અને અનિશ્ચિત બનાવે છે, અને તેથી અરજદારોને તેનું પાલન કરવાની ફરજ પાડી શકાય નહીં. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે "પૂર્વ-આયાત શરત" જે રીતે પૂર્ણ કરવાની છે તેની અસ્પષ્ટતા નીચેની પરિસ્થિતિઓમાં સામનો કરતી મુશ્કેલીઓ દ્વારા દર્શાવવામાં આવી છે:

(a) અરજદારો દ્વારા ચલાવવામાં આવતા બિઝનેસ મોડલને ધ્યાનમાં લેતા, તમામ આયાત એકસાથે થઈ શકતી નથી. કાચા માલની આયાત તબક્કાવાર (બેચમાં) થવી જોઈએ અને તે નિકાસ ઓર્ડર પર આધારિત છે. એ અસ્પષ્ટ છે કે "પૂર્વ-આયાત" નો અર્થ એ છે કે લાયસન્સ હેઠળની તમામ આયાત તૈયાર માલની કોઈપણ નિકાસ પહેલા થવી જોઈએ.

(b) "પૂર્વ-આયાત" ની સ્પષ્ટ વ્યાખ્યાના અભાવને કારણે, અરજદારો ચોક્કસ નથી કે શું તેઓએ "પૂર્વ-આયાત" ની જવાબદારી પૂરી કરી છે

જ્યારે એક બેચ નિકાસ પહેલાં ચોક્કસ એડવાન્સ ઓથોરાઈઝેશન લાયસન્સ હેઠળ આયાત કરવામાં આવે છે જ્યારે બીજી બેચ નિકાસ જવાબદારી પૂરી કર્યા પછી આયાત કરવામાં આવે છે. એ પણ અસ્પષ્ટ છે કે શું આ લાયસન્સ હેઠળ કરાયેલા તમામ વ્યવહારો માટે "પૂર્વ-આયાત શરત" ના ભંગ તરીકે ગણાશે. તે આગળ એ પ્રશ્ન ઊભો કરે છે કે શું શરતોની પૂર્ણતા ટ્રાન્ઝેક્શન મુજબ જોવી જોઈએ કે એડવાન્સ ઓથોરાઈઝેશન મુજબ.

(c) એ પણ અસ્પષ્ટ છે કે, "પૂર્વ-આયાત શરત" ને સંતોષવા માટે, અરજદારોએ તૈયાર ઉત્પાદનો સાથે આયાતી ઇનપુટ્સના વન-ટુ-વન કો-રિલેશન (એક-સામે-એક સંબંધ) દર્શાવતા રેકૉર્ડ્સ દર્શાવવાની જરૂર છે કે કેમ. જ્યારે ઓટોમોબાઈલ ક્ષેત્ર માટે આ જરૂરિયાતનું પાલન કરવું શક્ય બની શકે છે, કારણ કે તેની ઇનપુટ્સની ઇન્વેન્ટરી તેની નિકાસ કરેલી પ્રોડક્ટ્સમાં સરળતાથી ઓળખી શકાય છે, પરંતુ અરજદારો માટે આયાતની તારીખના આધારે ઇનપુટ્સ ઓળખવા શક્ય બનશે નહીં, જ્યારે તે અગાઉથી મેળવેલા ઇનપુટ્સના સ્ટોક સાથે મિશ્રિત થઈ જાય છે.

(d) અરજદારોના વ્યવસાયો એવા છે કે પ્રાપ્ત નિકાસ ઓર્ડર મુજબ નિકાસ થશે અને જ્યારે તેઓ "પૂર્વ-આયાત શરત" નું પાલન કરે ત્યારે નિકાસ જવાબદારીઓ પૂર્ણ કરવી અથવા તેના નિકાસ ઓર્ડર પૂરા કરવા

શક્ય ન પાણ બને. એવા કિસ્સાઓ પાણ હોઈ શકે છે કે જ્યાં ઈનપુટ્સનો એક જથ્થો આયાત કરવામાં આવે છે, શુદ્ધ કરવામાં આવે છે અને પછીનો જથ્થો આયાત કરવામાં આવે તે પહેલાં નિકાસ કરવામાં આવે છે. આનો અર્થ એ થશે કે આયાત અને નિકાસના સમયાંતરે અથવા ઓવરલેપિંગ વ્યવહારો થશે, આવા કિસ્સાઓમાં, અરજદારોને પૂર્વ-આયાત શરતોના ભંગ બદલ દંડિત કરવામાં આવશે.

9.2 એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે તેથી, એ સ્પષ્ટ નથી કે "પૂર્વ-આયાત શરત" શબ્દ વેપારમાં આ તમામ વિવિધતાઓને આવરી લે છે કે પછી આને અપવાદ તરીકે ગણી શકાય. આ તમામ પરિસ્થિતિઓ / કિસ્સાઓ અસ્પષ્ટતા અને મનસ્વીતા દર્શાવે છે જેની સાથે "પૂર્વ-આયાત શરત" અમલમાં મૂકવાનો પ્રયાસ કરવામાં આવી રહ્યો છે. એવી દલીલ કરવામાં આવી હતી કે અદાલતો દ્વારા વિકસાવવામાં આવેલ સિદ્ધાંત એ છે કે અસ્પષ્ટતાના સામનોમાં, ટેકિંગ જોગવાઈ બંધારણની કલમ 14 હેઠળ આપવામાં આવેલી કસોટીને સંતોષતી ન હોય ત્યારે નિષ્ફળ જશે. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે આક્ષેપિત જાહેરનામા, "પૂર્વ-આયાત શરત" શબ્દને વ્યાખ્યાયિત કરવામાં નિષ્ફળ રહીને, અસ્પષ્ટતાના કારણે રદબાતલ (void for vagueness) ના સિદ્ધાંત હેઠળ રદ થવા પાત્ર છે. આવી રજૂઆતના સમર્થનમાં, વિદ્વાન કાઉન્સિલ શ્રેયા સિંઘલ વિરુદ્ધ યુનિયન

ઓફ ઈન્ડિયા, AIR 2015 SC 1523 ના કેસમાં સુપ્રીમ કોર્ટના નિર્ણય પર આધાર રાખ્યો હતો. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે આક્ષેપિત શરત અસ્પષ્ટતાની અસાધ્ય ખામીથી પીડાય છે અને પરિણામે માત્ર આ આધારે જ રદ થવા પાત્ર છે.

9.3 શ્રી રસ્તોગી મહોદયે વધુમાં રજૂઆત કરી હતી કે બુદ્ધિગમ્ય તફાવત (intelligible differentia) નિકાસકારોના વિવિધ વર્ગો માટે લાગુ પડે છે. વર્તમાન કેસમાં, નિકાસકારોના બે જૂથો છે, એક જૂથને એડવાન્સ ઓથોરાઈઝેશન સ્કીમનો લાભ આપવામાં આવે છે; જો કે, "પૂર્વ-આયાત શરત" બંને વર્ગને સરખા ગણે છે, એટલે કે, એડવાન્સ લાયસન્સ ધરાવતા અને જેઓ ધરાવતા નથી. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે જ્યારે આયાતી માલ પર IGST ના લેવીને મૂળભૂત કસ્ટમ્સ ડ્યુટી (Basic Customs Duty) ના લેવી સમાન ગણવામાં આવે છે, ત્યારે એડવાન્સ ઓથોરાઈઝેશન સ્કીમ હેઠળ લાયસન્સધારકોને આપવામાં આવતી મૂળભૂત કસ્ટમ્સ ડ્યુટીની બિનશરતી મુક્તિને એ જ સ્કીમ હેઠળ આયાત કરાયેલ માલ માટે ઉપલબ્ધ IGST મુક્તિ સુધી કેમ લંબાવી શકાય નહીં તેવું કોઈ કારણ નથી. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે કસ્ટમ્સ નોટિફિકેશન હેઠળ બેઝિક કસ્ટમ્સ ડ્યુટી એક્ઝેમ્પ્શનની સરખામણીમાં IGST લાભના સંદર્ભમાં આ ભેદભાવપૂર્ણ વર્તન વાજબી નથી અને ભારતના

બંધારણની કલમ 14 હેઠળ વ્યાજબી વર્ગીકરણ (reasonable classification) ની કસોટીમાં નિષ્ફળ જાય છે.

9.4 આક્ષેપિત જાહેરનામાની શરતો (iv), (v) અને (vi) નો સંદર્ભ આપતાં, એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે આ શરતો હેઠળ નિર્દિષ્ટ પ્રક્રિયા અને જાહેરનામાની શરત (xii) વચ્ચે સીધો વિરોધાભાસ છે. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે શરત (iv) નિકાસ જવાબદારી પૂર્ણ કરતા પહેલા આયાત કરવામાં આવી હોય તેવા કિસ્સામાં પ્રક્રિયા નિર્ધારિત કરે છે. બોન્ડ સબમિટ કરવા સિવાય અન્ય કોઈ વધારાની જવાબદારી પૂર્ણ કરવાનો કોઈ સંકેત નથી. એ જ રીતે, શરત (v) માં, જ્યાં નિકાસ જવાબદારીના મુકિત પછી આયાત થાય છે તે કિસ્સામાં અનુસરવાની પ્રક્રિયા નિર્ધારિત કરવામાં આવી છે. આ પ્રક્રિયા મુજબ, એડવાન્સ ઓથોરાઈઝેશન ધારકે જો તે તત્કાલીન સેન્ટ્રલ એક્સાઈઝ રૂલ્સ, 2002 અથવા સેનવેટ કેડિટ રૂલ્સ, 2004 ના નિયમ 18 અથવા 19 હેઠળ લાભ મેળવતો હોય તો તેણે માત્ર બોન્ડ રજૂ કરવાનો રહેશે. આ પ્રક્રિયા મુજબ, જો જરૂરી મુજબ બોન્ડ રજૂ કરવામાં આવે તો ડ્યુટી મુકિતનો લાભ હજુ પણ ઉપલબ્ધ રહેશે. જો કે, શરત (vi) મુજબ, જ્યાં એડવાન્સ ઓથોરાઈઝેશન ધારકે તત્કાલીન સેન્ટ્રલ એક્સાઈઝ રૂલ્સ, 2002 અથવા સેનવેટ કેડિટ રૂલ્સ, 2004 ના નિયમ 18 અથવા 19 હેઠળ લાભ મેળવ્યો નથી, અને એડવાન્સ ઓથોરાઈઝેશન ધારક

દ્વારા તે હદ સુધી પુરતો પુરાવો સબમિટ કરવામાં આવે છે, તો કોઈ બોન્ડ આપવાની જરૂર નથી. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે શરતો (v) અને (vi) ને ધ્યાનમાં રાખીને, એ સ્પષ્ટ છે કે નિકાસ પછી કરવામાં આવતી આયાત પર એડવાન્સ ઓથોરાઈઝેશનનો લાભ આપવાનો ઈરાદો છે. આવી સ્થિતિમાં, શરત (xii) માં દર્શાવ્યા મુજબ માત્ર પૂર્વ-આયાત શરત હેઠળ આયાત કરવા માટે IGST સંબંધિત લાભ લંબાવવો મનસ્વી છે કારણ કે તે આક્ષેપિત જાહેરનામાની શરતો (v) અને (vi) હેઠળના વિકલ્પોને નિર્થક બનાવે છે.

9.5 વધુમાં એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે "પૂર્વ-આયાત શરત" એ એક અસંભવ પ્રતિબંધ (unworkable restriction) છે, કારણ કે અરજદારોએ એડવાન્સ ઓથોરાઈઝેશન હેઠળ નિકાસ કરતા પહેલા જ તેમની નિકાસ જવાબદારી પૂરી કરી દીધી હતી, તેથી અરજદારો માટે આ તબક્કે "પૂર્વ-આયાત શરત" નું પાલન કરવું અશક્ય છે. કારણ કે કાયદો અરજદારોને એવું કંઈ કરવા માટે મજબૂર કરી શકતો નથી જે અશક્ય છે, તેથી "પૂર્વ-આયાત શરત" ના રૂપમાં આ અસંભવ પ્રતિબંધને રદ કરવો જોઈએ.

9.6 મદ્રાસ હાઈકોર્ટની મૌર્ય/મદુરાઈ બેંચના મેસર્સ વેદાંત લિમિટેડ વિરુદ્ધ યુનિયન ઓફ ઈન્ડિયા (સુપ્રા) ના કેસમાં આપેલા ચુકાદાનો સંદર્ભ આપતાં, એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે અદાલતે

એપેન્ડિક્સ 4J ને સમજ્યું નથી અને ફોરેન ટ્રેડ પોલિસીના ફક્ત 4.13 અને 4.14 નો વિચાર કર્યો નથી. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે અદાલત દ્વારા ઉદ્દેશ કરાયા મુજબ કોઈ મહેસૂલી જોખમ (revenue risk) નથી, કારણ કે સામાવાળાઓનો એવો કેસ નથી કે સ્થાનિક બજારમાં આયાતી માલનું ડાયવર્ઝન (વિચલન) થાય છે. એવી વિનંતી કરવામાં આવી હતી કે સદર નિર્ણય તથ્યો અને એડવાન્સ ઓથોરાઈઝેશન સ્કીમની ભાવનાની ખોટી સમજના આધારે આપવામાં આવ્યો હતો અને તેથી આ અદાલત મદ્રાસ હાઈકોર્ટના નિર્ણય પર આધાર રાખ્યા વિના, તેના ગુણદોષ પર કેપ્શન કરેલી રિટ અરજી પર વિચાર કરી શકે છે. તદનુસાર, તેમાં માગ્યા મુજબ રાહત આપીને અરજીઓને મંજૂર કરવા વિનંતી કરવામાં આવી હતી.

10. અરજીઓનો વિરોધ કરતા, સામાવાળાઓ તરફથી વિદ્વાન સિનિયર સ્ટેવિંગ કાઉન્સિલ શ્રી નિર્ઝર દેસાઈએ, શરૂઆતમાં જ રજૂઆત કરી હતી કે ફોરેન ટ્રેડ પોલિસીમાં તેમજ મુક્તિ જાહેરનામામાં શરતો નાણાકીય નીતિ (fiscal policy) ના સ્વરૂપમાં હોવાથી, ન્યાયિક સમીક્ષા (judicial review) ને પાત્ર નથી અને તેથી અરજીઓ માત્ર આ આધારે ફગાવી દેવા પાત્ર છે. ઇન્ડિયન ઓઈલ કોર્પોરેશન લિમિટેડ વિરુદ્ધ કેરળ સ્ટેટ રોડ ટ્રાન્સપોર્ટ કોર્પોરેશન, (2018) 12 SCC 518 ના કેસમાં સુપ્રીમ કોર્ટના નિર્ણય પર આધાર

રાખવામાં આવ્યો હતો, જેમાં કોર્ટે ઠરાવ્યું હતું કે સબસિડી આપવી એ વિશેષાધિકારની બાબત છે, જે સરકાર દ્વારા લંબાવવામાં આવશે, તેનો અધિકાર તરીકે દાવો કરી શકાય નહીં. સબસિડી/કન્સેશનના રૂપમાં વિશેષાધિકારનો લાભ લંબાવવા અથવા ચાલુ રાખવા માટે કોઈ રિટ અરજી ટકી શકે નહીં. કોર્ટે ઠરાવ્યું હતું કે જથ્થાબંધ ગ્રાહકોને સબસિડી ન આપવાનો ભારત સરકારનો નિર્ણય મનસ્વી, ભેદભાવપૂર્ણ અથવા ભારતના બંધારણની કલમ 14 માં નિહિત સિદ્ધાંતોનું ઉલ્લંઘન કરતો કહી શકાય નહીં અને આવી નીતિગત નિર્ણયો ન્યાયિક સમીક્ષાને પાત્ર નથી. અદાલતે સ્ટેટ ઓફ રાજસ્થાન વિરુદ્ધ જે. કે. ઉદયપુર ઉદ્યોગ લિમિટેડ, (2004) 7 SCC 673 ના કેસમાં તેના અગાઉના નિર્ણય પર આધાર રાખ્યો હતો, જેમાં એવું અવલોકન કરવામાં આવ્યું હતું કે મુક્તિ એ એક વિશેષાધિકાર છે. નાણાકીય બાબતોમાં, રાજ્ય સરકાર દ્વારા લાભાર્થીઓને આપવામાં આવેલી રાહત તેમને મંજૂરી આપવા માટે સરકાર સામે કાનૂની રીતે અમલી બનાવી શકાય તેવો અધિકાર આપી શકતી નથી, સિવાય કે તેની મંજૂરીના સમયગાળા દરમિયાન રાહતના લાભો ભોગવવા. ઉપભોગ એ રદ કરી શકાય તેવો (defeasible) છે અને જે અધિકાર હેઠળ આવી મુક્તિ આપવામાં આવી હતી તેનો ઉપયોગ કરીને તેને પાછો ખેંચી શકાય છે. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે તેથી, અગાઉની નીતિ ચાલુ રાખવાનો દાવો કરવાનો

અરજદારોનો કોઈ નિહિત અધિકાર (vested right) નથી.

10.1 શ્રી બકુલ ઓઈલ ઇન્ડસ્ટ્રીઝ વિરુદ્ધ સ્ટેટ ઓફ ગુજરાત, (1987) 1 SCC 31 ના કેસમાં સુપ્રીમ કોર્ટના નિર્ણય પર પણ આધાર રાખવામાં આવ્યો હતો, જેમાં કોર્ટે ઠરાવ્યું હતું કે રાહત ગમે ત્યારે પાછી ખેંચી શકાય છે અને રાહત પાછી ખેંચી લેવાય તે પહેલાં કોઈ સમય મર્યાદા આગ્રહ રાખી શકાતી નથી. કોર્ટે ઠરાવ્યું હતું કે કાયદા દ્વારા જાણીતી કોઈપણ રીતે રાજ્ય પર મુક્તિ આપવાની કોઈ જવાબદારી ન હોવાથી, તે પાછળથી નોટિફિકેશન દ્વારા મુક્તિ રદ કરવા માટે તેની સત્તાઓની અંદર સંપૂર્ણપણે સક્ષમ હતું.

10.2 એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે અરજદારોએ સરકાર દ્વારા આપવામાં આવેલા કોઈ વચનના આધારે આયાત અથવા નિકાસ શરૂ કરી નથી અને આ મુક્તિ નોટિફિકેશન હોવાથી, તેના હેઠળ આપવામાં આવેલ કોઈપણ લાભ પાછો ખેંચવો સરકાર માટે હંમેશા પરવાનગીપાત્ર છે. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે શરૂઆતમાં, ફોરેન ટ્રેડ પોલિસી અને મુક્તિ નોટિફિકેશન હેઠળ, ઇન્ટિગ્રેટેડ ટેક્સ અને કમ્પેન્સેશન સેસના સંબંધમાં મુક્તિનો લાભ આપવામાં આવ્યો ન હતો અને તે ઉત્પાદક નિકાસકારો દ્વારા કરવામાં આવેલી રજૂઆતોને પગલે

જ નોટિફિકેશન નંબર 33/2015-2020 અને નોટિફિકેશન નંબર 79/2017-Cus તારીખ 13.10.2017 અગાઉના મુક્તિ નોટિફિકેશનમાં સુધારો કરીને અને ઇન્ટિગ્રેટેડ ટેક્સ અને કમ્પેન્સેશન સેસની આકારણીમાંથી મુક્તિ આપતા બહાર પાડવામાં આવ્યા હતા અને તેથી, અરજદારો માટે તેના સંબંધમાં કોઈ ફરિયાદ કરવી ખુદ્દી નથી, કારણ કે, આવા સુધારા તેમના દ્વારા વ્યક્ત કરાયેલી ફરિયાદોના આધારે કરવામાં આવ્યા છે. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે અરજદારો માટે મુક્તિનો લાભ લેવો ફરજિયાત નથી અને તેમના માટે શરતો નક્કી કરવાની પરવાનગી નથી.

10.3 જ્યાં સુધી આક્ષેપિત શરતના ઉદ્દેશ્યનો સંબંધ છે, ત્યાં સુધી એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે તેના ત્રિપક્ષીય ઉદ્દેશ્યો છે. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે આક્ષેપિત જાહેરનામા દ્વારા IGST માંથી મુક્તિ આપવામાં આવી હતી જેથી ઇનપુટ્સ વગેરેની આયાત પર IGST ના અગાઉથી ચુકવણીના કારણે નિકાસકારોના કેશ બ્લોકેજ (રોકડ રોકાણ) ને અટકાવી શકાય. નિકાસ પછી પુનઃપૂર્તિ આયાત (replenishment imports) ના કિસ્સામાં, કેશ બ્લોકેજનો મુદ્દો ઊભો થતો નથી. કારણ કે નિકાસ પહેલેથી જ થઈ ચૂકી છે અને જીએસટી કાયદો સંપૂર્ણ ઝીરો-રેટિંગ પ્રદાન કરે છે, રિપ્લેનિશમેન્ટ આયાત પર IGST મુક્તિ લંબાવવાનો અર્થ ઓથોરાઈઝેશન ધારકને

બમણો લાભ આપવો થશે. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે રિપ્લેનિશમેન્ટ સામગ્રી પર ચૂકવેલ IGST નો ઉપયોગ GST ની ચુકવણી માટે ઇનપુટ ટેક્સ ક્રેડિટ તરીકે થઈ શકે છે.

10.4 કમિશનર ઓફ સેન્ટ્રલ એક્સાઈઝ, નવી દિલ્હી વિરુદ્ધ હરિ ચંદ શ્રી ગોપાલ, 2010 (260) ELT 3 (SC) ના કેસમાં સુપ્રીમ કોર્ટના નિર્ણય પર આધાર રાખવામાં આવ્યો હતો, જેમાં કોર્ટે ઠરાવ્યું હતું કે કાયદો સુસ્થાપિત છે કે જે વ્યક્તિ મુક્તિ અથવા રાહતનો દાવો કરે છે તેણે સ્થાપિત કરવું પડશે કે તે તે મુક્તિ અથવા રાહત માટે હકદાર છે. મુક્તિ, કન્સેશન અથવા અપવાદ પ્રદાન કરતી જોગવાઈનું, કાયદામાં જે સ્થાન પર જોગવાઈ મૂકવામાં આવી છે તેના સેટિંગ્સ અને હાસલ કરવાના હેતુ અને ઉદ્દેશ્યના આધારે ચોક્કસ અપવાદો સાથે ચુસ્તપણે (strictly) અર્થઘટન કરવું પડશે. જો ચોક્કસ શરતોનું પાલન કરવા પર મુક્તિ ઉપલબ્ધ હોય, તો શરતોનું પાલન કરવું આવશ્યક છે. તે શરતોની કાનૂની જરૂરિયાતોનું બરાબર પાલન અથવા પૂર્તિ થવી જોઈએ, જો કે અમુક સમયે, જો એવી કેટલીક જરૂરિયાતોનું પાલન કરવામાં નિષ્ફળતા થાય કે જે માર્ગદર્શક (directory) પ્રકૃતિની હોય, જેનું ન પાલન કરવાથી મુક્તિ આપતી નોટિફિકેશનના સાર અથવા તત્વને અસર નહીં થાય, તો થોડી છૂટછાટ બતાવી શકાય છે. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે આક્ષેપિત શરતના અભાવે, અરજદારો

આયાતી માલ પર ઇનપુટ ક્રેડિટનો દાવો કરીને અને નિકાસ પર ટેક્સ ન ચૂકવીને બમણો લાભ મેળવશે.

10.5 વિદ્વાન સીનિયર સ્ટેનિંગ કાઉન્સિલે સામાવાળાઓ વતી દાખલ કરવામાં આવેલી જવાબ-એફિડેવિટમાં ઉઠાવવામાં આવેલી દલીલોનો વધુમાં પુનરોચ્ચાર કર્યો હતો. તદનુસાર, એવી વિનંતી કરવામાં આવી હતી કે અરજીઓ સ્વીકારવા પાત્ર નથી અને આક્ષેપિત શરત નાણાકીય નીતિનો ભાગ હોવાથી, આ અદાલત દ્વારા કોઈ હસ્તક્ષેપની જરૂર નથી.

11. પ્રત્યુત્તરમાં (rejoinder), અરજદારોના વિદ્વાન કાઉન્સેલ શ્રી પરેશ દવેએ રજૂઆત કરી હતી કે પૂર્વ-આયાતની શરત મુકવા માટે સામાવાળાઓ દ્વારા આપવામાં આવેલા ત્રણ કારણો છે:

- (i) નિકાસ પછી પુનઃપૂર્તિ આયાત (replenishment import);
- (ii) ઝીરો-રેટિંગના પરિણામે બમણો લાભ અને
- (iii) તેઓ ક્રેડિટ અને રિફંડ મેળવી શકે છે.

એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે વર્તમાન કેસમાં પુનઃપૂર્તિ જેવું કંઈ નથી અને તે એક સતત ચક્ર છે જેના દ્વારા માલની આયાત કરવામાં આવે છે અને ઉત્પાદન માટે ઉપયોગ કરવામાં આવે છે અને નિકાસ કરવામાં આવે છે. તદુપરાંત, જ્યાં સુધી રિપ્લેનિશમેન્ટનો સંબંધ છે,

ફોરેન ટ્રેડ પોલિસી હેઠળ વિશેષ યોજનાઓ છે અને એડવાન્સ ઓથોરાઇઝેશન સ્કીમ હેઠળ રિપ્લેનિશમેન્ટનો કોઈ પ્રશ્ન જ નથી. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે રિપ્લેનિશમેન્ટની યોજના એડવાન્સ ઓથોરાઇઝેશન સ્કીમથી સંપૂર્ણપણે અલગ છે. જ્યાં સુધી ક્રેડિટ અને રિફંડનો સંબંધ છે, એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે સેનવેટ રૂલ્સના નિયમ ૩(૧)(vii) હેઠળ ક્રેડિટ મેળવવાની મંજૂરી છે. આ અદાલતના ફિલકો ટ્રેડ સેન્ટર પ્રાઇવેટ લિમિટેડ વિરુદ્ધ યુનિયન ઓફ ઇન્ડિયા, ૨૦૧૮ (૧૭) GSTL ૩ (Guj.) ના કેસમાં આપેલા નિર્ણય પર આધાર રાખવામાં આવ્યો હતો, જેમાં અદાલતે તે કેસના તથ્યોમાં અવલોકન કર્યું હતું કે દાયકાઓથી, મેન્યુફેક્ચરિંગ ડ્યુટી તરફની તમામ ખરીદીઓ પર પ્રથમ તબક્કાના ડીલરને ક્રેડિટ ઉપલબ્ધ રહેશે. આવા નિયમો હેઠળ ભૂતકાળના વ્યવહારોની કોઈ સમયમર્યાદા કલ્પવામાં આવી ન હતી. ગેરવાજબી લાભ લેવાતા અટકાવતા માલની ભૌતિક ઓળખ અને વહીવટી અનુકૂળતાના સમાન આધારો ત્યારે પણ અસ્તિત્વમાં હશે. કોર્ટે અભિપ્રાય આપ્યો હતો કે તત્કાલીન અસ્તિત્વમાં રહેલા સેનવેટ ક્રેડિટ નિયમો અનુસાર પ્રથમ તબક્કાના ડીલર દ્વારા કરવામાં આવેલી ખરીદી પર પાત્ર ડ્યુટીની ક્રેડિટનો લાભ એ એક નિહિત અધિકાર (vested right) હતો. CGST એક્ટની કલમ ૧૪૦ ની સબ-સેક્શન (૩) ના ક્લોઝ (iv) ના આધારે, નિયત દિવસથી

એક વર્ષ પહેલા જરીદેલ માલના સંબંધમાં ભૂતલક્ષી અસર સાથે આવો અધિકાર છીનવી લેવામાં આવ્યો છે. કોર્ટે ઠરાવ્યું કે જોગવાઈને આપવામાં આવેલી આ ભૂતલક્ષી અસર શરત લાદવા માટે કોઈ સક્કર કે વાજબી આધાર ધરાવતી નથી. અધિકારોના ઉપયોગને મર્યાદિત કરવા માટે ટાંકવામાં આવેલા કારણોને જીએસટી શાસનના આગમન સાથે કોઈ સંબંધ નથી. સમાન પરિબળો, માપદંડો અને "માલને એકબીજા સાથે સાંકળવા માટે અથવા વહીવટી અનુકૂળતા માટે" વિચારણાઓ સેન્ટ્રલ એક્સાઈઝ એક્ટ અને સેનવેટ ક્રેડિટ રૂલ્સ હેઠળ પણ પ્રવર્તતી હતી જ્યારે એક વર્ષ અગાઉ જરીદેલા માલના સંબંધમાં સેનવેટ ક્રેડિટના ઉપભોગ પર આવો કોઈ પ્રતિબંધ લાદવામાં આવ્યો ન હતો. કોર્ટે ઠરાવ્યું કે આક્ષેપિત જોગવાઈઓએ સમાન સ્થિતિ ધરાવતી વ્યક્તિઓ વચ્ચે વિરોધી ભેદભાવ ન કર્યો હોવા છતાં, કોઈ પણ વ્યાજબી સમર્થન વિના ભૂતલક્ષી અસર સાથે બોજ લાદ્યો હતો. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે ઉપરોક્ત નિર્ણય વર્તમાન કેસના તથ્યોને સંપૂર્ણ રીતે લાગુ પડશે, કારણ કે GST શાસન અમલમાં આવ્યા પછી પણ એ જ પરિબળો, માપદંડો અને વિચારણાઓ પ્રવર્તશે અને તેથી પૂર્વ-આયાતની આક્ષેપિત શરત લાદવા માટે કોઈ તાર્કિક કે વ્યાજબી આધાર નથી. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે આ યોજનાનો ઉદ્દેશ્ય (a) નિકાસને પ્રોત્સાહન આપવાનો, (b) રોજગારીનું સર્જન કરવાનો અને

(c) નિકાસકાર અને નિકાસને આંતરરાષ્ટ્રીય બજારમાં સ્પર્ધાત્મક બનાવવાનો છે; અને તેથી, પૂર્વ-આયાતની શરતને એડવાન્સ ઓથોરાઇઝેશન સ્કીમ દ્વારા હાસલ કરવાના ઉદ્દેશ્ય સાથે કોઈ સંબંધ નથી અને તે તેનાથી વિપરીત એડવાન્સ ઓથોરાઇઝેશન સ્કીમને નિષ્ફળ બનાવે છે અને તેથી તેને રદ કરવી જોઈએ.

૧૧.૧ સામાવાળાઓના વિદ્વાન એડવોકેટ દ્વારા કરવામાં આવેલી આ દલીલ કે આ નાણાકીય નીતિ હોવાથી ન્યાયિક સમીક્ષા માટે વર્જિત છે, તેના સંદર્ભમાં વિદ્વાન કાઉન્સિલે એક્સપ્રેસ ન્યૂઝપેપર્સ વિરુદ્ધ યુનિયન ઓફ ઈન્ડિયા (સુપ્રા) ના કેસમાં સુપ્રીમ કોર્ટના નિર્ણય પર આધાર રાખ્યો હતો, જેમાં અદાલતે ઠરાવ્યું હતું કે સરકાર વતી કરવામાં આવેલો આ દાવો કે આક્ષેપિત જાહેરનામા વહીવટી કાયદાની પહોંચ બહાર છે, તે લાયકાત વિના સ્વીકારી શકાય નહીં. અદાલતે તે કેસોના હેતુઓ માટે ધારણ કર્યું હતું કે કસ્ટમ્સ એક્ટ, ૧૯૬૨ ની કલમ ૨૫ હેઠળ મુક્તિ આપવાની સત્તા એ કાયદાકીય સત્તા છે અને તેના હેઠળ સરકાર દ્વારા બહાર પાડવામાં આવેલું જાહેરનામું અધીનસ્થ વિધાન સમાન છે; અને ઠરાવ્યું કે તેમ છતાં પણ જાહેરનામા સામે અવાજબી હોવાના આધારે પ્રશ્ન ઉઠાવી શકાય છે. એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે તેથી, આક્ષેપિત જાહેરનામાને પડકારતી રિત અરજીઓ ટકશે નહીં તેવી દલીલ સ્વીકારવા પાત્ર નથી.

૧૨. આ અરજીઓમાં મુખ્ય પડકાર ૧૩.૧૦.૨૦૧૭ ના નોટિફિકેશન નંબર ૩૩/૨૦૧૫-૨૦૨૦ દ્વારા ઉમેરવામાં આવેલા ફોરેન ટ્રેડ પોલિસી ૨૦૧૫-૨૦૨૦ ના ફકરા ૪.૧૪ માં "પૂર્વ-આયાત શરત" અને ૧૩.૧૦.૨૦૧૭ ના નોટિફિકેશન નંબર ૭૯/૨૦૧૭-કસ્ટમ્સના બળે નોટિફિકેશન નંબર ૧૮/૨૦૧૫-કસ્ટમ્સમાં કલમ (xii) દ્વારા રજૂ કરવામાં આવેલી આવી "પૂર્વ-આયાત શરત" સામે છે. આ પડકાર નીચેની પૃષ્ઠભૂમિમાં ઉદ્ભવે છે:

૧૩. ફોરેન ટ્રેડ પોલિસી ૨૦૧૫-૨૦ ના પ્રકરણ IV માં "ડ્યુટી એક્ઝેમ્પશન/રેમિશન સ્કીમ્સ" ની જોગવાઈ છે. ડ્યુટી મુક્તિ યોજનાઓમાંથી એક એડવાન્સ ઓથોરાઈઝેશન છે. પોલિસીનો કલોઝ ૪.૦૩ એડવાન્સ ઓથોરાઈઝેશન માટે જોગવાઈ કરે છે અને આ પ્રમાણે વંચાય છે:

"૪.૦૩ એડવાન્સ ઓથોરાઈઝેશન

(a) ઇનપુટની કરમુક્ત આયાત કરવાની મંજૂરી આપવા માટે એડવાન્સ ઓથોરાઈઝેશન આપવામાં આવે છે, જે નિકાસ ઉત્પાદનમાં ભૌતિક રીતે સમાવિષ્ટ થાય છે. આ ઉપરાંત, નિકાસ ઉત્પાદનની ઉત્પાદન પ્રક્રિયામાં વપરાયેલ/ઉપયોગમાં લેવાયેલ બળતણ, તેલ, કેટેલિસ્ટ

પણ મંજૂર કરવામાં આવી શકે છે.

(b) પરિણામી ઉત્પાદનના સંબંધમાં ઇનપુટ્સ માટે નીચેના આધારે એડવાન્સ ઓથોરાઈઝેશન આપવામાં આવે છે:

(i) નોટિફાઈડ સ્ટાન્ડર્ડ ઇનપુટ આઉટપુટ નોર્મ્સ અનુસાર; અથવા

(ii) હેન્ડબુક ઓફ પ્રોસિજર્સના ફકરા ૪.૦૭ અનુસાર સ્વ-સાક્ષાંકિતના આધારે."

૧૩.૧ વર્તમાન કેસમાં સમાવિષ્ટ વિવાદના સંદર્ભમાં ફોરેન ટ્રેડ પોલિસીની કેટલીક અન્ય સંબંધિત જોગવાઈઓ ફકરા ૪.૧૩, ૪.૧૪ અને ૪.૧૬ છે, જે ફોરેન ટ્રેડ પોલિસી ૨૦૧૫-૨૦૨૦ અમલમાં આવી તે સંબંધિત સમયે આ મુજબ વંચાતી હતી:

"૪.૧૩ અમુક કિસ્સાઓમાં પૂર્વ-આયાત શરત

(i) ડીજીએફટી, નોટિફિકેશન દ્વારા, આ પ્રકરણ હેઠળના ઇનપુટ્સ માટે પૂર્વ-આયાત શરત લાદી શકે છે.

(ii) પૂર્વ-આયાત શરતને આધીન આયાત વસ્તુઓ પરિશિષ્ટ ૪-J માં સૂચિબદ્ધ છે અથવા સ્ટાન્ડર્ડ ઇનપુટ આઉટપુટ નોર્મ્સમાં દર્શાવ્યા મુજબ હશે.

(iii) બિન-નોંધાયેલ સ્રોતોમાંથી દવાઓની આયાતમાં પૂર્વ-આયાત શરત રહેશે."

"૪.૧૪ કરમુક્ત આયાતની વિગતો

એડવાન્સ ઓથોરાઇઝેશન હેઠળની આયાતને બેઝિક કસ્ટમ્સ ડ્યુટી, એડિશનલ કસ્ટમ્સ ડ્યુટી, એજ્યુકેશન સેસ, એન્ટી-ડમ્પિંગ ડ્યુટી, કાઉન્ટરવેલિંગ ડ્યુટી, સેફગાર્ડ ડ્યુટી, ટ્રાન્ઝિશન પ્રોડક્ટ સ્પેસિફિક સેફગાર્ડ ડ્યુટી, જ્યાં પણ લાગુ પડતી હોય ત્યાં ચૂકવણીમાંથી મુક્તિ આપવામાં આવે છે. એફ્ટીપીના ફકરા ૭.૦૨ (c), (d) અને (g) હેઠળ આવરી લેવામાં આવેલ સપ્લાય સામેની આયાતને લાગુ પડતી એન્ટી-ડમ્પિંગ ડ્યુટી, કાઉન્ટરવેલિંગ ડ્યુટી, સેફગાર્ડ ડ્યુટી અને ટ્રાન્ઝિશન પ્રોડક્ટ સ્પેસિફિક સેફગાર્ડ ડ્યુટી, જો કોઈ હોય તો, તેની ચૂકવણીમાંથી મુક્તિ આપવામાં આવશે નહીં."

"૪.૧૬ એડવાન્સ ઓથોરાઇઝેશન માટે વાસ્તવિક વપરાશકર્તા શરત

(i) એડવાન્સ ઓથોરાઇઝેશન અને/અથવા એડવાન્સ ઓથોરાઇઝેશન હેઠળ આયાત કરાયેલ સામગ્રી વાસ્તવિક વપરાશકર્તા શરતને આધીન રહેશે. નિકાસ જવાબદારી પૂર્ણ થયા પછી પણ તે ટ્રાન્સફરેબલ રહેશે નહીં. જો કે, નિકાસ જવાબદારી પૂર્ણ થઈ જાય પછી ઓથોરાઇઝેશન ધારક પાસે કરમુક્ત ઇનપુટમાંથી ઉત્પાદિત

ઉત્પાદનનો નિકાલ કરવાનો વિકલ્પ રહેશે.

(ii) જે કિસ્સામાં નિકાસ કરેલા માલ માટે ઇનપુટ પર સેનવેટ/ઇનપુટ ટેક્સ ક્રેડિટ સુવિધાનો લાભ લેવામાં આવ્યો હોય, નિકાસ જવાબદારી પૂર્ણ થયા પછી પણ, આવા એડવાન્સ ઓથોરાઇઝેશન સામે આયાત કરાયેલ માલનો ઉપયોગ માત્ર કરપાત્ર માલના ઉત્પાદનમાં જ કરવામાં આવશે પછી ભલે તે ફેક્ટરીની અંદર હોય કે બહાર. આ માટે, ઓથોરાઇઝેશન ધારકે સંબંધિત પ્રાદેશિક સત્તામંડળને એક્સપોર્ટ ઓબ્લિગેશન ડિસ્ચાર્જ સર્ટિફિકેટ માટે અરજી સબમિટ કરતી વખતે, નિકાસકારના વિકલ્પ પર, અધિકારક્ષેત્ર ધરાવતા કસ્ટમ્સ ઓથોરિટી અથવા ચાર્ટર્ડ એકાઉન્ટન્ટ પાસેથી પ્રમાણપત્ર રજૂ કરવાનું રહેશે.

(iii) ઉત્પાદન પ્રક્રિયામાંથી ઉદ્ભવતા વેસ્ટ / સ્કેપ, મંજૂરી આપ્યા મુજબ, નિકાસ જવાબદારી પૂરી થાય તે પહેલાં પણ લાગુ ડ્યુટીની ચૂકવણી પર નિકાલ કરી શકાય છે."

૧૩.૨ ફોરેન ટ્રેડ પોલિસી ૨૦૧૫-૨૦૨૦ ના ફકરા ૧.૦૩ હેઠળ આપવામાં આવેલી સત્તાઓનો ઉપયોગ કરીને, ડાયરેક્ટર જનરલ ઓફ ફોરેન ટ્રેડ ૧ લિ એપ્રિલ, ૨૦૧૫ ના પબ્લિક નોટિસ દ્વારા હેન્ડબુક ઓફ પ્રોસિજર્સ નોટિફાય કરી છે. તેનો ફકરા ૪.૨૭ "ઓથોરાઇઝેશનની અપેક્ષામાં નિકાસ" માટે જોગવાઈ કરે છે અને વર્તમાન હેતુ માટે જે હદ

સુધી સંબંધિત છે તે આ પ્રમાણે વંચાય છે:

"૪.૨૭ ઓથોરાઈઝેશનની અપેક્ષામાં નિકાસ

(a) એડવાન્સ ઓથોરાઈઝેશન માટે ઈડીઆઈ જનરેટેડ ફાઈલ નંબરની તારીખથી કરાયેલી નિકાસ/સપ્લાય, ઈઓ ના ડિસ્ચાર્જ તરફ સ્વીકારવામાં આવી શકે છે. શિપિંગ/સપ્લાય દસ્તાવેજો પર ફાઈલ નંબર અથવા ઓથોરાઈઝેશન નંબર એન્ડોર્સ થવો જોઈએ જેથી ઈશ્યુ કરાયેલ ઓથોરાઈઝેશન સાથે નિકાસ/સપ્લાયનો સંબંધ સ્થાપિત થઈ શકે."

૧૩.૪ આમ, આ ફરો ઓથોરાઈઝેશનની અપેક્ષામાં નિકાસની પરવાનગી આપે છે અને એડવાન્સ ઓથોરાઈઝેશન મંજૂર થાય તે પહેલાં પણ ફાઈલ નંબરના આધારે નિકાસ જવાબદારીના મુક્તિ તરફ નિકાસ કરવાની પરવાનગી આપે છે. આ શરતમાં ફેરફાર કરવામાં આવ્યો નથી અને ઓથોરાઈઝેશનની અપેક્ષામાં નિકાસની પરવાનગી છે. આ પોલિસી હજુ પણ અસ્તિત્વમાં છે.

૧૪. કસ્ટમ્સ એક્ટ, ૧૯૬૨ ની કલમ ૨૫ ની સબ-સેક્શન (૧) હેઠળ આપવામાં આવેલી સત્તાઓનો ઉપયોગ કરીને બહાર પાડવામાં આવેલા ૧.૪.૨૦૧૫ ના નોટિફિકેશન નંબર ૧૮/૨૦૧૫-કસ્ટમ્સના બળે, માન્ય એડવાન્સ ઓથોરાઈઝેશન સામે ભારતમાં આયાત કરાયેલી

સામગ્રીને તેના પર આકારણીપાત્ર સમગ્ર કસ્ટમ્સ ડ્યુટીમાંથી મુક્તિ આપવામાં આવી હતી જે કસ્ટમ્સ ટેરિફ એક્ટ, ૧૯૭૫ ની પ્રથમ અનુસૂચિમાં નિર્દિષ્ટ છે અને કસ્ટમ્સ ટેરિફ એક્ટની કલમ ૩, ૮ B, ૮ C અને ૯ A હેઠળ અનુક્રમે આકારણીપાત્ર સમગ્ર એડિશનલ ડ્યુટી, સેફગાર્ડ ડ્યુટી, ટ્રાન્ઝિશનલ પ્રોડક્ટ સ્પેસિફિક સેફગાર્ડ ડ્યુટી અને એન્ટી-ડમ્પિંગ ડ્યુટીમાંથી મુક્તિ આપવામાં આવી હતી.

૧૫. જ્યારે ૧ લી જુલાઈ, ૨૦૧૭ થી ગુડ્ઝ એન્ડ સર્વિસીસ ટેક્સ એક્ટ્સ અમલમાં આવ્યા, ત્યારે આ નોટિફિકેશનમાં કોઈ અનુરૂપ સુધારો થયો ન હતો. જો કે, કસ્ટમ્સ ટેરિફ એક્ટ, ૧૯૭૫ ની કલમ ૩ માં તેની સબ-સેક્શન (૭) અને સબ-સેક્શન (૯) ને બદલીને સુધારો કરવામાં આવ્યો હતો, જેના દ્વારા ઇન્ટિગ્રેટેડ ગુડ્ઝ એન્ડ સર્વિસ ટેક્સ એક્ટ, ૨૦૧૭ ની કલમ ૫ હેઠળ આકારણીપાત્ર ઇન્ટિગ્રેટેડ ટેક્સની લેવી અને ગુડ્ઝ એન્ડ સર્વિસ ટેક્સ (કોમ્પેન્સેશન ટુ સ્ટેટ્સ) સેસ એક્ટ, ૨૦૧૭ ની કલમ ૮ હેઠળ જે દરે આકારણીપાત્ર હોય તે દરે ગુડ્ઝ એન્ડ સર્વિસ ટેક્સ કોમ્પેન્સેશન સેસની લેવી તેમાં સમાવિષ્ટ કરવામાં આવી હતી. કસ્ટમ્સ ટેરિફ એક્ટની કલમ ૩ ની સબ-સેક્શન (૭) અને સબ-સેક્શન (૯), સુધાર્યા મુજબ, આ પ્રમાણે વંચાય છે:

"(૭) કોઈપણ વસ્તુ જે ભારતમાં આયાત કરવામાં આવે છે તે, આ ઉપરાંત, ૪૦% થી વધુ ન હોય તેવા દરે ઇન્ટિગ્રેટેડ ટેક્સ માટે

જવાબદાર રહેશે જે ઇન્ટિગ્રેટેડ ગુડ્ઝ એન્ડ સર્વિસીસ ટેક્સ એક્ટ, ૨૦૧૭ ની કલમ ૫ હેઠળ ભારતમાં તેના સપ્લાય પર સમાન વસ્તુ પર આકારણીપાત્ર હોય, સબ-સેક્શન (૮) હેઠળ નિર્ધારિત આયાતી વસ્તુના મૂલ્ય પર.

(૯) કોઈપણ વસ્તુ જે ભારતમાં આયાત કરવામાં આવે છે તે, આ ઉપરાંત, ગુડ્ઝ એન્ડ સર્વિસીસ ટેક્સ કોમ્પેન્સેશન સેસ માટે તેવા દરે જવાબદાર રહેશે, જે ગુડ્ઝ એન્ડ સર્વિસીસ ટેક્સ (કોમ્પેન્સેશન ટુ સ્ટેટ્સ) સેસ એક્ટ, ૨૦૧૭ ની કલમ ૮ હેઠળ ભારતમાં તેના સપ્લાય પર સમાન વસ્તુ પર આકારણીપાત્ર હોય, સબ-સેક્શન (૧૦) હેઠળ નિર્ધારિત આયાતી વસ્તુના મૂલ્ય પર."

૧૬. આમ, જીએસટી શાસન અમલમાં આવ્યા પછી સુધાર્યા મુજબ કસ્ટમ્સ ટેરિફ એક્ટની કલમ ૩ નીચે મુજબની વધારાની ડ્યુટી લાદવાની જોગવાઈ કરે છે:

—સબ-સેક્શન (૧) જો ભારતમાં ઉત્પાદન અથવા ઉત્પાદિત કરવામાં આવે તો સમાન વસ્તુ પર તત્કાલીન આકારણીપાત્ર એક્સાઈઝ ડ્યુટી જેટલી ડ્યુટી લાદવાની જોગવાઈ કરે છે;

—સબ-સેક્શન (૩) આવી વસ્તુના ઉત્પાદન અથવા નિર્માણમાં ઉપયોગમાં લેવાતા સમાન પ્રકૃતિના અથવા સમાન પ્રકારના કોઈપણ

કાયા માલ, ઘટકો અને સામગ્રી પર આકારણીપાત્ર એક્સાઈઝ ડ્યુટીને કાઉન્ટર-બેલેન્સ કરે તેવી એડિશનલ ડ્યુટી લાદવાની જોગવાઈ કરે છે;

–સબ-સેક્શન (પ) ભારતમાં તેના વેચાણ, ખરીદી અથવા પરિવહન પર સમાન વસ્તુ પર તત્કાલીન આકારણીપાત્ર સેલ્સ ટેક્સ, વેલ્યુ એડેડ ટેક્સ, લોકલ ટેક્સ અથવા અન્ય કોઈપણ શુલ્કને કાઉન્ટર-બેલેન્સ કરે તેવી એડિશનલ ડ્યુટી માટે જોગવાઈ કરે છે;

–સબ-સેક્શન (૭) ઇન્ટિગ્રેટેડ ગુડ્ઝ એન્ડ સર્વિસીસ ટેક્સ એક્ટ, ૨૦૧૭ ની કલમ ૫ હેઠળ આકારણીપાત્ર ઇન્ટિગ્રેટેડ ટેક્સ લાદવાની જોગવાઈ કરે છે; અને

–સબ-સેક્શન (૯) ગુડ્ઝ એન્ડ સર્વિસીસ ટેક્સ (કોમ્પેન્સેશન ટુ સ્ટેટ્સ) સેસ એક્ટ, ૨૦૧૭ ની કલમ ૮ હેઠળ આકારણીપાત્ર દરે ગુડ્ઝ એન્ડ સર્વિસીસ ટેક્સ કોમ્પેન્સેશન સેસ લાદવાની જોગવાઈ કરે છે.

૧૭. જો કે, કસ્ટમ્સ ટેરિફ એક્ટની કલમ ૩ ની સબ-સેક્શન (૭) અને સબ-સેક્શન (૯) હેઠળ આકારણીપાત્ર એડિશનલ ડ્યુટીમાંથી મુક્તિ આપતું કોઈ અનુરૂપ નોટિફિકેશન ન હોવાથી, નિકાસકારોએ ઇન્ટિગ્રેટેડ ટેક્સ અને જીએસટી કોમ્પેન્સેશન સેસ ચૂકવવો અને જીએસટી નિયમો હેઠળ લાગુ પડતા ઇનપુટ ટેક્સ ક્રેડિટ લેવો જરૂરી હતો. જો કે, એડવાન્સ ઓથોરાઈઝેશન હેઠળની આયાત કસ્ટમ્સ ટેરિફ

એક્ટની કલમ ૩ ની સબ-સેક્શન (૧), (૩) અને (૫) માં નિર્દિષ્ટ બેઝિક કસ્ટમ્સ ડ્યુટી અને એડિશનલ કસ્ટમ્સ ડ્યુટી, એજ્યુકેશન સેસ, એન્ટી-ડમ્પિંગ ડ્યુટી, સેફગાર્ડ ડ્યુટી અને ટ્રાન્ઝિશન પ્રોડક્ટ સ્પેસિફિક સેફગાર્ડ ડ્યુટીમાંથી, જ્યાં પણ લાગુ પડતી હોય ત્યાં, મુક્ત રહેવાનું ચાલુ રાખ્યું.

૧૮. એવું જણાય છે કે એડવાન્સ ઓથોરાઈઝેશન સામે પણ ઇન્ટિગ્રેટેડ ટેક્સ અને જીએસટી કોમ્પેન્સેશન સેસ આકારવામાં આવ્યો હોવાથી, તેને દિલ્લી હાઈકોર્ટ સમક્ષ સંખ્યાબંધ અરજીઓમાં પડકારવામાં આવ્યો હતો, જેમાં વચગાળાની રાહત આપવામાં આવી હતી. સામાવાળાઓના જણાવ્યા મુજબ (જવાબ-એફિડેવિટમાં ભારપૂર્વક જણાવ્યા મુજબ), ગુડ્સ એન્ડ સર્વિસીસ ટેક્સની સમસ્યાને કારણે, આઈજીએસટીનો કમિટેડ રિફંડ મોડો થઈ રહ્યો હતો, જેના પરિણામે ઘણા વ્યવસાયો માટે વર્કિંગ કેપિટલ બ્લોક થઈ ગઈ હતી.

૧૯. ત્યારબાદ, કેન્દ્ર સરકારે કસ્ટમ્સ એક્ટ, ૧૯૬૨ ની કલમ ૨૫ ની સબ-સેક્શન (૧) હેઠળની સત્તાઓનો ઉપયોગ કરીને ૧૩.૧૦.૨૦૧૭ ના રોજ નોટિફિકેશન નંબર ૭૯/૨૦૧૭-કસ્ટમ્સ દ્વારા સુધારાત્મક નોટિફિકેશન બહાર પાડ્યું, જેણે અન્ય બાબતોની સાથે ૧.૪.૨૦૧૫ ના નોટિફિકેશન નંબર ૧૮/૨૦૧૫-કસ્ટમ્સના પ્રારંભિક ફરમાં સુધારો કર્યો, જેના દ્વારા ભારતમાં આયાત કરાયેલી સામગ્રીને કસ્ટમ્સ

ટેરિફ એક્ટની પ્રથમ અનુસૂચિમાં નિર્દિષ્ટ તેના પર આકારણીપાત્ર સમગ્ર કસ્ટમ્સ ડ્યુટીમાંથી અને કલમ ૩ ની સબ-સેક્શન (૧), (૩) અને (૫) હેઠળ તેના પર આકારણીપાત્ર સમગ્ર એડિશનલ ડ્યુટી, કલમ ૩ ની સબ-સેક્શન (૭) હેઠળ તેના પર આકારણીપાત્ર ઇન્ટિગ્રેટેડ ટેક્સ અને કસ્ટમ્સ ટેરિફ એક્ટની કલમ ૩ ની સબ-સેક્શન (૯) હેઠળ આકારણીપાત્ર ગુડ્ઝ એન્ડ સર્વિસીસ ટેક્સ કોમ્પેન્સેશન સેસમાંથી મુક્તિ આપવામાં આવી હતી. સુધારાત્મક નોટિફિકેશને શરત (viii) માં શરત પછી એક પ્રોવાઈસો પણ ઉમેર્યો જે આ પ્રમાણે વંચાય છે:

"પરંતુ આગળ કે આશાસ્પદ ઓથોરાઈઝેશન માટે ઉપર જણાવેલ કોઈપણ બાબત હોવા છતાં, જ્યાં કસ્ટમ્સ ટેરિફ એક્ટની કલમ ૩ ની સબ-સેક્શન (૭) અને સબ-સેક્શન (૯) હેઠળ આકારણીપાત્ર ઇન્ટિગ્રેટેડ ટેક્સ અને ગુડ્ઝ એન્ડ સર્વિસીસ ટેક્સ કોમ્પેન્સેશન સેસમાંથી મુક્તિનો લાભ લેવામાં આવ્યો છે, ત્યાં નિકાસ જવાબદારી માત્ર ભૌતિક નિકાસ દ્વારા જ પૂર્ણ કરવામાં આવશે;"

તદુપરાંત, ઉપરોક્ત નોટિફિકેશનમાં શરત (xii) પણ ઉમેરવામાં આવી જે આ પ્રમાણે વંચાય છે:

"(xii) કે કસ્ટમ્સ ટેરિફ એક્ટની કલમ ૩ ની સબ-સેક્શન (૭)

અને સબ-સેક્શન (૯) હેઠળ આકારણીપાત્ર ઇન્ટિગ્રેટેડ ટેક્સ અને ગુડ્સ એન્ડ સર્વિસીસ ટેક્સ કોમ્પેન્સેશન સેસમાંથી મુક્તિ પૂર્વ-આયાત શરતને આધીન રહેશે."

૨૦. આમ, જ્યાં સુધી કસ્ટમ્સ ટેરિફ એક્ટની કલમ ૩ ની સબ-સેક્શન (૭) હેઠળ તેના પર આકારણીપાત્ર ઇન્ટિગ્રેટેડ ટેક્સ અને સબ-સેક્શન (૯) હેઠળ આકારણીપાત્ર ગુડ્સ એન્ડ સર્વિસીસ ટેક્સ કોમ્પેન્સેશન સેસમાંથી મુક્તિનો સંબંધ છે, તે એ શરતને આધીન હતી કે ઇન્ટિગ્રેટેડ ટેક્સ અને જીએસટી કોમ્પેન્સેશન સેસમાંથી મુક્તિ એ શરતને આધીન રહેશે કે નિકાસ જવાબદારી માત્ર ભૌતિક નિકાસ દ્વારા પૂર્ણ કરવામાં આવશે અને તે "પૂર્વ-આયાત શરત" ને પણ આધીન રહેશે. નોંધપાત્ર રીતે, મુક્તિ નોટિફિકેશનના સુધારા સાથે, ૧૩ મી ઓક્ટોબર, ૨૦૧૭ ના નોટિફિકેશન નંબર ૩૩/૨૦૧૫-૨૦૨૦ દ્વારા, ફોરેન ટ્રેડ પોલિસી ૨૦૧૫-૨૦૨૦ ના ફક્ત ૪.૧૪ માં પણ સુધારો કરવામાં આવ્યો છે અને હવે તે આ પ્રમાણે વંચાય છે:

"૪.૧૪: કરમુક્ત આયાતની વિગતો. એડવાન્સ ઓથોરાઇઝેશન હેઠળની આયાતને બેઝિક કસ્ટમ્સ ડ્યુટી, એડિશનલ કસ્ટમ્સ ડ્યુટી, એજ્યુકેશન સેસ, એન્ટી-ડમ્પિંગ ડ્યુટી, કાઉન્ટરવેલિંગ ડ્યુટી, સેફગાર્ડ ડ્યુટી, ટ્રાન્ઝિશન પ્રોડક્ટ સ્પેસિફિક સેફગાર્ડ ડ્યુટી, જ્યાં પણ લાગુ પડતી હોય ત્યાં ચૂકવણીમાંથી મુક્તિ આપવામાં આવે છે.

એફટીપીના ફક્કરા ૭.૦૨ (c), (d) અને (g) હેઠળ આવરી લેવામાં આવેલ સપ્લાય સામેની આયાતને લાગુ પડતી એન્ટી-ડમ્પિંગ ડ્યુટી, કાઉન્ટરવેલિંગ ડ્યુટી, સેફગાર્ડ ડ્યુટી અને ટ્રાન્ઝિશન પ્રોડક્ટ સ્પેસિફિક સેફગાર્ડ ડ્યુટી, જો કોઈ હોય તો, તેની ચૂકવણીમાંથી મુક્તિ આપવામાં આવશે નહીં. જો કે, ભૌતિક નિકાસ માટે એડવાન્સ ઓથોરાઇઝેશન હેઠળની આયાતને કસ્ટમ્સ ટેરિફ એક્ટ, ૧૯૭૫ ની કલમ ૩ ની અનુક્રમે સબ-સેક્શન (૭) અને સબ-સેક્શન (૯) હેઠળ આકારણીપાત્ર સમગ્ર ઇન્ટિગ્રેટેડ ટેક્સ અને કોમ્પેન્સેશન સેસમાંથી પણ મુક્તિ આપવામાં આવે છે, જે મહેસૂલ વિભાગ દ્વારા બહાર પાડવામાં આવેલા નોટિફિકેશનમાં આપવામાં આવી શકે છે, અને આવી આયાત પૂર્વ-આયાત શરતને આધીન રહેશે."

૨૧. નોટિફિકેશન નંબર ૧૮/૨૦૧૫-કસ્ટમ્સની શરત (xii) માં અને ફોરેન ટ્રેડ પોલિસીના ફક્કરા ૪.૧૪ માં પૂર્વ-આયાત શરત ઉમેરવાથી જ અરજદારો અને સમાન સ્થિતિ ધરાવતી વ્યક્તિઓને સૌથી વધુ નુકસાન થાય છે. ઉપરોક્ત નોટિફિકેશનની શરત (xii) અને ફોરેન ટ્રેડ પોલિસીના ફક્કરા ૪.૧૪ માં પૂર્વ-આયાત શરતની કાનૂની માન્યતા નક્કી કરવાના હેતુથી, એડવાન્સ ઓથોરાઇઝેશન સ્કીમ કેવી રીતે કાર્ય કરે છે તે સમજવા માટે ફોરેન ટ્રેડ પોલિસી અને હેન્ડબુક ઓફ પ્રોસિજરની સંબંધિત જોગવાઈઓની તપાસ કરવી જરૂરી રહેશે.

૨૨. ફોરેન ટ્રેડ પોલિસીનો ફકરો ૪.૨૭ ઓથોરાઈઝેશનની અપેક્ષામાં નિકાસની કલ્પના કરે છે અને અગાઉ નોંધ્યું તેમ, અરજદારો દ્વારા હાથ ધરવામાં આવેલા આયાત-ઉત્પાદન-નિકાસના ચક્રના સંદર્ભમાં, વિદેશી ખરીદદારો દ્વારા આપવામાં આવતો ડિલિવરી સમય આશરે ત્રણથી ચાર મહિનાનો હોય છે. નિકાસ ઓર્ડરની પ્રાપ્તિથી લઈને વિદેશી ખરીદદારો માટે નિકાસના પરિવહન સુધીના સમગ્ર ચક્ર માટે લાગતો આશરે સમય, જે અરજદારો દ્વારા રજૂ કરવામાં આવ્યો છે, તે નીચે મુજબ છે:

ક્રમ નંબર	વિગતો	સામાન્ય સમય લેવામાં આવે છે
૧	એડવાન્સ અધિકૃતતા અને અધિકૃતતા આપવા માટેની અરજી	૩ થી ૪ અઠવાડિયા સુધી
૨	પુરવઠાકારને શોધવો, ભાવની વાટાઘાટો કરવી, ખરીદીનો ઓર્ડર આપવો અને ભારતીય બંદર પર ઈનપુટ્સ/સામગ્રીની ડિલિવરી કરવી (દરિયાઈ પરિવહનમાં સામાન્ય પરિવહન સમય ૩ થી ૪ અઠવાડિયા).	૩ મહિનાઓ
૩	કસ્ટમ્સ ક્લિયરન્સ અને બંદરથી ફેક્ટરી સુધીનું પરિવહન	૧ અઠવાડિયાથી ૧૦ દિવસ

૪	આયાત કરેલી સામગ્રીનો ઉપયોગ કરીને તૈયાર માલનું ઉત્પાદન	૧૦ દિવસોથી ૧૫ દિવસ
૫	ફેક્ટરીમાંથી બંદર સુધી માલસામાનનું પરિવહન અને બંદર પર કસ્ટમ કિલચરન્સ	૧ અઠવાડિયાથી ૧૦ દિવસ
૬	વિદેશી ખરીદદારના સ્થળે નિકાસ માટે પરિવહન	૩ ૪ અઠવાડિયા સુધી

૨૩. આમ, આ ચક્ર પૂર્ણ થવામાં આશરે ઓછામાં ઓછો છ મહિનાનો સમય લાગે છે. ઘણા નિકાસકારોના કિસ્સામાં, ડિલિવરીનો સમયગાળો ત્રણથી ચાર મહિના કરતાં પણ ઓછો હોઈ શકે છે, જ્યારે ફક્ત ૨૨ માં દર્શાવ્યા મુજબ લાગતો સમય વધુ કે ઓછો સમાન હશે, એટલે કે, આશરે છ મહિના. હવે, જો નિકાસકારે એડવાન્સ ઓથોરાઈઝેશન મળ્યા પછી અને સંબંધિત એડવાન્સ ઓથોરાઈઝેશન હેઠળ આયાત કરાયેલા ઇનપુટ્સ સામે જ નિકાસ માટેના માલનું ઉત્પાદન કરવાનું હોય, તો નિકાસકાર માટે ત્રણથી ચાર મહિનામાં ડિલિવરી આપવી શક્ય બનશે નહીં, જે કિસ્સામાં વિદેશી ખરીદદાર તેની પાસેથી માલ ખરીદવામાં રસ ધરાવશે નહીં અને અન્યત્ર ખરીદદારોની શોધ કરશે.

૨૪. હવે, ડિરેક્ટોરેટ ઓફ રેવન્યુ ઇન્ટેલિજન્સ અને અન્ય મહેસૂલી સત્તામંડળો દ્વારા અર્થઘટન કર્યા મુજબ પૂર્વ-આયાતની શરતને

ધ્યાનમાં રાખીને, જ્યાં સુધી એડવાન્સ લાયસન્સ સામે ઇન્ટિગ્રેટેડ ટેક્સ અને જીએસટી કોમ્પેન્સેશન સેસની લેવીમાંથી મુક્તિનો સંબંધ છે, ત્યાં સુધી ઓથોરાઇઝેશન હેઠળ મંજૂર કરાયેલ માલ પ્રથમ આયાત કરવો જરૂરી છે અને આવા માલનો ઉપયોગ ઉત્પાદિત માલના ઉત્પાદનના હેતુ માટે કરવો જરૂરી છે, જે બદલામાં એડવાન્સ ઓથોરાઇઝેશન હેઠળ નિકાસ કરવામાં આવે છે. ડિરેક્ટોરેટ ઓફ રેવન્યુ ઇન્ટેલિજન્સ (ડીઆરઆઈ) ના જવાબ-એફિડેવિટમાં એવું ભારપૂર્વક જણાવવામાં આવ્યું છે કે "પૂર્વ-આયાત" શરતનો અર્થ એ છે કે એડવાન્સ ઓથોરાઇઝેશન દ્વારા આવરી લેવામાં આવેલી તમામ સામગ્રી ઉત્પાદિત માલની ઉત્પાદન પ્રક્રિયામાં ઉપયોગ માટે, સંપૂર્ણ રીતે અથવા તબક્કાવાર રીતે, પ્રથમ આયાત કરવી જ જોઈએ, જે બદલામાં માત્ર સદર એડવાન્સ ઓથોરાઇઝેશન તરફ જ નિકાસ કરવામાં આવશે. સંપૂર્ણ રીતે આયાત કરવી જરૂરી નથી, જો જરૂર હોય તો ટુકડે-ટુકડે આયાત કરવાની છૂટ છે. માત્ર એટલી જ શરત છે કે, ચોક્કસ એડવાન્સ ઓથોરાઇઝેશન હેઠળ કરમુક્ત આયાત કરાયેલી સામગ્રીનો ઉપયોગ સદર એડવાન્સ ઓથોરાઇઝેશન હેઠળ નિકાસ જવાબદારી પૂરી કરવા માટે નિકાસ કરવાના માલના ઉત્પાદન માટે થવો જોઈએ. નિકાસ માલમાં કરમુક્ત આયાતી સામગ્રીનો ભૌતિક સમાવેશ એ પૂર્વ-આયાત શરતની માંગ છે, જેનું ધાર્મિક રીતે પાલન કરવું જરૂરી છે.

૨૫. ડીઆરઆઈ અનુસાર આ પ્રક્રિયા કેટલી કઠોર અને કડક છે તે ડીઆરઆઈના જવાબ-એફિડેવિટમાં કરવામાં આવેલી રજૂઆતો પરથી વધુ સારી રીતે સમજી શકાય છે, જેનો સંબંધિત ભાગ તૈયાર સંદર્ભ માટે નીચે મુજબ ટાંકવામાં આવ્યો છે:

"૯.૧૦ મુખ્યત્વે ડીઆરઆઈએ ૧૩.૧૦.૨૦૧૭ ના કસ્ટમ્સ નોટિફિકેશન નંબર ૭૯/૨૦૧૭ સાથે વાંચવામાં આવતા ફોરેન ટ્રેડ પોલિસી (૨૦૧૫-૨૦) ના ફક્ત ૪.૧૪ ની શરતો અનુસાર તાજેતરમાં સુધારેલી પોલિસીની જોગવાઈઓના ઉદ્દંઘન સાથે સંકળાયેલા કેસો હાથ ધર્યા છે. કેસોને બે વ્યાપક શ્રેણીઓમાં વિભાજિત કરી શકાય છે—

a. એડવાન્સ ઓથોરાઈઝેશન સામે આઈજીએસટી લાભ લેવામાં આવી રહ્યો છે, જેના માટે ડીમ્ડ નિકાસ દ્વારા, સંપૂર્ણ અથવા આંશિક રીતે, નિકાસ જવાબદારીઓ પૂર્ણ કરવામાં આવી છે. આ પોલિસી અને કસ્ટમ્સ નોટિફિકેશનની આવશ્યકતાનું સ્પષ્ટ ઉદ્દંઘન છે, જે માત્ર ભૌતિક નિકાસ દ્વારા જ ઈઓ પૂર્ણ કરવાની માંગ કરે છે, તેથી, આયાતકારો આઈજીએસટી મુક્તિ માટે પાત્ર નથી.

b. પૂર્વ-આયાત શરતનું પાલન કર્યા વિના એડવાન્સ ઓથોરાઈઝેશન સામે લાભ લેવામાં આવેલ આઈજીએસટી લાભ.

ફરીથી, પૂર્વ-આયાત શરતનું આપું અનાદર એ ફક્ત ૪.૧૪ અને કસ્ટમ્સ નોટિફિકેશનની મૂળભૂત આવશ્યકતા સાથે સીધા સંઘર્ષમાં છે, અને આ રીતે આયાત કરાયેલ માલ આવી આયાત સામે આઈજીએસટીના આવા લાભ માટે અપાત્ર બની જાય છે. પૂર્વ-આયાત શરતની પરિપૂર્ણતાનું પરીક્ષણ નીચે મુજબ નક્કી કરવામાં આવી રહ્યું છે:

(i) જો આયાતકાર વિષય નિર્દિષ્ટ એએ હેઠળ કોઈ આયાત શરૂ થાય તે પહેલાં પણ, એડવાન્સ ઓથોરાઈઝેશનના સંદર્ભમાં નિકાસ જવાબદારીનો ભાગ કે પૂર્ણ નિકાસ જવાબદારી પૂરી કરે છે, તો તેનો અર્થ એ થાય છે કે આવી આયાત કરાયેલી સામગ્રી નિકાસ માલના ઉત્પાદનમાં ગઈ નથી, જેના દ્વારા ઈઓ પૂર્ણ કરવામાં આવી છે. તેથી, પૂર્વ-આયાત શરતનું ઉલ્લંઘન થાય છે.

(ii) ઓથોરાઈઝેશન હેઠળ પ્રથમ આયાતની બિલ ઓફ એન્ટ્રીની તારીખ શિપિંગ બિલની તારીખ પહેલાંની છે, જેના દ્વારા નિકાસ કરવામાં આવી છે. પરંતુ દસ્તાવેજ પુરાવા સ્થાપિત કરે છે કે આ રીતે આયાત કરાયેલ માલસામાન પ્રાપ્ત થયો હતો અને તેમાંથી ઉત્પાદિત માલ ઘણી પછીથી નિકાસ કરવામાં આવ્યો હતો. દસ્તાવેજ પુરાવા એ પણ સાબિત કરે છે કે નિકાસ કરાયેલા માલનો ભાગ કે સંપૂર્ણ ભાગ એવા કાચા માલમાંથી બનાવવામાં આવ્યો હતો, જે વિષય

નિર્દિષ્ટ એડવાન્સ ઓથોરાઈઝેશન હેઠળ આયાત કરવામાં આવ્યો ન હતો. તેથી, પૂર્વ-આયાત શરતનું ઉલ્લંઘન થાય છે.

(iii) એવા કિસ્સાઓમાં, જ્યાં એડવાન્સ ઓથોરાઈઝેશન હેઠળ બહુવિધ ઈનપુટ વસ્તુઓની આયાત કરવાની છૂટ હોય છે, અને આયાત વસ્તુઓના સમૂહમાંથી માત્ર થોડીક જ નિકાસ શરૂ કરતા પહેલા આયાત કરવામાં આવે છે. સ્પષ્ટપણે, નિકાસ માલના ઉત્પાદનમાં, અગાઉથી આયાત કરાયેલી વસ્તુ સિવાય, આયાતકારે વિષય નિર્દિષ્ટ એડવાન્સ ઓથોરાઈઝેશન હેઠળ આયાત કરાયેલી કરમુક્ત સામગ્રી સિવાયની સામગ્રીનો ઉપયોગ કર્યો હતો. અન્ય ઈનપુટ સામગ્રી પાછળથી આયાત કરવામાં આવે છે, જે સદર એડવાન્સ ઓથોરાઈઝેશન હેઠળ નિકાસ કરાયેલા ઉત્પાદિત માલના ઉત્પાદનમાં જતી નથી. તેથી, પૂર્વ-આયાત શરતનું ઉલ્લંઘન થાય છે.

(iv) કેટલાક કિસ્સાઓમાં, નિકાસ કરતા પહેલા પ્રારંભિક આયાત કરવામાં આવે છે. ત્યારબાદ આયાત કરવામાં આવેલ પ્રમાણને અનુરૂપ ન હોય તેવા સ્કેલ પર નિકાસ કરવામાં આવે છે. નિકાસની વિગતોની ચકાસણી એ હકીકતને સ્પષ્ટપણે સ્થાપિત કરે છે કે કરવામાં આવેલી નિકાસનો જથ્થો તે સમયગાળા દરમિયાન કરવામાં આવેલી અનુરૂપ આયાત કરતાં ઘણો વધારે છે, જે એ હકીકત

સ્થાપિત કરે છે કે નિકાસ માલના ઉત્પાદન માટે વપરાયેલી સામગ્રી અન્યથા મેળવવામાં આવી હતી. બાકીની આયાત પાછળથી કરવામાં આવે છે અને અનુરૂપ નિકાસ કાં તો શૂન્ય છે અથવા ઘણી ઓછી છે. એ સ્પષ્ટ છે કે આયાતી સામગ્રીનો ઉપયોગ નિકાસ માલના ઉત્પાદન માટે સંપૂર્ણ રીતે કરવામાં આવ્યો નથી, અને તેથી, પૂર્વ-આયાત શરતનું ઉલ્લંઘન થાય છે."

૨૬. આમ, જો એડવાન્સ ઓથોરાઇઝેશન સામે આયાત કરાયેલા કાચા માલની કોઈ અછત હોય, તો આવી આકસ્મિક પરિસ્થિતિને પહોંચી વળવા માટે, જો આયાતકાર અન્ય એડવાન્સ ઓથોરાઇઝેશન સામે આયાત કરાયેલા કાચા માલનો ઉપયોગ કરે છે, તો તેને પૂર્વ-આયાત શરતનો ભંગ ગણવામાં આવશે. હેન્ડબુકના ફક્કરા ૪.૨૭ ના સંદર્ભમાં ઓથોરાઇઝેશનની અપેક્ષામાં નિકાસ કરવામાં આવે તેવા કિસ્સામાં, આ રીતે આયાત કરાયેલા માલમાં વપરાયેલ કાચો માલ તે ચોક્કસ એડવાન્સ લાયસન્સ હેઠળ આયાત કરવામાં આવ્યો ન હોવાથી, "પૂર્વ-આયાત શરત" નું ઉલ્લંઘન થયેલું ગણાશે અને પરિણામે, આયાતકારને ઇન્ટિગ્રેટેડ ટેક્સ અને જીએસટી કોમ્પેન્સેશન સેસની લેવીમાંથી મુક્તિ આપવાનો ઇનકાર કરવામાં આવશે. આમ, અગાઉના કેટલાક ફક્કરાઓમાં વર્ણવ્યા મુજબના ચક્રમાં માલનું ઉત્પાદન કરનાર આયાતકાર હવે તેમ કરવાની સ્થિતિમાં રહેશે નહીં અને હેન્ડબુક ઓફ

પ્રોસિજરના ફરરા જ.૨૭ દ્વારા મંજૂર કરાયેલ ઓથોરાઈઝેશનની અપેક્ષામાં કરવામાં આવેલી તમામ નિકાસ ઇન્ટિગ્રેટેડ ટેક્સ અને જીએસટી કોમ્પેન્સેશન સેસની લેવી સંબંધિત છે ત્યાં સુધી "પૂર્વ-આયાત શરત" ના ભંગમાં ગણાશે. તેથી, ઇન્ટિગ્રેટેડ ટેક્સ અને જીએસટી કોમ્પેન્સેશન સેસના સંદર્ભમાં મુક્તિ નોટિફિકેશન બહાર પાડવામાં આવ્યું તે તારીખે અસ્તિત્વમાં રહેલા તમામ એડવાન્સ ઓથોરાઈઝેશનના સંદર્ભમાં, પૂર્વ-આયાતની શરતનું ઉલ્લંઘન થયું હોવાની શક્યતા છે અને આયાતકાર મુક્તિના લાભ માટે હકદાર રહેશે નહીં.

૨૭. ડીઆરઆઈ દ્વારા રજૂ કરવામાં આવેલા ભૌતિક નિકાસ અને પૂર્વ-આયાતની શરતના ઉપરોક્ત અર્થઘટનને ધ્યાનમાં લેતા, પૂર્વ-આયાતની શરતનું ઉલ્લંઘન કર્યા વિના એડવાન્સ ઓથોરાઈઝેશન હેઠળ કોઈ નિકાસ કરવી વધુ કે ઓછી અશક્ય છે. અસરમાં અને સારમાં, જે એક હાથે આપવામાં આવે છે તે બીજા હાથે લઈ લેવામાં આવે છે. બીજા શબ્દોમાં કહીએ તો, પૂર્વ-આયાતની શરતના પ્રકાશમાં, ઇન્ટિગ્રેટેડ ટેક્સ અને જીએસટી કોમ્પેન્સેશન સેસની લેવીમાંથી મુક્તિનો લાભ વધુ કે ઓછો ભ્રામક બની જાય છે.

૨૮. આ તબક્કે, નોટિફિકેશન નંબર ૩૩/૨૦૧૫-૨૦૨૦ તારીખ ૧૩ મી ઓક્ટોબર, ૨૦૧૭ દ્વારા ફરરા જ.૧૪ ના સુધારા પહેલા અને

પછીના ફોરેન ટ્રેડ પોલિસીના ફક્કરા ૪.૧૩ અને ૪.૧૪ ને સંદર્ભિત કરવું
પણ યોગ્ય હોઈ શકે છે, જે આ પ્રમાણે વંચાય છે:

"૪.૧૩ અમુક કિસ્સાઓમાં પૂર્વ-આયાત શરત

(i) ડીજીએફટી, નોટિફિકેશન દ્વારા, આ પ્રકરણ હેઠળના ઇનપુટ્સ
માટે પૂર્વ-આયાત શરત લાદી શકે છે.

(ii) પૂર્વ-આયાત શરતને આધીન આયાત વસ્તુઓ પરિશિષ્ટ ૪-J
માં સૂચિબદ્ધ છે અથવા સ્ટાન્ડર્ડ ઇનપુટ આઉટપુટ નોર્મ્સમાં દર્શાવ્યા
મુજબ હશે.

(iii) બિન-નોંધાયેલ સ્ત્રોતોમાંથી દવાઓની આયાતમાં પૂર્વ-
આયાત શરત રહેશે."

"૪.૧૪: કરમુક્ત આયાતની વિગતો.

એડવાન્સ ઓથોરાઈઝેશન હેઠળની આયાતને બેઝિક કસ્ટમ્સ ડ્યુટી,
એડિશનલ કસ્ટમ્સ ડ્યુટી, એજ્યુકેશન સેસ, એન્ટી-ડમ્પિંગ ડ્યુટી,
કાઉન્ટરવેલિંગ ડ્યુટી, સેફગાર્ડ ડ્યુટી, ટ્રાન્ઝિશન પ્રોડક્ટ સ્પેસિફિક
સેફગાર્ડ ડ્યુટી, જ્યાં પણ લાગુ પડતી હોય ત્યાં ચૂકવણીમાંથી મુક્તિ
આપવામાં આવે છે. એફટીપીના ફક્કરા ૭.૦૨ (c), (d) અને (g)
હેઠળ આવરી લેવામાં આવેલ સપ્લાય સામેની આયાતને લાગુ પડતી

એન્ટી-ડમ્પિંગ ડ્યુટી, કાઉન્ટરવેલિંગ ડ્યુટી, સેફગાર્ડ ડ્યુટી અને ટ્રાન્ઝિશન પ્રોડક્ટ સ્પેસિફિક સેફગાર્ડ ડ્યુટી, જે કોઈ હોય તો, તેની ચૂકવણીમાંથી મુક્તિ આપવામાં આવશે નહીં. જે કે, ભૌતિક નિકાસ માટે એડવાન્સ ઓથોરાઈઝેશન હેઠળની આયાતને કસ્ટમ્સ ટેરિફ એક્ટ, ૧૯૭૫ ની કલમ ૩ ની અનુક્રમે સબ-સેક્શન (૭) અને સબ-સેક્શન (૮) હેઠળ આકારણીપાત્ર સમગ્ર ઇન્ટિગ્રેટેડ ટેક્સ અને કોમ્પેન્સેશન સેસમાંથી પણ મુક્તિ આપવામાં આવે છે, જે મહેસૂલ વિભાગ દ્વારા બહાર પાડવામાં આવેલા નોટિફિકેશનમાં આપવામાં આવી શકે છે, અને આવી આયાત પૂર્વ-આયાત શરતને આધીન રહેશે."

૨૯. આમ, ફરો જ.૧૩ એ એક જોગવાઈ છે જે ખાસ કરીને "પૂર્વ-આયાત" શરત માટે બનાવવામાં આવી છે અને કેસોની એવી શ્રેણીઓ પ્રદાન કરે છે કે જેને આવી શરત લાગુ કરવાની હોય છે. ડિરેક્ટોરેટ ઓફ રેવન્યુ ઇન્ટેલિજન્સના જવાબ-એક્ઝિડેવિટના ફરો ૮ માં એવું જણાવવામાં આવ્યું છે કે "પેરા જ.૧૩ (ફોરેન ટ્રેડ પોલિસી-૨૦૧૫-૨૦) વર્ષોથી (અલગ-અલગ પોલિસી સમયગાળામાં અલગ-અલગ પેરા હેઠળ) અસ્તિત્વમાં છે. ૨૦૦૩ થી, તમામ ફાર્મા કંપનીઓ બિન-નોંધાયેલ સ્ત્રોતોમાંથી મેળવેલ તેમનો કાર્યો માલ પૂર્વ-આયાત શરત હેઠળ આયાત કરી રહી છે. કોઈપણ સ્વરૂપમાં રેશમ, કાચી ખાંડ,

નૈસર્ગિક રબર, ચા મસાલા અને કિંમતી ધાતુઓ વગેરેને માત્ર પૂર્વ-
 આયાત શરત હેઠળ જ આયાત કરવાની મંજૂરી આપવામા આવે છે.
 અગાઉ જણાવ્યા મુજબ, પૂર્વ-આયાત શરત એડવાન્સ ઓથોરાઈઝેશન
 સ્કીમમાં જ અંદરથી વણાયેલી છે, અને પોલિસીના પેરા ૪.૦૪ ની
 શરતો અનુસાર, જે તેની સ્થાપનાથી જ પોલિસીનો એક અભિન્ન ભાગ
 છે, સંભવિત નિકાસકારો પર સતત ભાર મૂકવામાં આવ્યો છે કે, તેઓને
 એડવાન્સ ઓથોરાઈઝેશન સ્કીમ હેઠળ તે ઇનપુટ્સ આયાત કરવાની
 છૂટ છે, જે નિકાસ માલમાં ભૌતિક રીતે સમાવિષ્ટ થશે." આમ,
 સામાવાળાઓના જણાવ્યા મુજબ પણ, ફોરેન ટ્રેડ પોલિસીમાં ઇનપુટ્સ
 નિર્દિષ્ટ કરતી એક ચોક્કસ જોગવાઈ છે જે પૂર્વ-આયાત શરત હેઠળ
 આયાત કરવાની હોય છે, એટલે કે ફકરા ૪.૧૩. તેથી, જો કોઈપણ
 ઇનપુટના સંદર્ભમાં પૂર્વ-આયાતની શરત મૂકવાની હોય, તો આદર્શ
 રીતે આવા ઇનપુટે ફોરેન ટ્રેડ પોલિસીના ફકરા ૪.૧૩ માં સ્થાન મેળવવું
 જોઈએ, જે વર્તમાન કેસમાં નથી. ફકરા ૪.૧૪ માં સમાવિષ્ટ પૂર્વ-
 આયાતની શરત અને નોટિફિકેશનની શરત (xii) ના કારણે, જો કે
 અરજદારો દ્વારા આયાત કરાયેલા ઇનપુટ્સ ફોરેન ટ્રેડ પોલિસીના ફકરા
 ૪.૧૩ માં ગણાવેલી શ્રેણીઓમાં આવતા નથી અને તે રીતે પૂર્વ-
 આયાત શરતને આધીન નથી, તેમ છતાં તે ચોક્કસ લેવી એટલે કે
 ઇન્ટિગ્રેટેડ ટેક્સ અને જીએસટી કોમ્પેન્સેશન સેસ માટે પૂર્વ-આયાતની

શરતને આધીન બની જાય છે, જે એક વિષમ પરિસ્થિતિ ઊભી કરે છે, જેમાં એડવાન્સ ઓથોરાઈઝેશન સામે ઇનપુટ્સની આયાત કસ્ટમ્સ ટેરિફ એક્ટની કલમ ૩ હેઠળ વિવિધ લેવીઓને આધીન છે અને તેની સબ-સેક્શન (૧), (૩) અને (૫) હેઠળની લેવીઓ વિશે, કોઈ પૂર્વ-આયાત શરત નથી; જો કે, જ્યાં સુધી કસ્ટમ્સ ટેરિફ એક્ટ, ૧૯૭૫ ની કલમ ૩ ની સબ-સેક્શન (૭) અને સબ-સેક્શન (૯) હેઠળ આકારણીપાત્ર ઇન્ટિગ્રેટેડ ટેક્સ અને જીએસટી કોમ્પેન્સેશન સેસનો સંબંધ છે, આવી લેવીઓમાંથી મુક્તિના હેતુ માટે, આવી આયાત "પૂર્વ-આયાત શરત" ને આધીન રહેશે, જેના પરિણામે જો આયાતકાર ઇન્ટિગ્રેટેડ ટેક્સ અને જીએસટી કોમ્પેન્સેશન સેસની લેવીમાંથી મુક્તિનો લાભ ઈચ્છતો હોય, તો અન્ય લેવીઓ "પૂર્વ-આયાત શરત" ને આધીન નથી તે હકીકત નિર્ણયક બની જાય છે કારણ કે સમાન ઇનપુટ ઇન્ટિગ્રેટેડ ટેક્સ અને જીએસટી કોમ્પેન્સેશન સેસ માટે પૂર્વ-આયાત શરતને આધીન રહેશે જે, તેથી, તમામ લેવીઓના સંદર્ભમાં ઇનપુટ પૂર્વ-આયાત શરતને આધીન બનશે.

૩૦. આ ક્ષણે, ડિરેક્ટોરેટ ઓફ રેવન્યુ ઇન્ટેલિજન્સ વતી દાખલ કરવામાં આવેલા જવાબ-એફિડેવિટના ફક્ત ૯.૮ નો સંદર્ભ લઈ શકાય છે, જે આ પ્રમાણે વંચાય છે:

"૯.૮ વર્તમાન અથવા અગાઉની પોલિસીમાં, એડવાન્સ

ઓથોરાઈઝેશન બહાર પાડવા માટે, તેને બહુવિધ વિભાગોમાં વિભાજિત કરવાની ક્યારેય કોઈ જોગવાઈ ન હતી, જેનો એક ભાગ શરતોના ચોક્કસ સમૂહને અનુરૂપ હોઈ શકે અને બીજો ભાગ શરતોના અલગ સમૂહ સાથે હોઈ શકે. પૂર્વ-આયાત શરતના પાલનમાં આયાતના એક ભાગને ધ્યાનમાં લેવાના દાવા સાથે સંમતિ દર્શાવવી, જ્યારે આયાતકાર દ્વારા સ્વીકારવામાં આવે કે એડવાન્સ ઓથોરાઈઝેશનના સંદર્ભમાં પૂર્વ-આયાત શરતનું ઉલ્લંઘન થયું છે, તો એક જ ઓથોરાઈઝેશનમાં શરતોના આવા વિવિધ સમૂહને સમાવવા માટે પોલિસીએ એક નવી જોગવાઈ બનાવવી પડશે. વર્તમાન પોલિસી કે કસ્ટમ્સ નોટિફિકેશનમાં એડવાન્સ ઓથોરાઈઝેશન હેઠળની આયાતને કાલ્પનિક રીતે બે ઓથોરાઈઝેશનમાં વિભાજિત કરીને વિચારવાની કોઈ જોગવાઈ નથી, જે એકસાથે શરતોના વિવિધ સમૂહને અનુરૂપ હોય. અત્યાર સુધી, એડવાન્સ ઓથોરાઈઝેશન માત્ર શરતોના ચોક્કસ સમૂહ સાથે જ જોડાયેલા છે. ઓથોરાઈઝેશન કાં તો પૂર્વ-આયાત શરત સાથે અથવા તેના વગર બહાર પાડી શકાય છે. કાયદો તેને બે કાલ્પનિક ઓથોરાઈઝેશનના સમૂહમાં વિભાજિત કરવાની મંજૂરી આપતો નથી, જેના માટે પાલનની જરૂરિયાતો અલગ-અલગ હોય."

૩૧. અરજદાર મેસર્સ મેક્સિમ ટ્યુબ્સ કંપની પ્રાઇવેટ લિમિટેડને

સંબોધિત ડિરેક્ટોરેટ ઓફ રેવન્યુ ઈન્ટેલિજન્સના તારીખ ૩.૪.૨૦૧૮ ના પત્રના ફક્ત ૫ નો પાલ સંદર્ભ લઈ શકાય છે (એનેક્સર-R), જેમાં આ પ્રમાણે જણાવવામાં આવ્યું છે:

"૫. પોલિસી અને વિષય નિર્દિષ્ટ કસ્ટમ્સ નોટિફિકેશનની સંયુક્ત જોગવાઈઓ, સ્પષ્ટપણે આદેશ આપે છે કે માત્ર પૂર્વ-આયાત શરત હેઠળની આયાતને જ આવી મુક્તિના લાભની મંજૂરી આપવામાં આવશે. તેથી, જે એડવાન્સ ઓથોરાઈઝેશન સામે આયાત શરૂ કરતા પહેલા નિકાસ કરી દેવામાં આવી હોય તેના સંદર્ભમાં આવી મુક્તિનો લાભ લઈ શકાશે નહીં. ખાસ કરીને એટલા માટે કે, એડવાન્સ ઓથોરાઈઝેશનને વિભાજિત કે અલગ કરી શકાય નહીં જેથી તેના હેઠળ કરવામાં આવેલી આયાતનો એક ભાગ પૂર્વ-આયાત શરતને અનુરૂપ બને અને બાકીનો અન્યથા બને."

૩૨. આમ, અગાઉ ઉલ્લેખ કર્યા મુજબ ડીઆરઆઈ દ્વારા કરવામાં આવેલા અર્થઘટનના સંદર્ભમાં, સમગ્ર ઓથોરાઈઝેશનનું પાલન જરૂરી છે અને જો પૂર્વ-આયાતની શરતનું ઉલ્લંઘન થાય છે, તો સમગ્ર એડવાન્સ ઓથોરાઈઝેશન દૂષિત થઈ જાય છે. પરિણામે, હેન્ડબુકનો ફક્ત ૪.૨૭ પાલ, જે ખાસ કરીને એડવાન્સ ઓથોરાઈઝેશન માટે લાગુ પડે છે, તે માત્ર હેન્ડબુકમાં જ રહે છે અને તેની કોઈ પ્રાસંગિકતા રહેતી નથી. પ્રથમ, એ કારણસર કે જો આયાતકાર આવી આયાતના સંદર્ભમાં

ઇન્ટિગ્રેટેડ ટેક્સ અને જીએસટી કોમ્પેન્સેશન સેસમાંથી મુક્તિનો લાભ ઈચ્છતો હોય, તો તેણે "પૂર્વ-આયાત શરત" નું પાલન કરવું પડશે; અને બીજું, કારણ કે ડિરેક્ટોરેટ ઓફ રેવન્યુ ઇન્ટેલિજન્સ દ્વારા કરવામાં આવેલા અર્થઘટનના સંદર્ભમાં પૂર્વ-આયાતની શરતનું ઉદ્ધન આખા ઓથોરાઇઝેશનને દૂષિત કરશે, જેનો અર્થ એ થઈ શકે કે પૂર્વ-આયાતની શરતના ભંગના કિસ્સામાં, આયાતકારને આવા એડવાન્સ ઓથોરાઇઝેશન હેઠળ ઉપલબ્ધ તમામ લાભો નકારવામાં આવી શકે છે, જેમાં ઇન્ટિગ્રેટેડ ટેક્સ અને જીએસટી કોમ્પેન્સેશન સેસ સિવાયની લેવીઓ સંબંધિત મુક્તિનો સમાવેશ થાય છે, જેના સંદર્ભમાં કોઈ "પૂર્વ-આયાત શરત" નથી. તેથી, હેન્ડબુકના ફકરા ૪.૨૭ માં કલ્પના કર્યા મુજબ એડવાન્સ ઓથોરાઇઝેશનની અપેક્ષામાં નિકાસ અને ફોરેન ટ્રેડ પોલિસીના ફકરા ૪.૧૪ માં સમાવિષ્ટ "પૂર્વ-આયાત શરત" અને મુક્તિ નોટિફિકેશનની શરત (xii) એકસાથે ટકી શકે નહીં.

૩૩. આમ, ફોરેન ટ્રેડ પોલિસીના સુધારેલા ફકરા ૪.૧૪ ના બળે, ફકરા ૪.૧૩ ના દાયરામાં ન આવતા ઇનપુટ્સના કિસ્સામાં પણ, જો આવા ઇનપુટ્સ એડવાન્સ ઓથોરાઇઝેશન સામે આયાત કરવામાં આવ્યા હોય, તો કસ્ટમ્સ ટેરિફ એક્ટની કલમ ૩ ની સબ-સેક્શન (૭) અને સબ-સેક્શન (૯) હેઠળ ઇન્ટિગ્રેટેડ ટેક્સ અને જીએસટી કોમ્પેન્સેશન સેસની લેવીમાંથી મુક્તિના દાવાના સંબંધમાં તે "પૂર્વ-આયાત શરત"

ને આધીન રહેશે. બીજા શબ્દોમાં કહીએ તો, એડવાન્સ લાયસન્સ સામે આયાત કરાયેલ તમામ કાચો માલ "પૂર્વ-આયાત શરત" ને આધીન છે. આમ, જ્યારે ફોરેન ટ્રેડ પોલિસી હેઠળ, ફકરા ૪.૧૩ દ્વારા ચોક્કસ ઇનપુટ્સની પ્રકૃતિને ધ્યાનમાં રાખીને તેને પૂર્વ-આયાતની શરતને આધીન કરવામાં આવ્યા છે, ત્યારે ફકરા ૪.૧૪ હેઠળ જે માત્ર મુક્તિ આપવામાં આવેલ ડ્યુટીની વિગતો પ્રદાન કરે છે, એડવાન્સ ઓથોરાઈઝેશન હેઠળ આયાત કરાયેલા તમામ કાચા માલને, તેની પ્રકૃતિ ગમે તે હોય, ઇન્ટિગ્રેટેડ ટેક્સ અને જીએસટી કોમ્પેન્સેશન સેસમાંથી મુક્તિનો લાભ મેળવવાના હેતુ માટે "પૂર્વ-આયાત શરત" ને આધીન કરવામાં આવ્યા છે.

૩૪. તદુપરાંત, એક વિષમ પરિસ્થિતિ ઊભી થઈ છે કે જેના દ્વારા તે જ ઇનપુટ્સ જે બેઝિક કસ્ટમ્સ ડ્યુટી, એડિશનલ કસ્ટમ્સ ડ્યુટી, એજ્યુકેશન સેસ, એન્ટી-ડમ્પિંગ ડ્યુટી, સેફગાર્ડ ડ્યુટી અને ટ્રાન્ઝિશન પ્રોડક્ટ સ્પેસિફિક સેફગાર્ડ ડ્યુટીની ચૂકવણીના સંબંધમાં "પૂર્વ-આયાત શરત" ને આધીન નથી, તે ઇન્ટિગ્રેટેડ ટેક્સ અને જીએસટી કોમ્પેન્સેશન સેસના સંદર્ભમાં પૂર્વ-આયાતની શરતને આધીન છે, જેનાથી ફકરા ૪.૧૪ ના પ્રથમ ભાગને નિષ્ફળ બનાવવામાં આવે છે, કારણ કે જો તે જ ઇનપુટ્સ કેટલીક લેવીઓ માટે પૂર્વ-આયાતની શરતને આધીન હોય, તો તે અન્ય લેવીઓ માટે પણ પૂર્વ-

આયાતની શરતને આધીન ઇનપુટ્સ આયાત કરવા સમાન બનશે. આમ, એક વિષમ પરિસ્થિતિ ઊભી થઈ છે, જેના દ્વારા ફરરા ઝ.૧૪ નો બીજો ભાગ તેના પ્રથમ ભાગ સાથે અસંગત છે અને પ્રથમ ભાગને નકામો બનાવી દે છે.

૩૫. ફોરેન ટ્રેડ (ડેવલપમેન્ટ એન્ડ રેગ્યુલેશન) એક્ટ, ૧૯૯૨ એ ભારતમાં આયાતને સરળ બનાવીને અને ભારતમાંથી નિકાસ વધારીને વિદેશી વેપારના વિકાસ અને નિયમન માટે અને તેને લગતી અથવા તેને આનુષંગિક બાબતો માટે બનાવવામાં આવ્યો છે. ફોરેન ટ્રેડ પોલિસી, ૨૦૧૫-૨૦૨૦ ને ફોરેન ટ્રેડ (ડેવલપમેન્ટ એન્ડ રેગ્યુલેશન) એક્ટ, ૧૯૯૨ ની કલમ ૫ હેઠળ આપવામાં આવેલી સત્તાઓનો ઉપયોગ કરીને નોટિફાય કરવામાં આવી છે. ડાયરેક્ટર જનરલ ઓફ ફોરેન ટ્રેડના જવાબ-એફિડેવિટમાં જણાવ્યા મુજબ ફોરેન ટ્રેડ પોલિસી, ૨૦૧૫-૨૦૨૦ નો ઉદ્દેશ્ય દેશમાં માલ અને સેવાઓની નિકાસ વધારવાની સાથે સાથે રોજગારીનું સર્જન અને મૂલ્યવર્ધન વધારવા માટેનું માળખું પૂરું પાડવાનો છે. ફોરેન ટ્રેડ પોલિસીનો ફરરા ૧.૦૬ આ પ્રમાણે જોગવાઈ કરે છે:

"૧.૦૬ ઉદ્દેશ્ય:

ટ્રાન્ઝેક્શન ખર્ચ અને સમય ઘટાડવા માટે સરકારની પ્રાથમિકતા

વેપાર સુવિધા (ટ્રેડ ફેસિલિટેશન) ની છે, જેનાથી ભારતીય નિકાસ વધુ સ્પર્ધાત્મક બને. આયાત અને નિકાસ વેપારના હિતધારકોના લાભ માટે આ પ્રકરણ હેઠળ એફટીપીની વિવિધ જોગવાઈઓ અને વેપાર સુવિધાની દિશામાં સરકાર દ્વારા લેવાયેલા પગલાંને એકત્રિત કરવામાં આવ્યા છે."

પ્રથમ સામાવાળા વતી દાખલ કરાયેલા જવાબ-એફિડેવિટના ફક્ત ૪.૪ માંથી તારવી શકાય તેવો ફોરેન ટ્રેડ પોલિસીનો બીજો ઉદ્દેશ્ય ઇનપુટ્સની આયાત પર આઈજીએસટી/કોમ્પેન્સેશન સેસની અગાઉથી ચૂકવણીના કારણે નિકાસકારોના કેશ બ્લોકેજને રોકવાનો છે. તેથી, પોલિસીનો ઉદ્દેશ્ય વેપારને સરળ બનાવીને નિકાસને પ્રોત્સાહન આપવાનો છે. આવા વેપારને સરળ બનાવવાનું એક સાધન ઇનપુટ્સની આયાત પર આઈજીએસટી/કોમ્પેન્સેશન સેસની અગાઉથી ચૂકવણીના કારણે નિકાસકારોના કેશ બ્લોકેજને રોકવાનું છે.

૩૬. વિચારણા માટે ઉપસ્થિત થતો પ્રશ્ન એ છે કે શું આક્ષેપિત "પૂર્વ-આયાત શરત" કોઈ પણ રીતે ફોરેન ટ્રેડ ડેવલપમેન્ટ એક્ટ અને ફોરેન ટ્રેડ પોલિસીના ઉદ્દેશ્યને આગળ ધપાવે છે. અત્રે ચર્ચા કર્યા મુજબ રેકૉર્ડમાંથી બહાર આવતી હકીકતો પરથી, "પૂર્વ-આયાત શરત" ને ધ્યાનમાં રાખીને, ઉત્પાદકો-નિકાસકારો માટે એડવાન્સ ઓથોરાઈઝેશન સામે કરમુક્ત આયાત કરવી શક્ય નથી. ઉપરાંત, ઉપર

ઉલ્લેખ કર્યા મુજબ ડીઆરઆઈ દ્વારા તેના જવાબ-એફિડેવિટમાં
 અપનાવેલ વલણને ધ્યાનમાં લેતા, તેમના દ્વારા પોલિસીનું ખૂબ જ
 સખત અર્થઘટન કરવામાં આવ્યું છે, જેને ધ્યાનમાં રાખીને જો પૂર્વ-
 આયાતની શરત સંતોષાતી નથી, તો આયાતકારને એડવાન્સ
 ઓથોરાઇઝેશન હેઠળ કોઈ લાભ મળશે નહીં, પછી ભલે તે એવી
 લેવીઓ માટે પણ હોય જે "પૂર્વ-આયાત શરત" ને આધીન નથી.
 પરિણામ એ આવે છે કે ગુડ્ઝ એન્ડ સર્વિસીસ ટેક્સ શાસનના આગમન
 સાથે (જે માત્ર અગાઉની લેવીઓને સમાવી લે છે), ઇન્ટિગ્રેટેડ ટેક્સ
 અને જીએસટી કોમ્પેન્સેશન સેસની લેવીમાંથી મુક્તિનો લાભ મેળવવા
 માટે નિર્ધારિત પૂર્વ-આયાતની શરતના કારણે, એડવાન્સ
 ઓથોરાઇઝેશન યોજના હેઠળની આયાત (જે પૂર્વ-આયાતની શરત
 વિના ઘણા વર્ષોથી સફળતાપૂર્વક ચાલી રહી છે) અશક્ય બની ગઈ છે,
 જે ચોક્કસપણે એક્ટ અને ફોરેન ટ્રેડ પોલિસીના ઉદ્દેશ્યને પૂર્ણ કરતી
 નથી. તદુપરાંત, પૂર્વ-આયાતની શરતનું પાલન ન થવાના અભાવે,
 નિકાસકારો ઇનપુટ્સની આયાત પર આઈજીએસટી/કોમ્પેન્સેશન
 સેસની અગાઉથી ચૂકવણી કરવા માટે જવાબદાર બનશે, જેનાથી
 નિકાસકારોના કેશ બ્લોકેજને રોકવાનો ઉદ્દેશ્ય નિષ્ફળ જશે. જ્યારે
 સામાવાળાઓ દ્વારા કોઈ યોજના બનાવવામાં આવે છે, ત્યારે તે એકંદરે
 વ્યવહારુ હોવી જોઈએ. એડવાન્સ ઓથોરાઇઝેશન સ્કીમ આટલા

વર્ષોથી કોઈ પણ અડચણ વિના સુચારૂ રીતે કામ કરી રહી છે ("પૂર્વ-આયાત શરત" લાદવામાં ન આવવાને કારણે કોઈ મુશ્કેલીઓ કે અનિયમિતતાઓ હતી તેવું સામાવાળાઓ વતી દર્શાવવામાં આવ્યું નથી), તેથી, કંઈપણ પ્રતિકૂળ ન હોવાના અભાવે, કસ્ટમ્સ ટેરિફ એક્ટની કલમ ૩ ની સબ-સેક્શન (૭) અને સબ-સેક્શન (૯) માં ઉલ્લેખિત બે લેવીઓને પૂર્વ-આયાતની શરતને આધીન કરીને યોજના બદલવાની કોઈ જરૂર નહોતી. ખાસ કરીને ત્યારે, જ્યારે ફોરેન ટ્રેડ પોલિસીમાં એક અલગ ફરો જ.૧૩ છે જે ચોક્કસ ઇનપુટ્સના સંદર્ભમાં "પૂર્વ-આયાત શરત" પ્રદાન કરે છે, ત્યારે ફરો જ.૧૩ હેઠળ દર્શાવેલ ઇનપુટ્સ સિવાયના કોઈપણ ઇનપુટ્સ માટે પૂર્વ-આયાતની શરત મૂકવા માટે કોઈ તર્ક નથી. અત્રે ચર્ચા કર્યા મુજબ, જો કે ફરો જ.૧૪ માં પૂર્વ-આયાતની શરત ચોક્કસ ઇનપુટ્સ માટે નથી, પરંતુ ઇન્ટિગ્રેટેડ ટેક્સ અને જીએસટી કોમ્પેન્સેશન સેસની લેવીમાંથી મુકિતનો લાભ મેળવવા માટે છે, અસરમાં અને સારમાં, તે એડવાન્સ ઓથોરાઈઝેશન હેઠળ આયાત કરાયેલા તમામ કાચા માલ માટે પૂર્વ-આયાતની શરત તરીકે કાર્ય કરે છે.

૩૭. છેલ્લે પરંતુ મહત્વનું, ૧૦ મી જાન્યુઆરી, ૨૦૧૯ ના નોટિફિકેશન નંબર ૦૧/૨૦૧૯-કસ્ટમ્સ દ્વારા, નાણા મંત્રાલય (મહેસૂલ વિભાગ) માં કેન્દ્ર સરકારે, કસ્ટમ્સ એક્ટ, ૧૯૬૨ ની કલમ ૨૫ ની સબ-

સેક્શન (૧) દ્વારા આપવામાં આવેલી સત્તાઓનો ઉપયોગ કરીને, જાહેર હિતમાં તેમ કરવું જરૂરી છે તેની ખાતરી થતાં, ૧ લી એપ્રિલ, ૨૦૧૫ ના નોટિફિકેશન નંબર ૧૮/૨૦૧૫ માં સુધારો કર્યો છે, જેના દ્વારા, અન્ય બાબતોની સાથે, શરત (xii) રદ કરવામાં આવી છે. તેથી, સરકારને એવું જાહેર હિતમાં જણાયું છે કે એડવાન્સ ઓથોરાઈઝેશન સામે આયાત કરાયેલી સામગ્રી પર આકારણીપાત્ર ઇન્ટિગ્રેટેડ ટેક્સ અને જીએસટી કોમ્પેન્સેશન સેસમાંથી મુક્તિનો લાભ મેળવવા માટે પૂર્વ-આયાતની શરત ન હોવી જોઈએ, જે અરજદારોના વલણને સમર્થન આપે છે.

૩૮. તેથી સ્પષ્ટપણે, પૂર્વ-આયાતની શરત એડવાન્સ ઓથોરાઈઝેશન સ્કીમની વિરુદ્ધ જાય છે અને તેથી, ૧૩ મી ઓક્ટોબર, ૨૦૧૭ ના નોટિફિકેશન નંબર ૭૯/૨૦૧૭ દ્વારા રજૂ કરાયેલ ૧ લી એપ્રિલ, ૨૦૧૫ ના નોટિફિકેશન નંબર ૧૮/૨૦૧૫-કસ્ટમ્સમાં આક્ષેપિત શરત (xii) તેમજ ૧૩ મી ઓક્ટોબર, ૨૦૧૭ ના નોટિફિકેશન નંબર ૩૩/૨૦૧૫-૨૦૨૦ દ્વારા કરવામાં આવેલ ફોરેન ટ્રેડ પોલિસીના ફક્ત જ.૧૪ માં સુધારો, જે હદ સુધી કસ્ટમ્સ ટેરિફ એક્ટની કલમ ૩ ની અનુક્રમે સબ-સેક્શન (૭) અને સબ-સેક્શન (૯) હેઠળ આકારણીપાત્ર સમગ્ર ઇન્ટિગ્રેટેડ ટેક્સ અને જીએસટી કોમ્પેન્સેશન સેસમાંથી મુક્તિ માટે ભૌતિક નિકાસ માટે એડવાન્સ ઓથોરાઈઝેશન હેઠળની આયાતના કિસ્સામાં "પૂર્વ-આયાત શરત" લાદે છે, તે

વાજબીપણાની કસોટી પર ખરા ઉતરતા નથી અને એડવાન્સ ઓથોરાઈઝેશન સ્કીમ સાથે પણ સુસંગત નથી. અત્રે નોંધાયેલા કારણોસર, આ અદાલત આદરપૂર્વક એમ/એસ વેદાંત લિમિટેડ વિરુદ્ધ યુનિયન ઓફ ઈન્ડિયા (સુપ્રા) ના કેસમાં મદ્રાસ હાઈકોર્ટની મૌર્ય બેંચ દ્વારા લેવામાં આવેલા વિચાર સાથે સંમતિ દર્શાવતી નથી.

૩૯. આ તબક્કે, મહેસૂલ વતી રજૂ કરવામાં આવેલી દલીલો પણ ધ્યાને લઈ શકાય. જવાબ-એફિડેવિટના ફકરા ૯.૪ માં કરવામાં આવેલી એ દલીલ કે નિકાસ માલમાં કરમુક્ત આયાતી સામગ્રીનો ભૌતિક સમાવેશ એ પૂર્વ-આયાત શરતની માંગ છે, જેનું ધાર્મિક રીતે પાલન કરવું જરૂરી છે અને નિકાસ માલમાં ઇનપુટ સામગ્રીના ભૌતિક સમાવેશના પાસાને ફોરેન ટ્રેડ પોલિસી, ૨૦૧૫-૨૦૨૦ ના ફકરા ૪.૦૩ હેઠળ આવરી લેવામાં આવ્યો છે, જે નિકાસ માલમાં આયાતી સામગ્રીના આવા ભૌતિક સમાવેશની સ્પષ્ટ માંગ કરે છે, જે ત્યારે જ શક્ય છે જ્યારે નિકાસ પહેલાં આયાત કરવામાં આવી હોય; તે એ સ્પષ્ટ કરતી નથી કે જ્યારે ફકરા ૪.૦૩ હેઠળ ભૌતિક સમાવેશ અગાઉથી પૂરો પાડવામાં આવ્યો હતો, ત્યારે ફકરા ૪.૧૩ હેઠળ પૂર્વ-આયાતની શરત લાદવાની શું જરૂરિયાત હતી. તેથી આવી દલીલ સ્વીકારવા પાત્ર નથી. ઉપરાંત, આવી દલીલ હેન્ડબુકના ફકરા ૪.૨૭ ની વિરુદ્ધ પણ જાય છે, જે ખાસ કરીને એડવાન્સ ઓથોરાઈઝેશનની અપેક્ષામાં આયાતની મંજૂરી આપે

છે.

૪૦. આ અદાલત સમક્ષ સામાવાળાઓનું વલણ એ છે કે અરજદારો પાસે એડવાન્સ ઓથોરાઈઝેશનનો લાભ ન લેવાનો વિકલ્પ છે જો તેઓ તેની શરતોથી ખુશ ન હોય અને અરજદારો પોલિસી શું હોવી જોઈએ તે સૂચવી શકતા નથી. આ અદાલતના મતે, આ અદાલત સમક્ષ દાખલ કરાયેલા વિવિધ સોગંદનામામાં સામાવાળાઓ દ્વારા અપનાવવામાં આવેલું "સ્વીકારો અથવા છોડી દો" નું વલણ કેન્દ્ર સરકારને શોભતું નથી. સરકાર એક હાથે લાભ આપીને બીજા હાથે લઈ શકે નહીં, અને એવું કહી શકે નહીં કે લાભાર્થી માટે તે લેવો કે છોડવો તે ખુલ્લું છે. આવો લાભ પછી ભ્રામક બની જાય છે અને પરિણામે કસ્ટમ્સ એક્ટની કલમ ૨૫ ની સબ-સેક્શન (૧) હેઠળ લાભ આપવાનો પ્રયાસ કરવામાં આવ્યો હોવા છતાં, અસરમાં અને સારમાં, કોઈ લાભ થતો નથી. કસ્ટમ્સ એક્ટની કલમ ૨૫ ની સબ-સેક્શન (૧) હેઠળની સત્તાઓનો ઉપયોગ જાહેર હિતમાં કરવાનો હોય છે અને માત્ર આવી સત્તાઓનો ઉપયોગ કરવા ખાતર નહીં. તેથી સ્પષ્ટપણે, આક્ષેપિત શરત જે એડવાન્સ ઓથોરાઈઝેશનની મૂળ યોજનાને જ નકામી બનાવે છે, તેને એડવાન્સ ઓથોરાઈઝેશન સ્કીમના ઉદ્દેશ્ય એટલે કે નિકાસને પ્રોત્સાહન આપવા સાથે કોઈ સંબંધ નથી, જે તેને કાયદાકીય રીતે અસમર્થનીય બનાવે છે.

૪૧. સામાવાળાઓ વતી, પૂર્વ-આયાતની શરતને વ્યાજબી ઠેરવવા માટે, એવું જણાવવામાં આવ્યું છે અને વારંવાર પુનરાવર્તિત કરવામાં આવ્યું છે કે ઇનપુટ્સ વગેરેની આયાત પર આઈજીએસટીની અગાઉથી ચૂકવણીના કારણે નિકાસકારોના કેશ બ્લોકેજને રોકવા માટે આક્ષેપિત નોટિફિકેશન દ્વારા આઈજીએસટીમાંથી મુક્તિ આપવામાં આવી હતી. નિકાસ પછી પુનઃપૂર્તિ (રિપ્લેનિશમેન્ટ) આયાતના કિસ્સામાં, કેશ બ્લોકેજનો પ્રશ્ન ઊભો થતો નથી. કારણ કે નિકાસ અગાઉથી થઈ ચૂકી છે અને જીએસટી કાયદો સંપૂર્ણ ઝીરો-રેટિંગ પ્રદાન કરે છે, તેથી રિપ્લેનિશમેન્ટ આયાત પર જીએસટી મુક્તિ લંબાવવાનો અર્થ ઓથોરાઈઝેશન ધારકને બેવડો લાભ થશે.

૪૨. આમ, જો કે ફોરેન ટ્રેડ પોલિસી, ૨૦૧૫-૨૦૨૦ ના ફક્કર ૧.૦૩ હેઠળ આપવામાં આવેલી સત્તાઓનો ઉપયોગ કરીને નોટિફાય કરાયેલા હેન્ડબુક ઓફ પ્રોસિજર્સનો ફક્કરો ૪.૨૭ બહાર પાડવામાં આવેલા ઓથોરાઈઝેશન સાથે નિકાસ/સપ્લાયનો સંબંધ સ્થાપિત કરવા માટે ફાઈલ નંબર અથવા ઓથોરાઈઝેશન નંબર એન્ડોર્સ કરીને ઓથોરાઈઝેશનની અપેક્ષામાં નિકાસ કરવાની સ્પષ્ટપણે પરવાનગી આપે છે, પરંતુ સામાવાળાઓ ઓથોરાઈઝેશનની અપેક્ષામાં કરાયેલી આવી મંજૂર આયાતને રિપ્લેનિશમેન્ટ તરીકે ગણવા માંગે છે, અને જો કે કર્ટમ્સ ટેરિફ એક્ટની કલમ ૩(૧), ૩(૩) અને ૩(૫) હેઠળ

લાદવામાં આવેલી અન્ય લેવીઓમાંથી મુક્તિના હેતુ માટે દાયકાઓથી આ પ્રક્રિયાની મંજૂરી હતી, અને અત્યારે પણ મંજૂરી છે, આઈજીએસટી અને જીએસટી કોમ્પેન્સેશન સેસની લેવીમાંથી મુક્તિના હેતુ માટે, આવી આયાત અચાનક રિપ્લેનિશમેન્ટ આયાત બની ગઈ છે. આવી આયાત કેવી રીતે રિપ્લેનિશમેન્ટ છે તે અગમ્ય છે. અરજદારોના વિદ્વાન કાઉન્સિલે રજૂઆત કરી છે કે વર્તમાન કેસમાં રિપ્લેનિશમેન્ટ જેવું કંઈ નથી અને તે એક સતત ચક્ર છે જેના દ્વારા ઉત્પાદન માટે સામગ્રી આયાત કરવામાં આવે છે, નિકાસ માલના ઉત્પાદનના હેતુ માટે ઉપયોગમાં લેવાય છે અને નિકાસ કરવામાં આવે છે. હેન્ડબુકના ફક્ત ૪.૨૭ હેઠળ એડવાન્સ ઓથોરાઈઝેશનની અપેક્ષામાં માલની આયાત અને કસ્ટમ્સ ટેરિફ એક્ટની કલમ ૩ હેઠળની અન્ય લેવીઓ સંબંધિત મંજૂર થયેલ આયાત, માત્ર એટલા માટે રિપ્લેનિશમેન્ટ કેવી રીતે બની જાય તે સમજવામાં અસમર્થ છે કે અગાઉ સેલ્સ ટેક્સ વગેરેના સ્વરૂપમાં રહેલા કર હવે ગુડ્સ એન્ડ સર્વિસીસ ટેક્સમાં સમાવિષ્ટ થઈ ગયા છે. તદુપરાંત, સામાવાળાઓના વિદ્વાન કાઉન્સિલ આ અદાલત સમક્ષ તે સ્પષ્ટ કરવા સક્ષમ ન હતા. તદુપરાંત, જ્યાં સુધી રિપ્લેનિશમેન્ટનો સંબંધ છે, ત્યાં સુધી ફોરેન ટ્રેડ પોલિસી હેઠળ વિશેષ યોજનાઓ છે, જે ખાસ કરીને રિપ્લેનિશમેન્ટ યોજનાઓ છે. એડવાન્સ ઓથોરાઈઝેશન સ્કીમ ઈનપુટ્સના રિપ્લેનિશમેન્ટની કલ્પના કરતી નથી અને તેથી,

જ્યાં સુધી આ યોજનાનો સંબંધ છે ત્યાં સુધી રિપ્લેનિશમેન્ટનો કોઈ પ્રશ્ન જ ઊભો થતો નથી.

૪૩. ઝીરો-રેટિંગના લાભના પરિણામે બેવડો લાભ થવાનો સંબંધ છે ત્યાં સુધી, સેનવેટ ક્રેડિટ રૂલ્સનો રૂલ ૩(૧)(vii) ક્રેડિટની મંજૂરી આપે છે. જુલાઈ, ૨૦૧૭ પહેલાં, જો કસ્ટમ્સ ટેરિફ એક્ટની કલમ ૩ ની સબ-સેક્શન (૩) અને (૫) હેઠળ ડ્યુટી ચૂકવવામાં આવી હતી, તો ક્રેડિટ સ્વીકાર્ય હતી. જો કે, હવે કસ્ટમ્સ ટેરિફ એક્ટની કલમ ૩ ની સબ-સેક્શન (૩) અને (૫) હેઠળની લેવીઓને કસ્ટમ્સ ટેરિફ એક્ટની કલમ ૩ ની સબ-સેક્શન (૭) અને (૯) દ્વારા બદલવામાં આવી છે અને અલગ પ્રક્રિયાની ખાતરી આપે તેવી મૂળભૂત યોજનામાં કોઈ ફેરફાર થયો નથી.

૪૪. આ તબક્કે, ફિલકો ટ્રેડ સેન્ટર પ્રાઇવેટ લિમિટેડ વિરુદ્ધ યુનિયન ઓફ ઈન્ડિયા (સુપ્રા) ના કેસમાં આ અદાલતના નિર્ણયનો સંદર્ભ લઈ શકાય છે, જેમાં આ અદાલતે નીચે મુજબ ઠરાવ્યું હતું:

"૩૦. સારાંશ આપવા માટે અમારો અભિપ્રાય છે કે તત્કાલીન અસ્તિત્વમાં રહેલા સેનવેટ ક્રેડિટ નિયમો અનુસાર પ્રથમ તબક્કાના ડીલર દ્વારા કરવામાં આવેલી ખરીદી પર પાત્ર ડ્યુટીની ક્રેડિટનો લાભ એક નિહિત અધિકાર (વેસ્ટેડ રાઈટ) હતો. કલમ ૧૪૦ A ની સબ-

સેક્શન (૩) ના ક્લોઝ (iv) ના બંને નિયુક્ત દિવસથી એક વર્ષ પહેલાં ખરીદવામાં આવેલા માલના સંબંધમાં આવા અધિકારને ભૂતલક્ષી અસરથી છીનવી લેવામાં આવ્યો છે. જોગવાઈને આપવામાં આવેલી આ ભૂતલક્ષી અસર પાસે શરત લાદવા માટે કોઈ વાજબી કે સક્ષમ આધાર નથી. અધિકારોના ઉપયોગને મર્યાદિત કરવા માટે ટાંકવામાં આવેલા કારણોને જીએસટી શાસનના આગમન સાથે કોઈ સંબંધ નથી. સેન્ટ્રલ એક્સાઈઝ એક્ટ અને સેનવેટ ક્રેડિટ રૂલ્સ હેઠળ પણ "માલસામાન અથવા વહીવટી સગવડને સાંકળવા માટે" સમાન પરિબળો, પરામિતિઓ અને વિગતો પ્રવર્તતી હતી જ્યારે એક વર્ષ પહેલાં ખરીદેલા માલના સંદર્ભમાં સેનવેટ ક્રેડિટના આનંદ પર એવો કોઈ પ્રતિબંધ લાદવામાં આવ્યો ન હતો.

૩૧. નિષ્કર્ષમાં અમે માનીએ છીએ કે જો કે આક્ષેપિત જોગવાઈ સમાન સ્થિતિ ધરાવતી વ્યક્તિઓ વચ્ચે કોઈ શત્રુતાપૂર્ણ ભેદભાવ કરતી નથી, પરંતુ તે કોઈપણ વાજબીપણું વિના ભૂતલક્ષી અસર સાથે બોજ લાદે છે."

૪૫. નિકાસકારને બેવડા લાભ અંગેની દલીલનો સંબંધ છે ત્યાં સુધી, અદાલત દ્વારા ચોક્કસ પ્રશ્ન પૂછવા છતાં, આવી દલીલ કરવા સિવાય, સામાવાળાઓના વિદ્વાન કાઉન્સિલ નિકાસકારને કેવી રીતે બેવડો લાભ મળે છે તે દર્શાવવાની સ્થિતિમાં ન હતા.

૪૬. નીતિગત નિર્ણયને પડકારતી આ રિત અરજીઓની નિભાવપાત્રતા (મેન્ટેનેબિલિટી) અંગેની દલીલનો સંબંધ છે ત્યાં સુધી, એક્સપ્રેસ ન્યૂઝપેપર્સ વિરુદ્ધ યુનિયન ઓફ ઈન્ડિયા (સુપ્રા) ના કેસમાં સુપ્રીમ કોર્ટના નિર્ણયનો સંદર્ભ લેવો યોગ્ય હોઈ શકે છે, જેમાં અદાલતે તે કેસોના હેતુઓ માટે એવી ધારણા પર કામ કર્યું હતું કે કસ્ટમ્સ એક્ટ, ૧૯૬૨ ની કલમ ૨૫ હેઠળ મુક્તિ આપવાની સત્તા એ કાયદાકીય સત્તા છે અને તેના હેઠળ સરકાર દ્વારા બહાર પાડવામાં આવેલું જાહેરનામું અધીનસ્થ વિધાન સમાન છે, અને ઠરાવ્યું કે તેમ છતાં પણ જાહેરનામા સામે અવાજબી હોવાના આધારે પ્રશ્ન ઉઠાવી શકાય છે. આમ, આ નીતિગત નિર્ણય હોવાથી આ અદાલત સમક્ષ પડકારની બહાર છે તેવી દલીલ સ્વીકારવા પાત્ર નથી.

૪૭. વર્તમાન કેસની હકીકતોમાં, એડવાન્સ ઓથોરાઈઝેશન સ્કીમ અને ઐતિહાસિક પૃષ્ઠભૂમિ તેમજ સામાવાળાઓ વતી કરાયેલી દલીલોને ધ્યાનમાં રાખીને, અને એ હકીકતને ધ્યાનમાં રાખીને કે એડવાન્સ ઓથોરાઈઝેશન સ્કીમની શરૂઆતથી જ વર્ષો સુધી, સરકારને પૂર્વ-આયાતની શરત અને આ યોજનાના ઉદ્દેશ્ય વચ્ચે કોઈ સંબંધ જણાયો ન હતો, આ અદાલતનો સુવિચારિત મંતવ્ય છે કે આક્ષેપિત મુક્તિ નોટિફિકેશન અને ફોરેન ટ્રેડ પોલિસીના ફકરા ૪.૧૪ ને, જે હદ સુધી તેઓ આ અરજીઓમાં પડકારનો વિષય છે, વાજબીપણાની કસોટી પર

ખરા ઉતરે છે તેમ કહી શકાય નહીં.

૪૮. ઉપરોક્ત ચર્ચાના પ્રકાશમાં, આ અદાલતનો અભિપ્રાય છે કે ફોરેન ટ્રેડ પોલિસીનો ફકરો ૪.૧૪ જેના દ્વારા ૧૩ મી ઓક્ટોબર, ૨૦૧૭ ના નોટિફિકેશન નંબર ૩૩/૨૦૧૫-૨૦૨૦ દ્વારા ઇન્ટિગ્રેટેડ ટેક્સ અને જીએસટી કોમ્પેન્સેશન સેસની લેવીમાંથી મુક્તિનો લાભ મેળવવા માટે પૂર્વ-આયાતની શરત મૂકવામાં આવી છે તેમજ ૧૩.૧૦.૨૦૧૭ ના નોટિફિકેશન નંબર ૭૯/૨૦૧૭ દ્વારા ૧ લી એપ્રિલ, ૨૦૧૫ ના નોટિફિકેશન નંબર ૧૮/૨૦૧૫ માં ઉમેરવામાં આવેલી શરત (xii), ફોરેન ટ્રેડ પોલિસી, ૨૦૧૫-૨૦૨૦ અને હેન્ડબુક ઓફ પ્રોસિજરની યોજનાની સત્તા બહારના (અલ્ટ્રા વાયર્સ) છે અને તેથી, તેને રદ કરવા અને બાજુ પર મૂકવા જરૂરી છે.

૪૯. જ્યારે સામાવાળાઓએ હવે શરત (xii) ને દૂર કરીને ૧ લી એપ્રિલ, ૨૦૧૫ ના નોટિફિકેશન નંબર ૧૮/૨૦૧૫ ના મુક્તિ નોટિફિકેશનમાં સુધારો કર્યો છે, ત્યારે આવા નોટિફિકેશનને ભૂતલક્ષી અસર આપવામાં આવી નથી. અરજદારોના વિદ્વાન કાઉન્સિલે કન્નૂર સ્પીનિંગ એન્ડ વીવિંગ મિલ્સ લિમિટેડ વિરુદ્ધ કલેક્ટર ઓફ કસ્ટમ્સ એન્ડ સેન્ટ્રલ એક્સાઈઝ (સુપ્રા) ના કેસમાં સુપ્રીમ કોર્ટના નિર્ણય તરફ અદાલતનું ધ્યાન દોર્યું છે, જેમાં એવો સિદ્ધાંત રજૂ કરવામાં આવ્યો છે કે નિયમ બનાવનાર સત્તામંડળને સેન્ટ્રલ એક્સાઈઝ એન્ડ સોલ્ટ એક્ટ

હેઠળ ભૂતલક્ષી અસરથી નિયમો બનાવવાની સત્તા આપવામાં આવી નથી, એ સબમિટ કરવા માટે કે, તેથી, સામાવાળાઓ અરજદારોની ફરિયાદો પર વિચાર કરે તો પણ, તેઓ કોઈ રાહત આપવાની સ્થિતિમાં રહેશે નહીં કારણ કે નોટિફિકેશનને ભૂતલક્ષી અસર આપી શકાય નહીં, અને તેથી, સામાવાળાઓ માટે ભૂતલક્ષી અસરથી પૂર્વ-આયાતની શરત દૂર કરવાનો લાભ આપવો શક્ય બનશે નહીં. તેથી, એવું જણાય છે કે સરકાર, જો યોગ્ય માનતી હોય તો પણ, ૧૦ મી જાન્યુઆરી, ૨૦૧૯ ના નોટિફિકેશન હેઠળ આપવામાં આવેલો લાભ ભૂતલક્ષી અસરથી આપવાની સ્થિતિમાં ન હોઈ શકે. તેથી, વિચારાધીન સમયગાળા માટેની અરજદારોની ફરિયાદનો ઉકેલ આ અદાલતે લાવવો પડશે.

૫૦. ઉપરોક્ત કારણોસર, અરજીઓ સફળ થાય છે અને તે મુજબ મંજૂર કરવામાં આવે છે. ૧૩.૧૦.૨૦૧૭ ના નોટિફિકેશન નંબર ૩૩/૨૦૧૫-૨૦૨૦ દ્વારા ઉમેરવામાં આવેલા ફોરેન ટ્રેડ પોલિસી, ૨૦૧૫-૨૦૨૦ ના ફક્ત ૪.૧૪ માં સમાવિષ્ટ "પૂર્વ-આયાત શરત" અને ૧૩.૧૦.૨૦૧૭ ના નોટિફિકેશન નંબર ૭૯/૨૦૧૭-કસ્ટમ્સ દ્વારા નોટિફિકેશન નંબર ૧૮/૨૦૧૫-કસ્ટમ્સમાં કલોઝ (xii) દ્વારા ઉમેરવામાં આવેલી "પૂર્વ-આયાત શરત" ને ફોરેન ટ્રેડ પોલિસી, ૨૦૧૫-૨૦૨૦ માં સમાવિષ્ટ એડવાન્સ ઓથોરાઈઝેશન સ્કીમ તેમજ

હેન્ડબુક ઓફ પ્રોસિજર્સની જોગવાઈઓની સત્તા બહારની (અલ્ટ્રા વાયર્સ) હોવાને કારણે અત્રે રદ કરવામાં આવે છે. પરિણામે, "પૂર્વ-આયાત શરત" ના ઉલ્લંઘન માટે શરૂ કરાયેલી તમામ કાર્યવાહી હવે અસ્તિત્વમાં રહેશે નહીં. તે મુજબ ખર્ચ અંગેના કોઈ આદેશ વિના દરેક અરજીમાં રૂલ સંપૂર્ણ મંજૂર કરવામાં આવે છે.

(હર્ષા દેવાની, ન્યાયમૂર્તિ)

(એ. પી. ઠાકર, ન્યાયમૂર્તિ)

This judgment has been translated using AI Tool – SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.